

Marksizm ve Enternasyonalizm

R. Palm Dat

Bu yılın sonunda komünist ve işçi partilerinin uluslararası bir konferans yapması hakkında 66 komünist ve işçi partisinin temsilcilerinin Buda-peşte'de aldıkları karar, bugünkü tehlikeli uluslararası durumda erişilmesi her zamandan daha da zorunlu olan hedefe doğru atılmış çok olumlu bir adım olmuştur. Bu hedef, dünya komünist hareketinin birliğinin ve ortak eylemlerinin kuvvetlendirilmesidir.

Enternasyonalizm, başındanberi, gösterdiği gelişmenin bütün aşamalarında ve çeşitli dönemlerinde komünizmden ayrılmamıştır ve ayrılamaz.

«Komünist Partisinin Manifesti»nde, Marks ve Engels tarafından 120 yıl önce yayınlanan komünizmin bu temel belgesinde şu soru ortaya atılmıştı: İşçi sınıfının öteki partileri karşısında komünistlerin tutumu nedir? Buna Marks ve Engelsin verdiği cevap, şu kesin ve klâsik tanımlama oldu:

«Komünistleri öteki proletarya partilerinden ayırt eden, yalnızca, bir yandan proletaryanın başka başka ulusal savaşlarında tüm proletaryanın milliyete bağlı olmayan ortak çıkarlarını öne almaları ve bunu geçerli kılmaları, öte yandan da proletarya ile burjuvazi arasındaki savaşın aştığı başka başka gelişme basamaklarında her zaman tüm hareketin çıkarlarını temsil etmeleridir.»

Komünizmin birinci ayırıcı özelliği – Marks ve Engels özellikle bunun üzerinde durmuşlardır – demek ki onun enternasyonal karakteridir. Ve yukarda sözü geçen iki ayırıcı özellik, gerçekte, bilfiil tek bir ayırıcı özellik olarak değerlendirilebilir. Yani, komünistler tüm işçi sınıfının temel çıkarlarını, başta gelen çıkarlarını temsil etmekte ve gerek sekterliğe, gerekse milli tecride karşı çıkmaktadırlar.

Yukardaki tanımlama bundan başka proletarya enternasyonalizminin karakteristik bir ayırıcı özelliğini ortaya çıkarmıştır. Bu, bilinçli politik ifadesini komünizmde bulmaktadır. Tanımlamada belirtilen görüş, somut karşılıklı yardım eylemleri örgütlemek ya da belirli hedeflere ulaşmak için ayrı ayrı hareketler arasında geçici ittifaklar yaratmak gibi bir sınırlama içinde kalmamaktadır. Komünizm, «bütün proletaryanın milliyete bağlı olmayan ortak çıkarlarını» öne almakta ve bunu geçerli kılmaktadır. Ayrı ayrı ülkelerin herbirinde, işçi sınıfının hareketi, ister istemez o ülkenin politika hayatı ve koşulları çerçevesi içinde geçmektedir. Bu süre içinde proletarya «önce politik egemenliği eline geçirmek, kendisi milli sınıf düzeyine yükselmek, kendisini millet olarak yaratmak zorunluğundadır», ve «bunlar, burjuvazinin anladığı mânada değilse de, henüz millidir». Fakat tek bir ülke içinde, bu ülkenin koşulları içinde işçi sınıfının yürüttüğü savaş, aslında, kapitalizme karşı işçi sınıfının yürüttüğü dünya ölçüsündeki savaşın bir parçasıdır. Komünizmin gücü, herşeyden önce bu savaşı enternasyonal görüş açısından alması ve şu ya da bu ülkedeki ödevlerini, uluslararası durumun şimdiki merhalesi ve bu merhalede dünya ölçüsündeki savaşın gerekleri temeline dayanan başlıca anlayışının ışığında değerlendirmesindedir.

Marks ve Engels «Komünist Partisinin Manifesti»nin sonunda, yaklaşımakta olan demokratik devrimin hemen ardından proletarya devriminin ilk zaferinin gelecekteki sahnesi olarak Almanya'yı gösterdiklerinde, bunu – aktif politik çalışmaları boyunca başından sonuna kadar Almanya'daki işçi hareketiyle en sıkı bir bağlılık içinde bulundukları halde – bir Alman olarak değil, fakat uluslararası durumun ve devrimin perspektiflerini bütünüyle tahlil eden enternasyonalistler olarak yazmışlardır. 1848 devriminin sonucu bu tahminin yanlış olduğunu gösterince, (Marks'ın «Fransada Sınıf Savaşları» adlı yapıtına 1895'te yazdığı önsözde Engels açıktan açığa diyordu ki: «tarih hepimizi ve bizim gibi düşünenleri haksız çıkardı») Marks ve Engels Almanyanın öncü rolü kaçınılmazmış gibi herhangi bir teoriye sarılmadılar. Bundan sonra da dünyadaki durumu enternasyonalizm açısından tahlil ettiler ve bundan ötürü de hayatlarının sonuna doğru, Rusya'nın «Avrupada devrimci eylemin öncüsü» olduğunu ilân ettiler («Komünist Partisinin Manifesti»nin Rusça baskısı için 1882 de Marks ve Engelsin yazdığı önsöz).

«İngilterede Emekçi Sınıfın Durumu» (1845) adlı yazısının ilk baskısında Engels, bu incelemesini «Büyük Britanya'nın emekçi sınıfı»na ithaf etti-

ğini belirtiyor ve Chartisme döneminde İngiliz işçisinin enternasyonalizmine en büyük övgü ve takdiri yakıştırıyordu. Engels şöyle diyordu:

«*Onlar için (burjuvazi için – red.) bir yabancıyım, umarım ki sizler için değil... İngilterede hiçbir işçi – diyebilirim ki Fransada da – bana asla bir yabancı muamelesi yapmadı. Sizlerin, aslında genellikle egoizmden başka birşey olmayan yozlaştırıcı milli sınırlılık ve milli kendini beğenmişlikten uzak olduğunu en büyük memnurlukla gördüm; İngiliz olsun ya da olmasın, gücünü şerefiyle insanlığın ileriliğine hizmete koşan herkesle sempatinizi, sizin vatan topraklarından çıkışın ya da çıkmasını, soylu ve iyi olan herşeye karşı hayranlığınızı gördüm; sizleri, yalnızca İngiliz olmaktan, tecrid edilmiş tek bir milletin ferdi olmaktan daha üstün buldum; sizleri, insan buldum, kendi çıkarlarıyla bütün insanlık ırkının çıkarlarının eşdeğer olduğunu görüp anlamış büyük ve enternasyonal insanlık ailesinin fertleri buldum...»*

Bu sözlerin bize ulaştırdığı alev alev enternasyonalizm ruhu, üç yıl sonra «Komünist Partisinin Manifesto»nda tam bilimsel ifadesini buldu.

1902 yılında Lenin, Marks ve Engels'in önceden çizdiği doğrultuyu devam ettirdi. Lenin, dünyada Rus proletarya devriminin gelecekteki öncü rolünü tayin ederken şunları yazmıştı:

«Şimdi tarih bize, herhangi başka bir ülkenin proletaryasının bütün en yakın ödevleri arasında, en devrimci olan en yakın ödevimizi gösterdi. Bu ödevin gerçekleştirilmesi, yalnız Avrupanın değil, aynı zamanda (şimdi diyebiliriz ki) Asya gericiliğinin de en güçlü kalelerinin yıkılması, Rus proletaryasını uluslararası devrimci proletaryanın öncüsü yapacaktır.»

Lenin, Rus olmanın milli gurur duygularıyla dolu olduğu için böyle yazmış değildir; o'nun için önemli olan, herhangi bir doğuştan gelme Rus milli üstünlüğüne parmak basmak değildir. Lenin bunu, yakınlaşmakta olan Rus devriminin uluslararası sonuçlarının bilincine varmış bir enternasyonalist olarak yazmış; emperyalizm zincirlerini kıran muzaffer Rus işçi sınıfının sosyalizm ve milli kurtuluş yolunu açan gelecekteki öncü rolünün tamamen objektif bir değerlendirmesini yapmıştır. 1917 den bu yana geçen 50 yıl, bu değerlendirmenin doğruluğunu inandırıcı bir şekilde ispatlamıştır. Komünizm düşmanları, hiç durmadan komünistlere, «ruslardan yana» tutumları yüzünden, kendilerine öz olan dar bir kısa görüşlülük ve milli önyargılardan yararlanarak çamur atmaktadırlar. Gerçekte ise, komünistlerin tutumu, gerçek bir enternasyonalist tutumdur. Çünkü, onlar, sosyalist devrim öncülerinin rolünün gerek işçi sınıfının ilk zaferinde ve gerekse sosyalizm kuruculuğunda, sosyalizmin en amansız düşmanı faşizmin ezilmesinde, ve bugün komünizmin ilerlemesinde ne kadar önemli olduğunu kavramaktadırlar.

Marks, Engels ve Lenin bütün politik faaliyetleri boyunca hem teoride ve hem de pratikte enternasyonalizmin canlı bir ifadesi olmuşlardır. Her söyledikleri, belirli somut bir sorun ya da belirli somut bir durumun her bir politik değerlendirmesi, baştanbaşa enternasyonalizm ruhu ile doluydu.

Onlar, başlıca kapitalist ülkelerin hepsinde işçi hareketinin koşullarını ve sorunlarını çok iyi kavramışlardı. Çünkü, bu koşullar ve sorunlarla içli-dışlı olmuşlardı. Marks, Engels ve Lenin işçi hareketinin aktif temsilcileriyle gerek doğrudan doğruya buluşmalar ve görüşmeler yoluyla, gerekse geniş mektuplaşmalarla sürekli ilişki kurmuş bulunuyorlardı. Marks I. Enternasyonalin öncüsü idi ve – «Kapital» üzerinde çalışmak zorunda iken – serbest vaktinin büyük bir kısmını I. Enternasyonal genel kurulunun faaliyetlerine ayırmış, onun haftalık toplantılarına katılmış, genel kurulun ilgilendiği çeşitli sorunların hepsine nüfuz etmiş ve kurulun temel belgelerini kaleme almıştır. Aynı şekilde, Rus Komünist Partisinin ve sosyalist devriminin önderi, ilk sosyalist devletin hükümet başkanı ve III. Komünist Enternasyonalinin öncüsü Lenin de, Kominternin ilk üç kongresini yönetmiş, onun en önemli vesikalarını hazırlamış ve ayrıca Kominternin IV. Kongresinin çalışmalarını yönetmiş, Komintern yürütme kurullarının çalışmalarına katılmıştır.

19. yüzyılda Avrupa ülkelerinde kurulan ilk sosyalist ve sosyaldemokrat partileri Marks ve Engels'in himaye ve yönetimi altında geliştirdiler. Bu partilerin önderleri Marks ve Engels'ten akıl danışmak için Londra'ya giderlerdi. 1883 te Marks'ın ölümünden sonra, Engels, 1895 yılına, ölümüne kadar bu çalışmaları devam ettirdi. Marks ve Engels, görüşlerini açıklamaktan ve gerektiğinde her bir ülkedeki işçi hareketinin gelişmesiyle ilgili sorunlar üzerinde kritik bir gözle düşüncelerini belirtmekten hiçbir zaman geri durmamışlardır. Acaba bu, egemen ve demokratik olarak örgütlenmiş partilerin «içişlerine» bir «müdahale» miydi? Acaba bu, «bileşik bir yönetme merkezi», yani her bir partinin kendi ülkesi içinde ulusal özerkliğine dokunacak böyle bir merkez kurma denemesi miydi? Tam aksine. Marks'ın, I. Enternasyonal genel kurulu çalışmalarına katıldığı dönem dışında, Marks ve Engels hiçbir zaman resmi bir fonksiyonla görevli olmamışlardır. Marks, genel kurulun üyesi iken I. Enternasyonale başkanlık teklifini reddetmiştir. Bunun yerine, böyle bir fonksiyon yaratılmayarak, genel kurulun her bir oturumunda üyelerinin sırayla başkanlık görevinde bulunması teklifinin kabul edilmesini sağlamıştır.

İşçi hareketinin başlangıç devresinde ve 19. yüzyılda kurulan işçi partilerinde Marks ve Engels'in üstün bir rol oynamasını sağlayan, ne yürütme gücü, ne de disiplin tedbirleri olmuştur. Bunu sağlayan, onların bu etkisini temin eden, Marksist teorinin gücü, politik açıklamalarının doğruluğu, tecrübelerinin genişliği ve olgunluğudur. Bu bir manevi otoritedir. Bakunin'in örgütlediği anarşist, uydurma sol bölücü fraksiyon, Marks'a ve enternasyonal'in yönetimine karşı savaşa giriştiğinde ve genel kurulu «otorite-rizm» ile, «diktatörlük» ile ve Enternasyonal'i «komite tarafından sevk ve idare edilen bir hiyerarşi örgütü haline getirmek» çabasında bulunmakla suçladığında Marks şu cevabı vermişti:

«...Ve kaldı ki genel kurulun iktidar yetkileri düşmanlarımız arasında değil de başka kimde huzursuzluk yaratabilirdi? Etrafındakilere sözünü

geçirmek için genel kurulun bir bürokrasisi, silâhlı bir polisi mi var? Otoritesi yalnızca manevi bir otorite değil mi ve kararlarını bunları yürütmekle ödevli olan Federasyonların hükümlerine tabi kılmıyor mu? Böylesine koşullar altında, ordu yokken, polis yokken, mahkeme yokken, kırıllar, iktidarlarını yalnızca moral etkiyle ve moral otorite ile sürdürmek zorunda kalacakları gün, devrimin ilerlemesi için sadece küçük bir engel olacaklardır.»

Gerçekten de ilgili partilerin, o ülkeye dışardan gelmiş olan Marks ve Engels'in tavsiyelerine bazan daha çok dikkat harcamış olmaları arzu edilirdi. Örneğin, Alman sosyal-demokrat partisinin bazı örgütlerinde ortaya çıkan küçük burjuva reformizminin tehlikesi karşısında büyük bir öngörüyle partiye yöneltilen uyarıyı ya da Engels'in 1895 yılında Marks'ın «Fransada Sınıf Savaşları» adlı yapıtı için yazdığı önsözün tahrif edilmesi karşısında hiddetle söylediği sözleri hatırlayalım. Bunlar, – sorunun tamamen bilinip kavranması kaydıyla ve gerçek enternasyonalizm ruhuna hareket edilerek – dışardan yapılacak böyle bir müdahalenin büyük faydalar sağlayabileceği olaylardır.

Enternasyonalizm ilkesi, komünizmin bütün gelişme aşamalarında vazgeçilmez ve değişmez bir ilkesi almakla beraber, bu ilkenin pratikte birer ifadesi olan örgüt biçimleri, birleşme ya da ilişki biçimleri her zaman uluslararası durumun belirli birer aşamasının koşullarına uygun olarak değişmiştir. I. Enternasyonal'in genel kurulunun Nev York'a nakledilmesi hakkında – bu olay, daha sonraki üç yıl içinde I. Enternasyonal'in tamamen dağılması şartlarını hazırlamıştı – 1873 yılında yazdığı yorumda Marks, faaliyet şekillerinde bu gibi değişikliklerin zorunluluğunu en derin bir anlayışla karşılıyor ve şöyle diyordu:

«Avrupadaki koşullarla ilgili görüşüme göre, Enternasyonal'in formel örgütlerini bazan arka plâna bırakmak elbette faydalıdır... Olaylar ve olup bitenlerin kaçınılmaz gelişmeleriyle dalaşıklığı, Enternasyonal'in daha iyi bir şekilde yeniden doğmasını kendiliğinden sağlayacaktır... Aynı zamanda bu, kıta hükümetlerine göre, *önümüzde duran gerici haçlı seferlerinde*, enternasyonal hayaletin şimdilik ödevini başaramadığı, burjuvalara göre, hattâ hayaletin her yerde çok şükür gömülmüş olduğu yolundaki hesapları bozmaktadır.»

Marks'ın deyimiyle uluslararası komünizmin «formel örgütü», başka başka devrelerde değişik biçimlerde kendini göstermiştir: 1847–1852 yıllarında Enternasyonal Komünistler Bund'u, 1864–1876 yıllarında I. Enternasyonal, 1889–1914 yıllarında II. Enternasyonal ve 1919–1943 yıllarında III. Enternasyonal yahut Komintern. Bazı dönemlerde dünya komünist hareketi, enternasyonal'in «formel örgütü» olmaksızın gelişti.

Bund'un 1847 yılı aralık ayında yapılan 2. Kongresinde kabul edilen ve Engels'in sekreter olarak imzaladığı Komünistler Bundu Tüzüğünde demokratik santralizm ilkeleri şöyle belirtilmekteydi: 1 yıl görev süresiyle seçilen, ve görevden uzaklaştırılması da mümkün olabilen merkez maka-

mın «bütün Bund'un yürütme kuvveti» olarak sorumluluk taşıması; bu makamın Kongreye hesap verme yükümü; genellikle ve özellikle ilgilenilen belirli sorunlar üzerinde bütün Bund'u tartışmaya çağırmak, ve «Bund'un kararlarının» bütün üyeler için «bağlayıcı» olması.

1. Enternasyonal, tarihsel gelişmenin bambaşka bir aşamasının koşullarını yansıttı. Ortak öğreti etrafında ve bileşik yönetim altında birleşen küçük devrimci işçi ve savaşçı guruplarının birliği olarak Komünistler Bund'u, başta gelen Avrupa ülkelerinde işçi sınıfının örgütlü hareketinin gelişmesine hız verdi. Oysa, bu hareket içinde türlü teorik ve politik görüşler vardı. Örneğin, İngilterede lonca'lar temeline dayanan Trade Union temsilcilerinin görüşlerinden, Fransada Prudon'un küçük burjuva teorisinin takipçilerine, Almanyada Lasall'cilere, İtalya ve İspanyada anarşist akımlara kadar. Bütün bu akımlarda işçi sınıfının uluslararası dayanışma ruhu, aslında Enternasyonal'in kurulması sonucunu doğuran adımlarda ifadesini bulmuştur. Polonya ayaklanmasını desteklemek üzere yapılan ortak gösteriler, (günümüzde Viyetnam'ın desteklenmesi ya da 1930 yıllarında İspanyanın desteklenmesi amacını güden ortak gösterilerde olduğu gibi), aynı zamanda işverenlerin uluslararası ölçüde örgütledikleri grev kırılcılığına ve işten atmalara karşı savaşta, grevlerde uluslararası işbirliğinin zorunluluğunu Trade Union üyelerinin görüp anlaması, bütün bu çeşitli hareketlerin ortak bir örgüt aramalarına önyak olmuştur. Ama ancak Marks'ın dehası, birbirinden böylesine ayrı ve hattâ zıt eğilimleri, uluslararası işçi hareketinin başlangıç aşamasının bu eğilimlerini 1. Enternasyonal'de bir araya getirebildi ve bunun muazzam gücü uluslararası burjuvazide korku doğurdu. İşçi hareketinin olgunlaşmamasının nedenlerini çok iyi anlamış olan Marks, demokratik santralizm ve enternasyonalizm ilkelerinin uygulanması sırasında Komünistler Bund'unda böyle bir durumla karşı karşıya kaldığında çok büyük bir esneklik ve sabır gösterdi.

1864 yılında Marks, 1. Enternasyonal'in, ya da o zamanki adıyla Uluslararası İşçi-Asosiyasyon'unun, geçici tüzüğünü hazırladı. Tüzüğün girişinde örgütün rolü kesin olarak şöyle tanımlanıyordu: «İşçi sınıfının kurtuluşunu» ve «her türlü sınıf hakimiyetine son verilmesini» eylemler yoluyla ve işçi sınıfının son amacı bu olan «her politik hareketi» ile sağlamak. Tüzüklerde, Uluslararası İşçi Asosiyasyonu, «başka başka ülkelerde var olan ve aynı amacı güden, yani işçi sınıfının korunması, ileriliği ve tamamen azat olması amacını güden işçi cemiyetlerinin ortak faaliyet bağlantılarının» merkezi olarak tanımlanıyordu. Tüzükler her yıl Kongreye hesap vermekle yükümlü bir merkez konseyinin seçilmesi amacıyla uluslararası kongre yapılmasını öngörüyordu. Bu, «birlikte faaliyet gösteren türlü cemiyetler arasında» bir uluslararası servis ödevini görecek ve böylece herhangi bir ülkenin işçileri, bütün öteki ülkelerde kendi sınıfının hareketleri hakkında «sürekli olarak bilgi edinmiş» olacak; «genellikle ilgi gösterilen sorunlar» üzerinde tartışmalar yapılmasını sağlamak öde-

vini görecek ve «gerektiğinde, örneğin, uluslararası anlaşmazlık hallerinde, müttefik cemiyetlerin aynı zamanda ve aynı şekilde faaliyete geçebilmeleri amacıyla derhal pratik adımlar atılmasını» sağlayacak.

I. Enternasyonal, büyük çalışmalarını işte tam da bu biçimiyle, geniş, herşeyi içine alan ve esnek biçimiyle, ilkesel politik hedeflerinin ve sonraları genel konsey adını alan merkez konseyinin yönetici sorumluluğunun tam açıklığı ile yürüttü. Marksizm ilkeleri, dolaşıklık getiren öteki akımlara karşı yürütülen savaşa büyük bir açıklık kazandırdı. Ve bundan ötürü gittikçe artan bir şekilde desteklendi. Nevarki, daha sonraları genel konseyin yönetici rolüne karşı saldırıya geçen Bakunin fraksiyonunun bölücü faaliyetleri Enternasyonal'in varlığını tehdit etmeye başlayınca, demokratik santralizm ilkelerini daha da kesin olarak tanımlamak zorunluğa ortaya çıktı. 1872 yılında Lahey'de yapılan ve Marks ile Engels'in delege olarak katıldıkları I. Enternasyonal'in Kongresi, tüzükte bir sıra değişiklikler yaptı; bu değişiklikler genel konseyin yetkilerini kuvvetlendirdi; genel konseye, Enternasyonal'in tek tek örgüt ya da federasyonlarını çıkarmak hakkını vererek, bu örgütlere de gelecek kongrede itirazda bulunma hakkını garanti etti; genel konseye iç disiplini sağlama yetkisini verdi. Marks ve Engels'in en yakın savaş arkadaşlarından olan ve tüzükteki değişiklikleri çoğunluk adına savunan Sorge'nin sözleriyle, genel konsey, «Asosyasyon'un Genel Kurmayı» olmalıydı.

1876 yılında I. Enternasyonal'in formel olarak dağıtılmasından 1889 yılında II. Enternasyonal'in kurulmasına kadar 13 yıl geçti. Bu zaman içinde örgütlü bir Enternasyonal yoktu. Oysa, partiler arasında uluslararası ilişkiler devam ediyor ve zaman zaman uluslararası görüşmeler yapılıyordu. II. Enternasyonal'in kuruluşu sırasında dünyayı kapsayan işçi hareketi, gelişmesi boyunca yeni bir döneme ulaşmıştı. Hemen de bütün Avrupa ülkelerinde, ayrıca öteki kıtalarda bazı ülkelerde, özellikle ABD'de ve Japonya'da, Marksizmin ortak temeli üzerinde, Marksizm öğretisinden ilham alan ve ona sadakatla hizmet eden platformları, programları ve taktikleri bulunan sosyalist ya da sosyal demokrat partiler kurulmuştu. Bazı ülkelerde bu partilerin artık oldukça önemli bir yığın temelleri vardı ve seçmenlerin önemli bir kısmı onlara oy veriyordu. Böylece II. Enternasyonal'in varlığı, uluslararası işçi hareketinin, Marksizmi, kendisine temel olarak benimsediğini gösteriyordu. Uluslararası işçi hareketi anarşistleri saf dışı etti ve bunlar 1896 da II. Enternasyonal'den çıkarıldılar. 1908 yılında bu Enternasyonal'e şiddetli tartışmalardan sonra İngiliz Labour partisi, her ne kadar Marksizmi benimsemediyse de, sınıf savaş pratiğine dayandığı ve kapitalist partilere bağımlı olmadığı gerekçesiyle, üye olarak alındı.

Marksizm temelinde sosyalist partilerin kurulmasında II. Enternasyonal tarihsel bir rol oynadı. II. Enternasyanalın kongreleri, Marksizmin sözü geçen savaşçılarının, kendi ülkelerindeki güçlü hareketlerin doğrudan doğruya önderlerinin, Marksist taktikle ilgili bütün önemli sorunları ener-

jik olarak tartıştıkları çarpışma alanlarıydı. Bu Enternasyonalde, bir sağ ve sol kanatla bir merkezin belirmesi eğilimleri başlangıçtanberi kendini gösteriyordu. Bu yüzden alınan kararlar çok kere bir dereceye kadar birer uzlaşma idi. Bununla beraber, oturumlarında ve Enternasyonal'in kararlarında 1907 yılında yapılan Stutgart kongresine kadar genel olarak Marksizm ruhu hüküm sürdü ve 1914 yılına kadar bu ruh izlendi. Bütün bu dönem içinde enternasyonalizm, yeteri kadar tümüyle ifadesini buldu.

Fakat emperyalizm çağının gelip çatmasıyla birlikte, Lenin tarafından işçi hareketinin yukarı tabakasının ahlâksızlığı ve onun yönetiminin «kendi» kapitalist devletine yönelimi olarak nitelenen süreçler, önder emperyalist ülkelerle bunlara bağlı devletlerde, Rusya hariç, sosyal demokrat partilerini gitgide öylesine sardı ki, sonuç olarak, bu süreçle birlikte bu partilere parçalayıcı elemanlar getirilmiş oldu. Bu yüzden enternasyonalizm yalnızca hissi ve manevi bir barış çabası oldu. Halbuki gerçekte her bir sosyal demokrat partinin yönetim ve cihazının, faaliyette bulunduğu emperyalist devletin kurumlarıyla kaynaşması sürüp gidiyordu. 1914 te II. Enternasyonal'in dağılması bulutsuz gökten inmiş bir yıldırım değildi. Ortaya çıkan somut durumun mantıki bir sonucu ve artık ilerlemekte olan kangrenin belgesiydi. Harbiden emperyalist devletlerin en büyük sosyal demokrat partilerinin önderlerinin çoğunluğu, yalnız Bolşevikler hariç, işçi sınıfının uluslararası birliği yerine, «Anayurdu savunma» niyetiyle «kendi» emperyalistleriyle birliği seçtiler ve böylelikle uluslararası işçi sınıfını dünya ölçüsünde bir kırma mahkûm etmiş oldular. 1914 yılı, proletarya enternasyonalizminden vazgeçmenin ne kadar tehlikeli olduğunu gösteren klâsik bir örnek olarak tarihe geçti.

Aramızda bulunanlar içinde 1914 olaylarını yaşamış olanlar için II. Enternasyonal'in dağılması ağır bir darbe idi. O zamanlar biz, kendisini enternasyonalizme adanmış olan savaşkan azınlığı, enternasyonaliden yeniden kurmak için uzun bir savaşı beklediği kanısındaydık. O zamanlar biz, Lenin'in daha 1914 yılında.ilerin yolunu, yani intihar etmiş olan eski Enternasyonal'in yeniden doğması değil de, yeni bir Enternasyonal'in, komünist enternasyonalinin yaratılması yolunu göstermiş olduğunu bilmiyorduk. Lenin, emperyalist dünya savaşı boyunca kaçınılmaz bir şekilde ortaya çıkan ve devrimci sınıf savaşıнын geleceğine işaret eden perspektiflerden hareket ederek bu sonuca varmıştı.

III. Enternasyonal, ya da Komintern, 1919 yılında baştan aşağı yeni bir uluslararası durumda, dünyanın 1917 den sonra kapitalizmin genel bunalımı dönemine girdiği ve sosyalist dünya devriminin başladığı bir sırada kuruldu. Komünist Enternasyonalinin karakteri ve fonksionları bu yeni koşullara cevap veriyordu. Kuruluşu döneminde, temel ilkelerinin ve tüzüğünün hazırlanması süresince ve doğuşunun ilk yıllarında kuvvet toplayarak saflarını arttırdığı devirlerde Lenin'in yönetimi altında bulunan bu Enternasyonal, hemen de bir çeyrek yüzyıl boyunca, 1943 yılına kadar yeni tipte bir örgüt olmuştu. Daha özü bakımından, kendisinden önce

gelenden, yani örgütünün zayıf olması sonucunda ve oportünizmin sınırsız bir şekilde azıtması yüzünden yıkıma giden II. Enternasyonal'den bambaşkaydı. III. Enternasyonal, ruhu bakımından, Marksın yönettiği I. Enternasyonale yakındı, ama, temelini teşkil eden türlü örgütleri arasında fikir ayrılığı yoktu. II. Enternasyonal'in Marksist sosyal-demokrat guruplarının büyük çoğunluğunu ve hattâ bazı ülkelerin olduğu gibi partilerini saflarına almıştı, ama, çok ün yapmış oportünist önderleri değil. III. Enternasyonal'in tüzükleri en kesin bir şekilde demokratik santralizmin ifadesini bulması temeline dayanıyordu.

Tarihin gösterdiği gibi, Komünist Enternasyonal'i çeyrek asır boyunca uluslararası komünist hareketinin gelişmesinde tayin edici bir rol oynadı. Komünist Enternasyonal'inin rolü, faaliyet gösterdiği tarihsel dönemin özünden hareket edilerek ele alınmalıdır. Uluslararası bir merkezi yönetim sisteminin pratik faaliyetindeki kusurları ya da somut sorunların çözümünde bu yönetimin teker teker yanlışlıklarını aramaktan hiç yorulmayan eleştirciler, bugünkü koşullar altında, tamamen bambaşka bir tarihsel dönemde ortaya çıkan görüş ve kriterleri kendileri dogmatik olarak kullanmak yanlışlığına düşmektedirler.

Komünist Enternasyonal'i'nin tüzük ve faaliyetlerinde yerini bulan zorunlu uluslararası disiplin ilkeleri, Enternasyonal'in doğduğu ve ilk ödevlerini yerine getirdiği tarihsel koşullardan çıkmıştır.

Birincisi, II. Enternasyonal'in dağılması uluslararası komünist hareketinde, bu hareketin ürkütücü zayıflığına son vermek ve uluslararası yüküm ve kararların milli seksionlar tarafından hiçe sayılmasını — bu yüzden II. Enternasyonal o zamanlar küçümser bir deyimle «posta kutusu» olarak isimlendirilmişti — sona erdirmek yolunda genel bir kararlılık doğurdu. Dünya kapitalizmine karşı savaşın gelişmesi için yükümlü bir uluslararası disiplin temeline dayanan ve kararları etkili ve gerçekleştirilebilecek bir nitelikte olacak başka tipte bir Enternasyonal'in kurulması zorunluğu kabul edildi. Ve eğer bugün şimdiki uluslararası durumun aşırı dolaşık koşulları bileşik bir yönetici dünya merkezinin kurulması yolunda bir görüşü artık haklı göstermiyorsa da, uluslararası dayanışma geleneği ruhunda eğitim, gönüllü disiplin ve uluslararası işçi sınıfının ortak eylemleri ile enternasyonalizm ilkelerine sarsılmaz sadakat, Komintern'in sürekli bir vasiyetidir.

İkincisi, Komintern'in kurulduğu devir, Birinci Dünya Savaşından sonra bütün dünyayı dolaşan ve Büyük Ekim Sosyalist Devrim'inin zaferini izleyen bir sıra devrimlerde kendini gösteren bir devrimci dalgalanma devriydi: Almanya ve Avusturyadaki devrim, Macar ve Bavyera Konsey Cumhuriyetlerinin kurulması, Büyük Britanyada eylem komitelerinin kurulması, İrlandada, Mısır, Hindistan, Çin ve başka ülkelerde milli-devrimci savaşlarda görüldüğü gibi. Uluslararası burjuvazi, Antant'ın yüksek konseyi yolu ile uluslararası ölçüde örgütlenmiş karşı-devrimci eylemleri yönetti, Macar Konsey Cumhuriyetini yıkmak için oraya Romen ve Çek

birlikleri gönderdi, silâhlı bir işgale girişti ve Varşovada General Vey-gand'ın harekâtını yönetti. O zamanlar buna karşı koymak için dünya devriminin geçerli bir bileşik yönetim merkezini kurma zorunluydu. Vaktiyle Sorge Laheyde I. Enternasyonal'in kongresinde Genel Konseyi Asos-yasyonun «genel kurmayı» durumuna getirmek yolunda Marks adına nasıl çağrıda bulunduysa, bu dönemde de, ama komünist hareketinin daha yüksek bir gelişme düzeyinde, Komintern ile onun yürütme kurulunun, dünya devriminin «uluslararası genel kurmayı» alması zorunluluğu belirtildi.

Birinci Dünya Savaşından sonra yeryüzünü saran devrim dalgası 1923 yılında dindi. Ama Komintern'in ödevleri yeni şekliyle kaldı. Rusya dışında bütün ülkelerde devrimin yenilgiye uğramasından alınan başlıca ders, durumun gerektirdiği gibi ve Lenin'in Bolşevik Partisinin örnek verdiği yeni tipte devrimci Marksist partilerin bu ülkelerdeki eksikliğinin öğrenilmesi oldu. (Almanyada komünist partisi ancak devrimden sonra kuruldu. Buna karşılık eski II. Enternasyonalde Marksist sal, genellikle kurulmuş olan türlü partiler içinde ideolojik bir akım olarak varlık gösterdi ve kit-lelerin devrimci seferberliği ve aktif girişimleri için tümüyle bir araç olamadı.) Devrimci dalganın durgunlaşması koşulları altında, anti-par-lâmentarizm, anarko-sendikalizm, sekte dogmatizm gibi sol-radikal belirtili bir yığın ideoloji ve akım ortaya çıktı. Burada önemli olan, 1917 Oktobr'undan önce varlığını gösteren ve 1917 zaferinden sonra komünizm uğrunda çaba harcayan işçi sınıfının birçok savaşkan solcu güçlerini politik olarak bilinçli, eğitilmiş ve disiplinli komünist partileri haline getirmekti. Bunlar, Marksist-Leninist teoriyle donatılmış olarak, yığın hareketlerinin ve politik durumun hızla değişen gereklerine cevap verebilecek yetenekte olmalıydı. Bu ödev herşeyden önce Komintern yoluyla ve bu Enternasyonal'de bulunan partiler arasında karşılıklı olarak kollektif fikir ve tecrübe değiş-tokuşu ile yerine getirildi.

1930 yıllarında faşizme ve harbe karşı savaşta Komintern, VII. Dünya Kongresi ile, bütün ülkelerde işçi sınıfının en geniş hareketlerinin yönetiminde yeni bir zirveye ulaştı. 1928 yılında yapılan VI. Dünya Kongresi sınıf savaşını ve harp tehlikesini arttıran ve yakınlaşmakta olan yeni kapitalizm bunalımı devresini her nekadarkarakteristik özellikleriyle doğru olarak belirttiye de, bu bunalımdan doğan ve Tek Cephe ile ilgili taktik sorunları incelerken bir darlık gösterdi.

Alman işçi sınıfının bölünmesinden yararlanan Hitler iktidara geldi. Fakat Fransız Komünist Partisi, başlangıçta tek cepheyi ve sonra halk cephesi'ni de kurarak ve Fransada faşizmin hücumlarına karşı koyarak daha 1934 tenberi yığınları ileriye doğru yönettliyordu. 1935 yılında Komintern'in VII. Dünya Kongresi, bütün dünyada İşçi Birliği Cephesi'nin ve sonra da faşizme ve harbe karşı savaşta en geniş bileşik halk cephesi'nin kurulması hattını tespit etmekle, bu ve öteki tecrübeleri genelleştirdi. Bu doğrultu, herbir ülkenin kendi somut koşullarına uygun olarak değiştirile-

cekti. VII. Dünya Kongresi, katı santralizm eğilimlerini kesinlikle düzeltti ve (1943 yılında Enternasyonal'in dağıtılmasıyla ilgili kararda belirtildiği gibi) seksionlardan «büyük bir hareketlilik ve özerklik» göstermelerini istedi. Kongrenin belirttiği gibi, yürütme kurumu, «usulen, komünist partilerinin iç örgüt işlerine doğrudan doğruya karışmaktan kaçınmalıdır». Fakat, faşizme ve harbe karşı savaşta ayrı ayrı her bir ülkede ve uluslararası ölçüde işçi sınıfının ve halkın birliğinin kurulmasından hareket eden, ve – Georgi Dimitrof'un ünlü raporunda görüldüğü gibi – dünyanın bütün ülkelerine yayılan ortak bir uluslararası hattın varlığı, ayrı ayrı her ülkede hareketin gelişmesini muazzam ölçüde etkileyerek seferber etti.

Gerçi Hitleri durdurabilecek ve İkinci Dünya Savaşını önleyebilecek olan uluslararası birlik sağlanamadı. Fakat, bu birlik uğrunda savaş, sonunda meyvalarını verdi. Çünkü, bu savaş, halkların büyük ittifakının kurulmasıyla büyük bir zirveye ulaştı ve Sovyetler Birliği ve Sovyet ordusunun tayin edici rolüyle birlikte Hitleri ezmeyi başardı. Bu sonuç bütün dünyada yepyeni bir durum yarattı. Bu durumda Komintern'in eski biçimleri artık olağanüstü genişleyen halklar cephesine uygun düşmüyordu. Böylece 1943 yılında Komintern, yöneticilerinin ve ona bağlı partilerin oybirliğiyle aldıkları bir kararla dağıtıldı. I. Enternasyonal, iç fikir ayrılıkları varlığını tehdit ettiği için dağıtılmıştı. II. Enternasyonal, politik iflâsa uğradı ve yıkıldı. Oysa Komünist Enternasyonal, yöneticilerinin ve partilerin ortak kararıyla ve gücünün ve sayıca gelişmesinin zirvesine ulaştığında (halkların büyük ittifakı ve onların ortak savaşında Sovyet halkının verdiği kahramanlık örneği dünyanın bütün ülkelerinde muazzam insan yığınlarının akışı yolunda etki yapmıştı), komünist hareketi başarıları ve gelişmesi sonucunda yeni bir devreye geçiş gerektiği için dağıtıldı.

Komintern'in dağıtılmasıyla ilgili kararda, ayrı ayrı ülkelerde somut durumun gittikçe dolaşık ve çok yönlü olduğu, bu bakımdan bileşik bir yönetici dünya merkezinin örgüt biçiminin elverişli görülmediği apaçık belirtilerek şöyle deniyordu:

«Geçen çeyrek yüzyıl boyunca olayların gidişi ve Komünist Enternasyonal'i'nin edindiği tecrübeler, inandırıcı bir şekilde göstermiştir ki, Komünist Enternasyonal'i'nin I. Kongresinde işçi birliği için seçilmiş olan ve işçi hareketinin yeniden doğuşunun başlangıç dönemindeki gereklerine uygun düşen örgüt biçimi, ayrı ayrı ülkelerde işçi hareketinin büyümesi ile ve ödevlerinin karmaşılaşması ile gitgide ömrünü doldurmuş, hattâ ulusal işçi partilerinin daha da kuvvetlenmesi yolunda bir engel olmuştur.»

Görüldüğü gibi, 25 yıldanberi uluslararası komünist hareketinin bileşik bir formel örgütü yoktur. Bu dönem, muazzam değişmeler ve daha da ileri atılımlar dönemidir. Bu zaman boyunca yeryüzünün üçte birinde komünist partilerinin yönettiği 14 sosyalist devletle birlikte bir dünya sistemi doğdu; ulusal kurtuluş hareketlerinde, bir zamanki sömürge imparatorluklarının en büyük kesiminde eski sömürgeci yönetim düzenini yıkan

büyük değişimler oldu. Buna paralel olarak dünya komünist hareketi de gelişti. İkinci Dünya Savaşından az önce kapitalist ülkelerdeki komünist partilerinin üyelerinin sayısı 700.000 kadardı. 1946 da bu ülkelerde komünistlerin sayısı 5 milyona ulaştı ve bugün 6,6 milyonu bulmuştur.

Şimdi 88 ülkede üyelerinin sayısı 50 milyona ulaşan Komünist ve İşçi Partileri var.

Bu yeni bir durum yaratmaktadır. Gerçi komünist partilerinin, formel de olsa, uluslararası birleşik bir örgütü ya da bir birlik örgütü yoktur. Ama bu, prensip olarak ve özü bakımından artık komünist hareketinin birliğinin gereği olmadığı demek değildir. Aksine, böyle bir birlik, özellikle önemli bir sosyalist devletler gurubunun var olmasıyla birlikte, dünya sahnesinde kuvvet oranının değişmesi yüzünden, tek tek komünist partilerinin ve bunlar arasında nispeten kısa bir zaman önce kurulmuş olanların gelişme düzeyleri ile koşulların türlü biçimlerde artması yüzünden ortaya yeni sorunlar çıktığı için, daha da gerekli olmuştur.

Bu dönem içinde partiler arasındaki uluslararası ilişkiler başka başka biçimler almıştır: kardeş partilerin kongrelerine delege gönderilmesi, partiler arasında karşılıklı heyetler gönderilmesi, ikili ve çok taraflı buluşmalar, iki kere yapılmış olan uluslararası toplantılar gibi. Aynı zamanda bütün partiler, özellikle milli kurtuluş hareketlerini desteklemek için, emperyalistlerin terörüne ve demokrasiye saldırılarına karşı, atomla silâhlınmaya son verilmesi için ve barış için uluslararası dayanışma eylemlerine girmişlerdir. Ekim Devriminin 50. yıldönümü uluslararası dayanışmanın kudretli bir göstergesi olmuştur. Komünist partilerinin kurduğu «Barış ve Sosyalizm Problemleri» (Yeni Çağ) dergisi, bilgi ve fikir değiş-tokuşu ile işbirliğinin daha da geliştirilmesi için değerli bir araçtır.

1960 yılında yapılan uluslararası konferansta 81 komünist ve işçi partisinin temsilcileri üzerinde anlaştıkları bir belgeyi onayladılar. Bu belgede, birbirine paralel iki ödevin özü, yâni dünya ölçüsünde komünist birliğinin sağlanması ve her partinin egemenliği ile bağımsızlığının korunması tesbit edilmekteydi. Belgede şöyle deniyordu:

«İşçi sınıfının davası uğrunda yürütülen savaşın çıkarları, her bir komünist partisinin ve tüm ülkelerin komünistlerinin büyük ordularının saflarını daha sıkı birleştirmelerini, irade ve davranışlarında birliği gerektiriyor. Dünya komünist hareketinin sürekli olarak sağlamlaştırılması için kaygı göstermek, her Marksist-Leninist partinin en yüce uluslararası görevidir.

Marksizm-Leninizm ilkeleri ve proletarya enternasyonalizmi temelinde dünya komünist hareketinin birliğinin kararlılık içinde savunulması ve bu birliği baltalayabilecek her türlü davranışların önlenmesi, ulusal bağımsızlık, demokrasi ve barış için, sosyalist devrim ödevlerinin başarıyla çözülmesi için, sosyalizmi ve komünizmi kurmak için yürütülen savaşın zaferinin kaçınılmaz şartıdır.»

Bütün komünist partileri bağımsızdır ve eşit haklıdır; onların ödevi, dayanışmayı sağlamlaştırmak ve birbirlerini desteklemektir.

«Bütün Marksist-Leninist partiler bağımsızdır ve eşit haklıdır; bu partiler, kendi ülkelerinin somut koşullarından hareket ederek ve Marksizm-Leninizm ilkelerinden yön alarak kendi politikalarını tesbit ederler, ve birbirlerine destek gösterirler. Her bir ülkede işçi sınıfının davasının başarısı için bütün Marksist-Leninist partilerin uluslararası dayanışması gereklidir. Her bir parti, kendi ülkesinin emekçilerine karşı, ve bütün uluslararası komünist ve işçi hareketine karşı sorumluluk taşımaktadır.»

Dünya komünist hareketinin şimdiki döneminin sorunu, başta gelen ödevin, her bir partinin bağımsızlığı ve hak eşitliği güven altına alınarak dünya komünist hareketinin birliğinin sağlanması ödevinin çözülmesi için en iyi araçları arayıp bulmaktır. Bilindiği gibi, son yıllarda ideolojik ve taktik nitelikte bir sıra fikir ayrılığı ve farklılıklar ortaya çıkmıştır. Bu, gerek sosyalist devletler topluluğunu gerekse dünya komünist hareketini ilgilendirir. Bu fikir ayrılığı yüzünden, düşünce, son yüzyıl içinde, tarihin herbir sert dönüşünde olduğu gibi, eski havayı çalmaktan, yani komünizmin bir bunalım geçirdiği ve kısa bir zaman içinde fiyaskoya uğrayacağı havasını çalmaktan geri kalmadı. Halbuki bu sorunlar, ne kadar ciddi olurlarsa olsunlar, bir inişin sorunları değil, bir yükselişin sorunlarıdır. Bunlar, çağımızda komünist hareketin eşi görülmemiş bir hız almasından, sosyalist kampa bir sıra yeni ülkelerin katılmasından, bu hareketin saflarına yeniden uyanmakta olan halk yığınlarının akmasından ve bunların beraberlerinde başka başka görüş ve gelenekleri, bu arada köylü, küçük burjuva ve milliyetçi görüş ve geleneklerini getirmelerinden ileri gelmektedir. İşte şimdiki birbirinden başka akımlarda yansıyan, uluslararası komünizmin görüş açısı içinde daha tam olarak kaynaşmış olmayan bu görüş ve geleneklerdir.

Fakat bugünkü dönemde bu fikir ayrılıklarının ve farklılıkların baş göstermesi objektif olarak her ne kadar anlaşılır bir şey ise de, bu, bunların kaçınılmaz birşey olarak kabul edilmesi gerektiği anlamına gelmez. Aksine, bunlar, herbir komünist partisi için giderilmesi özel bir kaygı konusu olacak fazlasıyla ciddi bir tehlikedir. Emperyalizm açıkça komünist kampındaki fikir ayrılıkları üzerinde hesaplar kurmaktadır. Çünkü, bunlar emperyalizmin hücumlarını şiddetlendirmesine imkân vermektedir. Bu olay özellikle komünist kampta göze çarpar fikir ayrılıklarının ortaya çıktığı son yıllar boyunca Viyetnam halkına karşı yürütülen harpteki tırmanışlarda açıkça kendini göstermektedir. Gene bunlar yüzünden komünist kamptaki ideolojik fikir ayrılıkları, daha yakın zamanlarda kendilerini düzenlemiş olan komünist partilerinin güçlüklerini arttırmakta ve komünizm yolunu arayanların kafalarında karışıklıklar yaratmaktadır.

Şimdiki gergin uluslararası durum üzerinde bugün kimse kendi kendine hayallere kapılmıyor. Milli ölçüde tecrid ve ayırım hayalleri kurmanın şimdi sırası olmadığını görüp anlamak için yalnızca bugünkü dönemi, Batı Alman militarizminin yeniden silâhlanması ve neo-nazilerin yayılma hedeflerini açıkça ilân etmelerini, Arap ülkelerine karşı açık saldırıları,

Güney Doğu Asyada harpçi hareketlerin yayılmasını ve Kore Halk Cumhuriyetine karşı tehditleri, Güney Afrikada ırkçılarla militaristlerin savaş ittifakını gözden geçirmek yeter. Bu hücumla karşı koymak için birlik gereklidir.

Bu bakımdan, 66 komünist ve işçi partisinin Budapeştede yaptıkları Danışma Toplantısının olumlu sonucu ve bu yılın sonuna kadar uluslararası konferansın toplantıya çağırılması için aldığı karar, bugünkü güçlüklerin giderilmesi ve gerek komünist hareketin gerekse en geniş anti-emperyalist cephenin uluslararası birliğinin desteklenmesi yolunda komünist ve işçi partilerinin çoğunluğunun atmış oldukları ilk ve gayet olumlu bir adımdır. Konferansın gündemine, «bugünkü dönemde emperyalizme karşı savaşın ödevleri ve komünist ve işçi partilerinin, bütün anti-emperyalist güçlerin eylem birliği» sorununun, bu «bir sorunun» alınması kararı, henüz giderilmemiş olan farklılıklardan bağımsız olarak biran önce ortak eylemlerin yürütülmesi uğrunda işbirliği için ortak bir platform aramak çabasında olan bütün partilere şimdiki koşullar içinde en elverişli temeli sağlamaktadır. Bu demek değildir ki, ideolojik farklılıklar büyük bir önem taşımamaktadır ya da emperyalizme karşı savaş nihayet ekonomik ve sosyal kurtuluş uğrundaki tüm savaştan ayrılabilir. Aslında, genellikle kabul edilen hedeflere ulaşılması uğrundaki ortak ödevlerin çözümünde yapılacak işbirliği temeli üzerinde en elverişli koşullar yaratılabilir; ve böylece partiler ilişkilerini daha da sıklaştırabilirler, taktik sorunlardaki fikir ayrılıklarıyla birbirine bağlı olan ortak değerlendirmeler daha da derinleşebilir ve Marksizm-Leninizm'in kendine öz bir karakteristik çizgisi olan teorik tutumun tüm birliğine doğru bir yaklaşma sağlanabilir.

Leninist fikirlerin bayrağı altında

Todor Pavlov

Leninin büyüklüğünü eskidenberi takdir eden bütün insanlık, Leninin deha taşıyan buluşlarını ve sonuç görüşlerini doğrulayan Büyük Ekim Devriminin 50-inci yıldönümü ışığında, bu büyüklüğü daha da kesinlikle kabul etmektedir.

I

Leninin, Ekim Devrimini hazırlarken daha açıklıkla, mantıkla belirttiği gerçeğe göre: Bu devrim, kapitalizme karşı, ve sosyalist bir dünyanın kurulması uğruna yapılacaktır, Marks'ın, Kapital'in birinci cildinde kullandığı deyişle, «başkalarının malını zaptedenlerin elindeki malın zaptedilmesi» şeklini alacaktır.

Leninist yola girmemişken, Sosyalist Bulgar Devrimci-Marksist Partisi için de, devrimci süreç, Marksın Kapital'in birinci cildinde dediği gibi, «başkalarının malını zaptedenlerin elindeki malın zaptedilmesi» şeklini alacaktır. Bu da, büyük kapitalistler, orta ve küçük üreticileri soyduktan, yani orta köylülerin, orta kapitalistlerin ve esnafın tamamıyla proleterleşmesinden sonra meydana gelecekti. Bununla beraber, dar sosyalistler 19-uncu yüzyılın sonlarında ve 20-inci yüzyılın başlarında kapitalizmde meydana gelen değişiklikleri anlayamamışlardı.

Bu «soyguncuların soyulması» sürecini incelerken, Marks, kapitalist gelişmeyi diyalektik ve materyalist yollarla derinlemesine tetkik etti. Hiç şüphesiz, Kapital'de belirli kapitalist üretimlerin gelişmesiyle ilgili incelemeler, açıklamalar ve gözlemler bulunuyordu. Ama Kapital'in birinci cildindeki araştırmaların ve yargıların temelini teşkil eden bunlar değildi. Gerçekte, Kapital'in birinci cildi, zaman ve ülke farkı gözetmeksizin, sermayenin ortaya çıkışı, gelişimi ve yokedilişi ile ilgili başlıca kanunları ve temel tanımlamaları tespit etmişti. Şurasını da hemen belirtelim: Marks'ın yaptığı incelemeler ve sentezler, vardığı sonuç görüşleri ve sonuçlar, pra-

tikte, siyasi düzeyde olduğu kadar, mantık ve nazariye düzeyinde de bugün tamamiyle geçerlidir.

Üstün yetenekleri sayesinde, Lenin, bu fevkalâde önemli, çok yönlü ve karmaşık soruna, kendine özgü bir yol buldu, ve bu sorunu fevkalâde geliştirebildi. Lenin, Marks'ın Kapitalin birinci cildinde teklif ettiği şemayı reddetmedi, tersine, bu şemayı daha kesin, daha belirli bir hale soktu. (Özellikle o yıllarda bütün dünyayı sarmış bulunan «emperyalist zincir» teziyle.) Bu «emperyalist zincir» kavramının anlamı şuydu: Ortaya çıktığı ve geliştiği her ülkede, sermaye sermayedir; kapitalist düzen, niteliği ve özü bakımından, bir sömürü ve ezgi düzenidir. Bununla beraber, feodal düzenle mukayese edilince, kapitalist düzende bazı üstünlüklerin bulunduğunu kabul etmeliyiz. Lenin gibi, bütün yaratıcı Marksistler, bu üstünlükleri inkâr etmemiştir (özellikle kapitalist gelişimin ilk döneminde).

Leninin, «bütün dünyayı saran yekpare emperyalist zincir» şeklinde dile getirdiği kavram, mantıklı bir şekilde, ikinci bir kavrama yol açıyordu: Bu zincirde daha zayıf bazı halkaların bulunması gerekiyordu. 1900 yıllarında, özellikle Oktobr Devriminden önceki yıllarda, bu zincirin en dayaniksız halkası, kapitalizm ve emperyalizm yoluna girmiş Çarlar ve soylular Rusyasıydı.

Üstelik, Lenin çok önemli bir tez daha dile getirmişti: Sosyalist devrim konusunda, Marks'ın, Kapital'in birinci cildinde tespit ettiği genel kavramlar, Oktobr Devrimi için bütün değerini korumakla beraber, o devirdeki burjuva ve tarımcı Çarlık Rusyanın toplumsal gerçeklerine özgü şartlar içinde belirmişti, devrim gelişirken daha, sosyalist Rus devrimine özgü genel ve özel kanunları belirten kişisel veya özel olay ve etkenleri hesaba katmak gerekmişti.

Oktobr Devriminden sonra, Partimiz komünist bir parti haline geldiği, III-ncü Komünist Enternasyonalın kurulmasına katıldığı zaman, biz, Bulgar Marksist devrimcileri, şu gerçeği yavaş yavaş anlamaya başladık: Proletarya diktatoryası sadece bir düşünce, uzak bir olanak değildir; aksine, işçi sınıfı ile emekçi köylülerin birliği veya, millî ve demokratik kurtuluş hareketi gibi, bir an önce gerçekleşecek, ivedili bir sorundur. Bu gerçek yeterince anlaşıncı, Partimiz çeşitli aşamalarla bolşevikleşti, Leninin yolunu izledi; Eylül 1923 ayaklanması potasında çelikleşti, kesinlikle hazırlandı, ülkenin doğu bölgelerine kadar gelen Sovyet ordusunun büyük yardımıyla ve Vatan Cephesi bayrağı altında, 9 Eylül 1944 tarihli ayaklanmayı düzenledi, ve zafere ulaştı. Ülkemizin sosyalist gelişme dönemine yol açan, işte bu zaferdir.

Öte yandan (Moğolistan veya bazı Sovyet sosyalist cumhuriyetleri gibi) bazı ülkelerin, kapitalist gelişme aşamasını atlayarak, doğrudan doğruya sosyalist gelişme aşamasına geçişi, tarihsel bir gerçektir.

Bugün, bu atlamanın Sovyet Rusyanın çok-çeşitli kardeşçe yardımlarıyla gerçekleştiğini; aynı şartlar içinde ve sosyalist bir ülkeden gereken

yardımlı almaları şartıyla, başka ülkelerde de meydana gelebileceğini hepimiz biliyoruz.

Nazariye, tarih ve siyaset bakımından, bu özel olayın en önemli yönü şudur: Bu devletlerin çağında, devrimden önce ne sanayi işçi sınıfı, ne de Marksist-devrimci veya Leninist bir proletarya partisi vardı. Bu ülkelerde, kurtuluştan sonra, tarımda ve sosyalist endüstrideki gelişimle beraber işçi sınıfı meydana geliyor, bir komünist partisi kuruluyor. Yavaş yavaş, ama mantığa uygun olarak, işçi sınıfı önderlik görevini benimsiyor, gelişmekte olan komünist Leninist ve devrimci partinin önderliği ve yönetimi altında, emekçi köylülerle bağlar kuruyor.

Görüldüğü gibi, şema açıktır. Ama yine görüldüğü gibi, bu şema, Marks'ın, Kapital'in birinci cildinde çizdiği şemadan farklıdır. Leninle partisinin Rusyada büyük sosyalist devrimi hazırladığı ve gerçekleştirdiği dönemdeki durumdan farklı olduğu gibi. O dönemde, Rusya, ne Moğolistan'dı, ne Özbekistan, ne de Tacikistan'dı. Çünkü – özellikle Devrimden önceki son yıllarda – Rusya, sanayide yoğun bir gelişme yoluna girmiş bulunuyordu. Ama öte yandan, Rusyaya özgü iktisadi, millî, siyasi, kültürel, ideolojik vb. şartlar içinde, sosyalist devrimi gerçekleştirmek için bütün orta ve küçük üreticilerin elindeki malların sömürülmesini beklemek artık şart değildi. Soylular, kapitalistler, Çarlık rejimi tarafından sömürülen, ezgi altında yaşayan Rus köylülerinin, Çarlık Rusyanın sömürgeci sömürüsü ve boyunduruğu altında tutulan çeşitli halkların «devrimci ruhu»nu küçümsemek de yanlış olurdu.

Rusyaya özgü şartlar içinde, Rus proletaryasının ve halktan yana aydınların devrimci tarihindeki özellikleri karşısında, devrimci bir partinin kurulması gerekiyordu. Öte yandan, Birinci Dünya Savaşının feci sonuçlu şartları içinde, bu partinin yönetimi ve Leninin önderliği altında, insanlık tarihinde sosyalizm ve komünizm çağına yol açan Büyük Ekim Sosyalist Devrimini gerçekleştirmek, imkân, hattâ zorunluluk haline geldi.

Bu tarihsel gerçeklerden çıkartacağımız sonuç şudur: Proletaryanın sosyalist devrimini hazırlamak ve zafere götürmek için, işçi sınıfının hegemonyası, komünist partisinin öncülüğü, Marksist devrimci nazariye, stratejisi ve taktiği, mantık ve tarih açısından şarttır. Bundan da genel bir prensip çıkarılabilir: Kapitalizmden sosyalizme geçilirken, proletarya diktatoryası bir zorunluluktur; ondan sonraki aşama, bugün Sovyetler Birliğinde olduğu gibi, proletarya diktatoryası devletin, bütün halkın sosyalist demokrasi devleti haline gelmesidir. Bu aşama tarihsel bir zorunluluktur.

Bulgar komünistleri dahil, bütün yaratıcı Marksistler için bu formül bir aksiyon haline gelmiştir. Ama öte yandan, Marks ve Lenin'den sonra, hayat, dünyanın her tarafında, çok daha karmaşık ve çok yönlü bir şekilde gelişmiştir. Gerek Marksist-Leninistlerin, gerekse siyaset adamlarının karşısına çıkan sorunları görmezlikten gelmek, küçümsemek, bir-

leştirmek, veya, kapitalizmden sosyalizme geçiş anında proletarya diktatoryası zorunluluğu fomülü ile yetinerek izah etmek imkânsızdır.

Önümüze çıkan gerçek şudur: Sömürgecilik boyunduruğundan yeni kurtulmuş «üçüncü dünya» ülkelerinden bazıları, kurtuluşa ulaştıkları halde, emperyalistlerle ilişkilerini kesemiyorlar, emperyalist devletlerin kültürel ve iktisadi yeni-sömürgeci etkisi altına girerek, kapitalist gelişme yoluna giriyorlar. Bu gerçekleri inkâr etmek mantık bakımından imkânsız, siyaset bakımından ise yanlış olur.

Ama daha başka gerçekler var: Bu ülkelerden bazıları, sosyalist gelişim yolunu izlemeye çalışıyorlar. Ama bu ülkelerden hemen hemen hiç birinde sanayi veya hafif endüstri kurulmuş değildir. Bu ülkeleri sosyalist gelişim yoluna sokabilecek, bu yolda gelişimini sağlayabilecek yönetici ve yöneltici güc haline gelmiş, hegemonyayı ele almış işçi sınıfı ve endüstri proletaryası yoktur.

Çoktandır olgunlaşmış bulunan bu sorun, Oktobr Devriminin 50-nci yıldönümünde daha da ivedili hale gelmiştir. Bu sorun, gelişiminde kapitalist aşamayı atlayan Moğolistanın durumu sorununa pek benzemiyor. Ondan çok daha karmaşık ve çok yönlü bir sorundur (özellikle Sovyetler Birliğinin ve sosyalist ülkelerin coğrafi bakımdan bu ülkelerden uzak bulunduğunu düşünürsek). Bununla beraber, bu ülkeler bazan sosyalist dünya devletleriyle – özellikle Sovyetler Birliği ile – ilişkiler kurmak istiyor, iktisadi, siyasi, bilimsel ve teknik yardımlarını talep ediyor, milli politikalarını sosyalist dünya devletlerinin ve bilhassa Sovyetler Birliğinin izlediği siyasete yaklaşıyor.

Demek oluyor ki, bazı ülkeler-çağımızın genel kanunları ve eğilimleri, Sovyetler Birliğinin, sosyalist dünyanın gücü, dünya komünist hareketinin ve bütün dünya devrimci hareketlerinin etkisiyle-sosyalist gelişme yolunu seçiyorlar. Daha sonra da, sosyalist gelişmenin gücü ve çapı, belirli tarihsel dönemler içinde elde edilecek sonuçların temposu, ölçüsü ve etkiliği; bu ülkelerin çabalarına, sosyalist dünyanın onlara karşı takındığı tavırlara ve bütün çağdaş devrimci faktörlere bağlıdır.

Büyük Oktobr Devriminin dünyamızın her tarafına ışık saçması, en uzak, en geri kalmış ülkelere inkâr edilmez etkiler yapması, bize şu gerçeği ispatlıyor: bu devrimin temel kanunlarıyla sosyalizmin ve komünizmin kurulması kanunları, tarihsel ve evrensel bir kanun niteliği ve değeri taşımaktadır. Bu kanun sadece Ruslarla, sadece Bulgarlarla ilgili değildir. Genelin daima özele bağlı olmasına; bölünemez dünya devriminin çeşitli ülkelerde, bu ülkelerin gelişimindeki çeşitli aşamalarında çeşitli şekiller alarak meydana gelmesine; özel veya genel etkenlerle beraber, her sosyalist devrimi, sosyalizmi ve komünizmi kuran her topluma özgün bir nitelik kazandıran özel olay ve faktörlerin varolmasına rağmen.

Yukarıda saydığımız bütün gerçeklerden bazı sonuçlar çıkartalım:

Bir: sosyalist devrimin gelişmesi; çeşitli ülkelere özgün milli özellikler, şekiller, tempolar, çağlar şartları içinde, Büyük Oktobr Sosyalist Devrimiyle

dile gelen genel (ama daima çeşitli şekiller alan) kanunlara bağlıdır. Ama Oktobr Devrimi, o dönemdeki Rusyaya (Çarların, soyluların ve kapitalistlerin Rusyasına) özgün şartlar içinde; daha yukarıda belirttiğimiz gibi, bütün dünyayı saran emperyalist zincirinin en dayanıksız halkasını teşkil eden o dönemdeki Rus toplumuna özgün şartlarla, özelin ve genelin diyalektik birliği şeklinde hazırlanmış, meydana gelmiş ve gelişmiştir.

Bugünkü milli kurtuluş devrimleri kendilerine özgün yollarla hazırlanıyor, gerçekleşiyor, ve gelişiyor. Bununla beraber, milli kurtuluş devrimleri de sömürgeci-aleyhtarı, emperyalist-aleyhtarı ve kapitalizm-aleyhtarı devrimin genel kanununa, çeşitli şekillerde ve çeşitli ölçülerle, tabidir.

Çağımızın genel niteliği ve tarihsel eğilimleri doğrudan doğruya Oktobr Devrimine bağlıdır (çeşitli sömürge-aleyhtarı milli kurtuluş devrimlerinin gelişiminde belirledikleri kuvvet derecesine bağlı olmaksızın). Bu da sosyalist devrimlerin genel niteliği ve genel anlamı ile bir çalışma teşkil etmiyor; tersine, bunları mantık ve tarih bakımından teyit ediyor. Milli kurtuluş devrimlerini çağımızın genel devrimci sürecinden ayırmak, bu devrimleri Oktobr Devrimine ve diğer sosyalist devrimlere karşıt göstermek üzere emperyalistlerin ve ideologlarının harcadığı bütün çabalara rağmen, bu gelişme devam etmektedir.

Bununla beraber, bu gerçekleri iyice anlayabilmek için, milli kurtuluş devrimiyle sosyalist devrimlere birbirinden ayrı olaylar diye bakmamak şarttır. Çağdaş dünya devrimci sürecinin çeşitli yönlerini, çeşitli görünüşlerini ve çeşitli perspektiflerini iyice anlayabilmek için, bu süreci, daha yüksek bir düzeyde, diyalektik ve eksiksiz bir kendilik olarak ele almalıyız; bu sürece; aralarında herhangi bir bağ bulunmadan arka arkaya meydana gelmiş milliyetçi ve sosyalist devrimler süreci, mekanik-metafizik-deneyci basit bir süreç diye bakmak yanlış olur. Düzlem geometri kanunlarına göre, eşit altı çizgiyle iki üçgen çizmemiz nasıl mümkünse (dört tane üçgen çizmek için uzay geometri kanunlarına başvurmamız lâzım); bir kübün altı yanını ayrı ayrı alırsak, mekanik ortam kanununa göre, oylumu (hacmi) ve yoğunluğu bulunan bir küb kavramına nasıl varamıyorsak (bu kavrama varmak için daha yüksek bir düşünce ve idrak düzeyine çıkmak lâzım); sosyalist devrimlerin ve milli kurtuluş devrimlerinin gerçek ve derin niteliğini sezebilmek, inceleyebilmek ve bilimsel şekilde tanımlayabilmek için, basit deneyciliğin basit mekanik benzetmelerini, Gestaltpsikolojiyi ve Holizmi aşmak lâzım. («Akis nazariyesi» adlı kitabımın ilk baskılarında, Leninist akis nazariyesinden hareket ederek anlattığım gibi.)

Diyalektik-materyalist mantığa göre, kısımlarının bütünün olmayan bir bütün varolamaz; bir bütünün parçası olmayan kısımlar varolamayacağı gibi. Bütün ve kısım, nazariye ve pratik, analiz ve sentez, birleştirme ve akli sezgi örgensel birlikleri içinde ele alınınca ancak, insan düşüncesi «doğal ve toplumsal olay ve süreçlerin özü»nü idrak edebilir.

Leninin kendi düşüncelerini geliştirerek ileri sürdüğü bu gerçekler, Büyük Oktobr Sosyalist Devriminden bu yana geçen elli yıl içinde, öteki sosyalist devrimlerin sosyalizmi kurma çabaları ışığında kendisine özgü mantıki ve pratik bir anlam kazanmıştır. Bu noktanın daima gözönünde tutulması fevkalâde önemlidir.

II

On yıldan beri sosyalist ülkelerin milli ekonomilerinde yeni bir plân-lama ve yönetim sistemi kavramına varmaları zorunluydu.

Gerek Sovyetler Birliğinin ilk dönemlerinde, gerekse diğer sosyalist ülkelerin ilk gelişim aşamalarındaki şartların zorunluluğu ile, milli ekonominin plânlaştırılmasında ve yönetiminde uygulanan ve «yukarıdan gelen» demokratik merkezleşme, «aşağıdan gelen» demokratikleşmeden, başka bir deyişle emekçi kitlelerin teşebbüsünden çok daha büyük rol oynuyordu. Bu durum sadece savaş ve savaş-sonrası yıllarına özgü çetin şartların sonucu değildi. (Özellikle Sovyetler Birliğinde. Bu ülkede bir süre için «savaş komünizmi»ne karar verilmişti.) Bu duruma yol açan nedenler arasında, zorunlu olan makine donatımının ve tarımsal iptidai maddelerin bulunmaması, iktisadın ve bilimin çeşitli alanlarında, uzman yetersizliği, sosyalist iktisadın tecrübesizliği, şehir ve köy halkının bazı kütlelerinde devam eden küçük-burjuva anarşisi vb. gibi nedenler sayılabilir.

Bununla beraber, Sovyetler Birliğinin ve yeni sosyalist devletlerin iktisadi, bilimsel, teknik, kültürel, genel gelişmesi o kadar hızlı, o kadar muazzam oldu ki, bugün Batının en sorumlu siyasi yöneticileri, sosyalist dünyanın başlıca gücü olan Sovyetler Birliğinin dünyanın ikinci süper-devleti haline geldiğini kabul ediyorlar. Vatandaş harbinden ve iki dünya savaşından doğan büyük zararların kapatılmasının yirmi yıl sürdüğünü kabul edersek, eskiden geri kalmış bir ülkenin otuz yıl içinde dünyanın ikinci süper-devleti haline gelmesi, Leninin yönettiği leninist partinin insanlık tarihinin sosyalizm ve komünizm, barış ve genel ilerleyiş yolunda gelişme çağını açarak, dünya tarihinde gerçekleşen ilk proletarya devrimini ne kadar doğru idare ettiğini bütün açıklığıyla meydana koymaktadır. Bugün artık, bizde, Bulgaristan Halk Cumhuriyetinde, sütü kesilmiş ineklerden ille süt elde edilsin diye uğraşılıyor; falân filân tarım kooperatifinde çalışan köylülerin topraklarının falân filân kesiminde neler ekeceklerini tespit etmek için merkezleştirilmiş bir plânlama yapılmıyor. Bugün bizde varolan şartlar, 9 Eylül kurtuluşunu izleyen ilk yıllardaki şartlardan bambaşkadır. (Bu değişiklik bütün alanlarda bellidir: Sanayi ve tarım işletmelerinin makine donatımında, iptidai maddelerin, inşaat malzemesinin çeşitliliğinde, uzman (mühendis ve teknisyen) kadrolarında, tarımın ve sanayiin kurulmasında elde edilmiş büyük tecrübelerde, İktisadi Yardımlaşma Konsëyi çerçevesi içinde çeşitli ihtisaslar arasında

kurulan işbirliğinde, ve özellikle büyük Sovyetler Birliği ile aramızdaki dostluk ve kardeşçe işbirliği ilişkilerimizde.)

Bütün bu şartlar (burada saymadığımız daha başka şartlarla beraber) sosyalist devletlerin, sanayi ve tarım üretimlerinde yeni bir plânlama ve yönetim sistemine geçmesine yol açtı; yeni, daha mükemmel hale getirilmiş üretim metotları uygulanıyor, daha modern makineler kullanılıyor; üretimde, plânlama ve yönetim sistemi teknik bakımdan mükemmelleştirildi, gereken uzman kadroları yetiştirildi vb.

Sosyalist ülkelerde, taraf tutmayan her vatandaş bu değişmeyi görmektedir. Milli ekonomide uygulanan yeni plânlama ve yönetim sistemini günden güne daha zorunlu hale getiren ikinci bir neden de şudur: Sosyalist ülkeler – Sovyetler Birliği dahil – fevkalâde gelişmiş emperyalist ülkelerde – ve özellikle bu ülkelerin en gelişmişinde, yani Amerika’da – emeğin toplumsal üretim verme gücünde elde edilen bilimsel ve teknik seviyeye henüz varmamıştır.

Bilimsel ve teknik devrimin muazzam anlamını, sosyalist iktisadımız ve genel gelişmemiz için gereken çağdaş ve mükemmel bir temel kurma zorunluluğunu anlamıyacak ütöist-sosyalistler, veya özneciler, iradeciler değiliz. Hiz şüphesiz, gelişim tempoları bizde daha hızlıdır. Ama şurası da bir gerçek ki, gelişmiş kapitalist ülkelere nispetle, çok daha alçak bir gelişme düzeyinden hareket ettik; teknik ve iktisadi rekabet şartları içinde, teknik ilerleme, maddi temelin ve emeğin toplumsal üretim verme gücünün mükemmelliği alanlarında bu ülkelerin seviyesine varmak; gerek sosyalist düzenin, gerekse plânlaştırılmış ve oranlı sosyalist tarım ve sanayi üretiminin muazzam olanaklarını ve ilerici niteliğini ispatlamak için, daima bütün gücümüzü harcamak zorunda kaldık ve ediyoruz.

Bilimsel ve teknik kalkınmada, bilimsel ve teknik maddi temelde, günden güne daha hızlı, daha genel, daha mükemmel bir gelişim sağlanmadan, bu amaca varılabileceğini sanmak saçma olur (zaten sosyalist ülkelerde böyle bir iddiada bulunacak hiç kimse yoktur). Ama daha yukarıda işaret ettiğimiz gibi, bugünkü şartlar içinde, Devlet Merkez Plânlama Komisyonunun, sanayi ve tarım işletmelerinin bölgesel üretim plânlarına karışması artık söz konusu olamaz. Bu komisyon, milli iktisattaki temel nispetleri, başlıca üretim ve ticaret normlarını, başlıca toptan ve perakende fiyatları vb. tespit ve kontrol edebilir, gerektiği anda düzeltebilir ve geliştirebilir. Bu işleri üzerine alması zorunludur. Komisyon bunu yapmazsa, sosyalist iktisadi gelişimde demokratik bir merkezleşme sağlanmazsa, sözde-demokratik hudutsuz bir liberalizmle hareket edilirse, çeşitli sanayi ve tarım işletmeleri arasında hudutsuz bir rekabete imkân verilirse, sosyalist ülkenin bütün iktisadi gelişimi, şu veya bu yünden, az veya çok, sosyalist niteliğini kaybeder, ve kendiliğinden, serbest rekabete, neticede, bazı işletmelerin diğer işletmeleri sömürmesine (kapitalist ülkelerde olduğu gibi) er geç döner. Lenin daha o dönemde, bir sosyalist işletmenin rantabilite zorunluluğunu belirtiyordu. Ama bu işlet-

mede rantabiliteyi sağlayabilmek için iş bölümü organizasyonunda bilimsel ve teknik metotları doğru kullanmak şarttır. Bununla beraber, sosyalist işletmelerdeki rantabilite zorunluluğunu; bu işletmenin kâr getirmesi, devlet bütçesiyle geçinmemesi zorunluluğunu önemle belirten Lenin, sosyalist kârla kapitalist kâr arasında metafizik bir ayniyet olacağını söylememiştir.

Kapitalist düzende, inceleme zincirinin en son halkasına gelindiği vakit, kâr eden, ya kapitalist rekabetten faydalanan kapitalist kişidir; ya tröstler içinde birleşmiş kapitalistlerdir; yahut da daima tröstlerin ve kapitalistlerin çıkarlarını savunan, işçilerin, emekçi halk kitlelerinin menfaatine ilgisiz kalan kapitalist devlettir.

Sosyalist düzende ise, durum tam tersinedir: genellikle, devlet kâr ederse, işletme grubu kâr etmiş oluyor; işletme grubu kâr ederse, grup içindeki bütün işletmeler kâr etmiş oluyor; işletme kâr ederse, işletmede çalışan bütün emekçiler, neticede sosyalist birey kâr etmiş oluyor. (Bu sürecin tam tersi de varittir, tabii.) Bu şemaya hiçbir kapitalist ülkede rastlanmaz. Emperyalist ideologların «halk sermayesi», işçilerin işletme yönetimine ve kârlarına «katılma»sı nazariyelerine rağmen. Elli yıldır geçirilen bütün tecrübelerden anlaşıldığı gibi, sosyalist iktisadi siyasetin temel kategorileri ve kavramları ile, burjuva iktisadi siyasetinin kavram ve kategorileri arasında metafizik bir ayniyet bulunamaz, bulunmamalıdır. (Daha yukarda örnek diye verdiğimiz kapitalist düzendeki kârla, sosyalist düzendeki kâr arasındaki fark durumunda belirttiği gibi).

Bu farkın mantığı bizi şu sonuca götürür: Bir bütün olarak sosyalist toplumun evrimi ve iktisadi gelişimi alanında, ütöistler, sübjektivistler, volontaristler olmadığımız gibi; kapitalist devlet, kapitalist tröstler, kapitalistler, kapitalist kâr dünyasında olduğu gibi, insanın, kolektifin, ve bütün toplumun temel önemi olmadığını sanan teknokratlar, bürokratlar da değiliz. Sosyalist üretimdeki kârın niteliğinden doğan mantiki ve dolaysız sonuç, üretimde, bir yandan, aşağıdan gelen konkrete teşebbüs ve demokratikleşme zorunluluğu; öte yandan, devlet iktisadının plânlanmasında ve yönetiminde, demokratik merkezleşme ve devlet teşebbüsü zorunluluğudur. Sosyalist devlet emekçi halkın devletidir; kapitalist-emperyalist bir azınlığın devleti değildir. Emekçi halk için, milli ekonominin – bütünıyla, sadece bazı işletmelerin değil – oranlı ve dereceli gelişimi hayati bir önem taşıdığına göre, gerek diyalektik gerekse şekli mantık kanunları gereğince, insan, sosyalist emekçi, ve neticede, sosyalist emekçi bilinciyle, ahlâkıyla, yetişmesiyle, estetik görüşleriyle, duygularıyla vb., milli ekonomide uygulanan yeni plânlama ve yönetim sistemine katılmış oluyor. Bunun da asıl anlamı şudur: Milli iktisatta uygulanan yeni plânlama ve yönetim sistemi, sadece iktisadi alanda değil, sosyalist toplumun bütün alanlarında, bütün çevrelerinde rol oynamaktadır.

Bulgar K.P. Merkez Komitesince hazırlanan, Todor Jivkov yoldaşın Partimizin IX-uncu Kongresine sunduğu faaliyet raporunda, Kongrede alınan

esas kararda, yapılan bütün konuşmalarda, yukarıdaki gerçek geliştirilmiş ve belirtilmiştir. Temelde, bu gerçek, yeni iktisadi sistemle, emperyalist ülkelerin – Amerika dahil – iktisadındaki yönetim sistemi arasındaki temel farklardan birini teşkil ediyor.

Yeni sistem, dinamik, bilinçli, savaşkan insanların, sosyalist toplum üyelerinin, bireylerin, kolektiflerin dâvası olmalıdır. Sosyalist toplum üyesi-insan unsuru olmadan, bilimin üretici güç haline getirilmesi bile, sosyalist iktisatta oranlı ve plânlı bir gelişim sağlayamaz, sosyalist iktisat daha mükemmel hale getirilemez.

Sosyalist iktisat, kibernetik, biyonik, matematik mekanik, ordinatorler alanında bugüne kadar elde edilen muazzam sonuçları günden güne artan ölçülerle kullanabilir, kullanmalıdır da. Bununla beraber, yeni sistem, kibernetik robotlarının tek başlarına halledeceği iş değil; bu sistem, Partinin yönetimi altında, sosyalist toplum üyesi-insanın veya kolektifin işidir.

Yeni sistemin, yeni tekniğin, yeni kibernetik tesis ve metotların temeli üzerinde, sosyalist toplum üyesi, yaratıcı düşünce ve eylem sahibi, yeni insan; uğrunda iktisadi politika, bilim, kültür, sanat, sosyalist eğitim yaratılan insan, bulunmaktadır. Bu şartlar içinde, yeni sistemin başarıya ulaşması, sadece makinelere, sırf teknik ve otomatik metot ve hareketlere bağlı değildir. Bu başarının başlıca şartı, Marksist-Leninist, yaratıcı, yaşayan ülküleri, duyguları ve bilinciyle, sosyalist emekçi, sosyalist insandır.

Bu şartlar içinde, daha yukarıda belirttiğimiz gibi, yeni iktisadi sistem, sadece iktisadi ve teknik alan için değil, sosyalist toplumun bütün gelişme alanları için önemlidir. Bulgar Halk Cumhuriyetinde toplanan Kültür Kongresi – ve daha birçok yeni olay – bu gerçeği bir kere daha ispatladı. Bu görüşler, Aron, Rostov gibi, açıktan açığa veya gizlice, çeşitli şekillerde, çeşitli ölçülerle, sosyalist toplumları ülküsüz, hümanizmasız göstermeye kalkışan, insanlığın genel ilerlemesine, – en nihayet kapitalizmle sosyalizm arasındaki farkları silecek, örneğin Sovyetler Birliğinin gelişimi ile Amerikanın gelişiminin yöneşmesine götürecek – teknokratik, teknik ve otomatik bir ilerleme diye bakan emperyalist ideologların düşüncesinin tam karşıtıdır.

Bu sorunları birçok yazımızda ve başka dergilerde (özellikle Uluslararası Yeni Dergide) incelediğimiz için, bunları burada yeniden ele almayacağız. Ama bu makalenin birinci ve ikinci kısmında incelenen meselelerin mantıklı sonuçlarını çıkarmak zorundayız. Bu sonuçlar, kısaca, şunlardır: Sosyalist iktisadın ve bütün sosyalist hayatın plânlanması ve yönetimi alanında, Oktobr Sosyalist Devriminin elliinci yıldönümü yeni fikirler getirdi; yeni bir perspektif belirtti, gerçek yeni olanaklar meydana çıkarttı. Emperyalizmin, komünizme ve Marksizm-Leninizme karşı giriştiği ideolojik saldırıyı püskürtebilmemiz için olduğu kadar, ideolojik karşı-çıkışa açıkça,

şiddetle geçebilmemiz için de bu perspektifleri, bu olanakları daima göz önünde tutmak zorundayız.

Bu yolda artık fazla gecikmemeliyiz! Ama hiç şüphesiz, ideolojik sorunları, sosyal bilimleri ve Marksist-Leninist felesefeyi ihmal edersek, sırf teknik bilimlere önem verirsek, sadece teknik ve bilimsel ilerlemeyi göz önünde tutarsak, bu amaca varamayız. Bulgar K.P. Merkez Komitesinin son zamanlarda aldığı, sosyal bilimlerin rolünü ve önemini belirten kararın anlamı bu bakımdan çok önemlidir. Bu kararın bütün muhtevasını burada inceleyecek değiliz. Bütün dünyada barışın sağlanmasını ve sosyalizmin kurulmasını candan isteyen, bu iki davanın zafere ulaşması için savaştan Yeni Uluslararası Dergi okurlarının bu kararı iyice bildiklerine eminiz.

III

Marksın gerek gençlik gerek olgunluk çağlarındaki eserlerinde, çeşitli şekiller alan şu düşünceye birkaç kere rastlıyoruz: ferdin özgürlüğü, toplumsal grubun, sınıfın özgürlüğünün temel şartıdır. Ama şu noktayı da unutmamalıyız: Marks için, Engels için, Lenin için, insanın özü, niteliği, doğduğu ve geliştiği toplumsal şartlardan ayrı tutulamaz. Başka bir deyişle, Marks'ın belirttiği gibi, insanın bilinci, temelde toplumsal ilişkilerinin toplamıdır. Bu prensibin sonucu olarak: Bireyin – burada işçi, bireyin – gerçek özgürlüğü işçi sınıfının özgürlüğü; söz konusu bireyin dahil bulunduğu toplumsal grubun özgürlüğü bulunmadan, tasavvur bile edilemez. Demek ki, işçi sınıfının kapitalist sömürden ve ezgiden kurtulması, işçinin birey olarak özgürlüğe kavuşmasının mantıklı ve temel şartıdır.

Tekrar ediyoruz: Gerek Marks, gerekse Marksizmin bütün klâsikleri, ferdi çabaların – kurtulmaya, kendi kendini mükemmelleştirmeye çalışan işçi-bireyin çabaları – nisbi ve konvansyonel değerini hiçbir zaman inkâr etmemişlerdir. Ama «Robensoncu nazariye» Marks'ın büyük bir şiddet ve dikkatle yediği iddialardan biridir. Marks tarihsel materyalizm nazariyesini, yani bir bütün olarak işçi sınıfının ve aynı zamanda bu işçi sınıfını meydana getiren bireylerin kurtuluşu ve devamlı ilerlemesi sürecinde toplumsal-maddi temelin, iktisadi ve toplumsal ilişkilerin rolü ve anlamıyla ilgili nazariyeyi, devamlı bir mantık, büyük bir heyecan ve başarıyla savunmuştur.

Komünist Partisinin Manifestosu'nun «Bütün ülkelerin proleterleri, birleşin!» parolasında, hiçbir «robensoncu» nitelik yoktur, yani proleterlerin, bireylerin, tek tek, özgürlüğe kavuşması, mükemmelmesi, bütün işçi sınıfına ve genellikle bütün insan topluluğuna özgürlüğü ve mükemmelliği sağlayacaktır, anlamını hiç taşımıyor. Bilindiği gibi, sosyoloji ve tarih alanında olduğu gibi, genel ideoloji alanında da, hiçbir prensibi mutlaklaştırmayan Marks'la Engels'in, daha sonraları Lenin'in tutumu ile,

o devirlerde yaşayan iktisatçıların, sosyologların ve filozofların «roben-soncu» nazariyeleri, veya bugünkü liberal burjuvazinin nazariyeleri arasında herhangi bir benzerlik yoktur.

Marks, Engels ve Lenin tarihsel-sosyolojik sorunlar alanında materyalizmi daha çok geliştirdiler, büyük bir ustalıkla kullandıkları diyalektikle birleştirdiler. Ama bu diyalektiğin Hegel'in idealist diyalektiğiyle veya bugün Hegel, Kant gibi idealizm klâsiklerinden esinlenen bazı nazariyecilerin görüşleriyle hiç ilgisi yoktur.

Tarihsel ve diyalektik materyalizmi tanımlayan ve geliştiren Marks, Engels ve özellikle Lenin; milliyetçilikle enternasyonalizm arasındaki ilişkiler konusunda her çeşit robensonluktan kesinlikle kaçındılar; sosyalist vatanseverlikle, sosyalist enternasyonalizm arasındaki diyalektik ve materyalist birliği belirttiler.

Nazari olarak, ve somut durumları gözönünde tutmadan, uzun bir gelişme döneminden sonra, bir milletin bütün tarihsel aşamalardan – kapitalist aşama dahil – geçip, devrim yoluyla sosyalizm ve komünizm aşamasına varması mümkündür. Bununla beraber, dünya halklarının somut tarihsel gelişimi bize açıklıkla şu gerçeği göstermiştir: Gelişiminde geri kalmış bazı halklar, sosyalist ülkelerin ve özellikle Sovyetler Birliğinin yardımıyla kapitalist aşamayı atlayarak, doğrudan doğruya sosyalist aşamaya geçmiştir. Sovyetler Birliğinde, bilindiği gibi, Ekim Devriminden sonra resmen açıklandığı gibi, feodalizmden de aşağı bir gelişme düzeyinde kalmış kavimler, aşiretler, halklar bulunuyordu. Ama Rus halkıyla, ve Sovyetler Birliğinde yer alan diğer bütün haklarla beraber, tek bir sosyalist cemaat içinde bulundukları için, bu geri kalmış kavimler, kapitalist gelişim yolundan geçmeme fırsatını bulabildiler. Bütün Sovyet halklarıyla beraber, sosyalizm yoluna girebildiler, dünya sosyalist halklarının meydana getirdiği büyük cemaatin içinde yer alabildiler, neticede, «milli ve toplumsal robensonluk» adını verebileceğimiz milli ve toplumsal bir gelişme olanağından kurtulabildiler.

Başka bir deyişle, çağımızın, sosyalist dünyanın ve Sovyetler Birliğinin genel şartları ve olanakları içinde, bazı milletlerin, bazı millet gruplarının, milliyetçiliğin, büyük devlet şövenliğinin etkisi altında kalması mümkündür. Ama çağımızın genel mantık ve tarih kanunu, çok tabii olarak, sosyalist enternasyonalizminin, proletarya enternasyonalizmin en hâkim prensip haline gelmesiyle dile gelmiştir. Sosyalist vatanseverliği, genellikle vatanseverlik ise, ikinci derecede prensipler halinde kaldılar. Yaratıcı Marksistlere göre, milli sorunlar toplumsal sorunlara tabidir. Tersî varit değildir. Bunun içindir ki, görüş birliği ve hareket birliği derken, bu birliğin Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi temeline dayanağını söyleriz. Bir çeşit plüralist Marksizmle, çeşitli halk ve ülke milliyetçiliği temeline dayanması söz konusu olamaz. Marks ve Lenin gibi, Blagoev ve Georgi Dimitrov da gerçek vatanseverlerdi. Ama bu vatan-

severlikleri, enternasyonalist sosyalistler olmalarına, bu görüşlerini ısrarla belirtmelerine mani değildi. Lenin, büyük Rus milletiyle iftihar ediyordu. Leipzig mahkemesinde, Dimitrov, Bulgar halkından, Bulgar işçi sınıfından çıkmış olmakla iftihar ettiğini söyledi. Ama öte yandan, Lenin, katıksız bir enternasyonalist sosyalistti. Dimitrov ise, gerek Leipzig mahkemesinde, gerekse Komünist Enternasyonalın VII-nci Kongresinde, proletarya enternasyonalizminin bir neferi, ölümüne kadar dâvasına sadık kalacak bir sosyalist olduğunu bütün dünyaya anlattı.

Bulgar Komünist Partisinin defalarca, özellikle Lenin yoluna girdiği günden bu yana, çeşitli dokümanlarda (örneğin, son zamanlarda, Bulgar K.P.M.K. toplantısında, ve Politbüroda onaylanan, gençlerle yürütülecek çalışmalarla ilgili, ve Todor Jivkov tarafından XI-nci Komsomol Kongresine sunulan tezlerde) açıklıkla belirtildiği gibi; sosyalist vatanseverlik ile sosyalist enternasyonalizm arasındaki diyalektik birlik, Bulgar komünistleri için bir belit (aksiyom)'dir. Bununla beraber, çok tabii olarak, ülkenin ve Partinin gelişimi sırasındaki çeşitli aşamalarda, kâh sosyalist vatanseverlik, kâh sosyalist enternasyonalizm üzerinde ısrar etmek gerekmiştir. Ama her zaman Bulgar Komünist Partisi sosyalist vatanseverliğini, ancak ve ancak sosyalist enternasyonalizmle teşkil ettiği diyalektik birlik içinde kabul etmiştir.

Şu önemli ve ilginç noktayı belirtelim: Bulgaristanda sosyalist vatanseverlikle sosyalist enternasyonalizm arasındaki diyalektik birlik en mükemmel, en somut, en etkili şekilde, Bulgar-Sovyet dostluğu ile dile gelmiştir. Dimitrov'un dediği gibi: Bulgar halkı için bu dostluk güneş gibi, hava gibi, lüzumludur, ve dış politikamızın temel taşııı teşkil etmektedir.

Sovyet-Bulgar dostluğu çok eskidir. Ne yazık ki, bu dostluğun tarihi, gereken bilimsel metotlarla, konkre ve gerçekten diyalektik bir şekilde henüz yazılmamıştır. Burada sadece şu noktayı belirtmekle yetinelim: Milli kurtuluş hareketi dönemindeki, Rus halkının kardeş ordusu Bulgaristanı Osmanlıların feodal boyunduruğundan kurtardığı devirdeki Bulgar-Rus dostluğundan farklı olarak, bugünkü Bulgar-Sovyet dostluğu iki ülkede varolan sosyalizm temeline; genel, iktisadi, siyasi, kültürel, bilimsel işbirliği ve yardımlaşma temeline; sosyalist iktisatlarımız arasındaki işbirliği ve günden güne artan ihtisaslaşma temeline; bu dostluğun diğer sosyalist ülkelerle ve bütün dünya halklarıyla dostluk şeklini alması için sarfedilen çabalar temeline dayanmaktadır.

Sovyet halkıyla diğer bütün halklarla dostluk hareketi, mantık ve tarih açısından, Oktobr Devriminin ilk günlerinden beri, halkların barış içinde yanyana yaşaması prensibine bağlanmaktadır. Bununla beraber, bunu, sınıf farklarının, sınıf savaşının, temelden birbirine karşıt olan iki ideolojinin – yani emperyalist ideoloji ile komünist ideolojisinin – ortadan kaldırılması anlamına almak yanlış olur. Meselâ, bütün halklar arasında bilimsel-teknik-kültürel işbirliğinin kurulması, alacağı şekiller, ölçüler, tempolar vb., bugün emperyalizmin, Marksizm-Leninizm, sosyalizm ve

komünizm aleyhine girdiği büyük ideolojik savaşa karşı, sonuna kadar, sistemle, mantıkla, güçle savaşıma zorunluluğunu ortadan kaldırmıyor.

Bütün bu sorunları daha önce Yeni Uluslararası Dergi'de incelediğimiz için, bunları burada tekrarlamıyacağız, komünist ve işçi partileri arasındaki birlik sorunu ile ilgili bazı görüşleri ele almayacağız. İnsanlık tarihinin bugünkü gelişme döneminde, yani emperyalistlerin askeri, siyasi ve ideolojik saldırıları durmadan ve çekinmeden geliştiği; neticede bazı ortak görüşleri, ödevleri, amaçları, olanakları ve ülküleri belirtmekle yetinmeden, bu amaçları, bu olanakları gerçekleştirme yollarını da bulmak zorunlu olduğu bu dönemde, komünist ve işçi partileri arasındaki birlik sorunu, fevkalâde büyük bir önem kazanıyor. Başka bir deyişle, bu sorunlarda varılan görüş birliği, bütün dünya komünist ve işçi partileri, buna muvazi olarak, bu komünist ve işçi partilerine bağlı bulunan, veya onlarla ilerleyen bütün milli veya milli olmayan ilerici ve devrimci hareketler arasında hareket birliği ile dile getirilmelidir.

Bu sorunların fevkalâde önemli, fevkalâde karmaşık olduğu, aynı zamanda günün sorunları haline geldiği meydandadır.

Şurası da muhakkak ki, bazı genel sorunların bütün yönlerini incelemek, bu sorunları, doğru olarak – yani Marksizm-Leninizme, materyalist diyalektige ve proletarya enternasyonalizmine göre – ortaya koymak ve çözümlmek için, diyaletik ve tarihsel materyalizmle; felsefe ile tabii bilimler, toplumsal bilimler arasındaki ilişkilerle; teknik ilerleme ile kültürel ve manevi ilerleme arasındaki ilişkilerle; ve en nihayet, toplumsal bilimlerin – sosyalist halkların ve barış, milli kurtuluş, demokrasi, sosyalizm ve genel ilerleme uğrunda muazzam savaş yürüten bütün ilerici insanlığın devrimci, maddi ve manevi gelişimine temel olan Marksist-Leninist felsefe başta – rolü ve anlamıyla ilgili sorunları derinlemesine incelemek şarttır.

Ama bütün bu noktalar, başka makalelere konu olacak sorunlardır. Yeni Uluslararası Dergi'nin, burada incelediğimiz konular kadar önemli ve aktüel olan bu meseleleri sütunlarında inceleme fırsatını kaçırmıyacağını sanıyorum.

Hasta bir toplum: 1968 Amerikası

J. Gibbons

Amerika Birleşik Devletleri, zenginliğiyle kapitalist dünyanın bütün ülkelerini çok geride bırakmış, üretici güçler alanında, kapitalizmin tarihindeki en hayret verici artışa sahne olmuş bir ülkedir. Ama bu ülke, 1968 yılında «hasta bir toplum» diye tarif edilmektedir.

F.B.İ. ve C.İ.A. şefleri, bu teşhiste bulunanların kızılar, «Moskof ajanları» olduklarını ispat edebilseler, Beyaz Sarayda, Dış İşleri Bakanlığında, ve Pentagon'daki sorumlular herhalde rahatlardı. Ama Amerikanın en seçme hafiyeleri, bütün icat kabiliyetlerine rağmen, böyle bir şeyi ispat edemez. Çünkü, gerçekte, Johnson idaresine yöneltilen en şiddetli tenkitler, solcu diyemeyeceğimiz bir adamdan gelmektedir. Bu adam, Senato Dış İşleri Komisyonu Başkanı senatör William Fulbright'tir. Senatör, Amerika için: «Büyük toplum hasta bir toplum haline gelmiştir» demiştir.

Senatör Fulbright'in bu teşhisini, «daha etkili bir Kongre» için kurulan Milli Komite de onaylamıştır. Bu Komite ülkedeki durumu şu şekilde târif etmektedir: «Amerikada, hayatın her kademesinde, insanlar, aynı kaygılar, geleceğe ait güvensizlikler, aynı şüpheler içinde yaşadığı için, bütün milletin, ülke çapında bir sinir hastalığına tutulduğunu söyleyebiliriz.»

Amerikayı sarsan manevi buhranla ilgili bu açıklamalar, birkaç kişinin görüşünü dile getirmiyor. Tersine, bu görüşler, günlük gazetelerde, dergilerde ele alınan ve incelenen meselelerdir. Çeşitli mesleklerle dahil insanlar, bu boğucu bunalım belirtileri üzerinde endişe ile duruyor. Bu rahatsızlığın nedenlerini aramaya koyulursak, bütün izler bizi doğru Beyaz Saraya, Pentagon'a, Vaşington'da «askeri ve sanayi kompleksi»nin kalelerine götürür.

Tarihin dile getirdiği bir teşhis

Bu hastalığın belirtilerini gözden geçirirsek, evvelâ Maccarthy'ciliği, komünist partisine, ilerici Amerikan aydınlarına yapılan zulümleri, Amerikan halkında ve bütün dünyada büyük infial uyandıran Başkan Kennedy'nin katlini saymalıyız. Arkasından, Başkan Kennedy'nin sözde katili,

Oswald'ın kendisini korumakla görevli polislerin gözleri önünde öldürülmesi geldi. Bunların arasında işlenen suç sayısındaki artışı da saymalıyız: öyle bir duruma geldik ki, evden çıkmak, hattâ evinde ortumak bile tehlikeli. Bu belirtiler arasında, 1967 yazında, 100 den fazla şehirde, ayaklanmalara yol açan ırkçılık sorunu da önemli yer tutmaktadır. Buna bir de, 35 milyon insanı sefalet içinde yaşatan yoksulluğu, ülke içinde derin bölünmelere, siyasi yönetici ve kuruluşlara karşı tehlikeli bir ilgisizliğe yol açan Viyetnam savaşını katmalıyız. Johnson idaresinin davranışları yüzünden, Amerikalılar, Başkanın ve Dış İşleri Bakanının bütün açıklamalarını tereddütle karşılamaya alıştılar.

Beyaz Sarayın izlediği emperyalist saldırı siyaseti karşısında, genç, ihtiyar, karaderili, beyaz, işçi, aydın, herkes, bugün Amerikada çok moda olan bir deyişle, «yabancılaşmış» hale geldi. Oysa bundan sadece üç buçuk yıl önce, Lyndon B. Johnson Amerikan tarihinin o güne kadar görmediği bir çoğunlukla Başkan seçildiği zaman, itibarı çok yüksekti.

1964 seçimlerinde, Johnson, sendikaların, çeşitli barış teşkilâtlarının, dini cemaatların, yüksek tahsil gençliğinin, bütün gençliğin, kadın teşkilâtlarının, hattâ, kudurmuşçasına savaş isteyen Goldwater'den ürken bazı Cumhuriyetçi şahsiyetlerin ve gazetelerin desteğinden faydalanmıştı. Johnson, seçmenleri kazanmak için Amerikayı «insanlık tarihinin en barışçı ülkesi» haline getirecek bir politika izleyeceğini vaatmişti.

Amerikan halkına bu sözü verdiğiinden bu yana geçen üç buçuk yıl içinde, Johnson Viyetnamda epey yükseltilere tırmandı. Bugün Amerika, kanlı emperyalizm tarihinin en büyük ve en vahşi sömürgeci savaşını yürütmektedir. Sivil halkı bombalayan, harp gemilerinden sahilleri ateşe tutan, helikopterlerle napalmı, bütün bitkileri mahveden ilâçları saçan yarım milyon Amerikan askeri umutsuz ve sonuçsuz bir saldırıya girişmiştir.

Ufak bir ülkenin ve ufak bir halkın mahvedilmesine sistemli şekilde devam edilirken, savaş alanından binlerce kilometre ötede eski başkanlık adayı Barry Goldwater, 1964 seçim kampanyası sıralarında, bugün Başkan Johnson'un büyük gayretlerle izlediği siyaseti tavsiye ettiği için, «harp palavracılığı» yapmakla suçlandırıldığını acı acı hatırlıyor.

Viyetnamda yürütülen sömürgeci savaşın, Başkanın ve yardımcılarının «bir şaşkınlık anı»ndan doğduğunu hiç sanmıyoruz. Bu savaşın kökleri, çok daha eskiye; 19-uncu yüzyıl ortalarında, Amerikalıların, kızilderilileri yok etmek üzere yürüttükleri amansız savaşları tamamladıktan sonra, Kaliforniya sahillerinden Pasifik Okyanusunun doğusunda uzanan muazzam topraklara göz koydukları döneme dayanmaktadır. Daha o dönemde, Amerikalılar kendilerine yeni sınırlar aramayı kafalarına koymuşlardı. Amerikanın daha sonra oynadığı emperyalist rol belki tam o anda başlamamıştır, ama Manhattan Adasından Pasifik kıyılarına kadar, bütün

kıta'yı ele geçirirken sağladıkları başarılar bu emperyalizmi teşvik eden en önemli nedenlerden biri olmuştur muhakkak.

Sam Amcanın oldukça geç girişmiş olduğu bu yayılma siyasetini savunmaların iddiasına göre, Amerikan imparatorluğu bir tesadüf eseri, tarihin bir çeşit «yan-sonuç»u olmuştur; Amerika Birleşik Devletleri bu yeni emperyalist ödevi âdetâ şartların zorunluluğu ile üzerine almıştır. Oysa bu iddiaların gerçekte hiçbir ilgisi yoktur.

19-uncu yüzyılın ikinci yarısındaki Amerikan siyasi edebiyatı, ülkenin çeşitli yönleri doğru yayılmasını talep eden saldırgan açıklamalarla doludur. 1850 yıllarında, Amerikanın Pasifikte yayılması fikrini ortaya atanlardan, daha sonraları Lincoln hükümetinde Dış İşleri Bakanı olan, Cumhuriyetçi liderlerden William Henry Servard, şöyle diyordu: «Kıyılarıyla, adalarıyla, uçsuz bucaksız bölgelerin kapısını açan Pasifik Okyanusu, dünyanın muazzam geleceğinde, gerçekleşecek olan olaylara sahne teşkil edecektir.» İspanya-Amerika harbinden önce (bu savaş da çok «münasip» bir tesadüf eseri olmuştur!) Hawai Adalarının ele geçirilmesiyle sonuçlanan ilk büyük emperyalist Amerikan saldırısı sırasında, Vaşingtonda imparatorluk kurma hayalini besleyenler sevinçlerini hiç gizlemediler: «Pasifiğin göbeğinde kendimize bir Cebelüttarik sağladık», diye bayram ettiler...

Soğukkanlılıkla hazırlanan, ama «Kübanın kurtuluşu uğruna yürütülen savaş» diye ilân edilen İspanya-Amerika harbi, şu acayip sonucu doğurdu: kurtarıcı devlet, daha o anda sömürgeci devlet haline geliverdi. Filipinler, Guam ve Porto-Riko ilhak edildi. İspanya, Batı yarımküresinden atıldı. Bugün moda olan deyişle, Amerika, İspanyolların geri çekilmesiyle açılan boşluğu hemen doldurmaya koyuldu. Bu ikinci sıçrayışla, Amerikanın Batı sınırı, Pasifik kesiminde 7.000 kilometre ilerlemiş bulundu...

Bununla beraber, Filipin halkı İspanyolların yerine geçen yeni emperyalistlerden de hiç memnun kalmadı. Bu memnuniyetsizliğini Yanke müstevlilere karşı düzenlediği bir ayaklanma ile dile getirdi. O zaman Amerikalılar, bitmek bilmeyen kanlı bir sömürgeci savaş batağına battılar. Bu savaş, bir Asya halkına karşı yürüttükleri ilk büyük sömürgeci harp olmuştur.

Daha İspanyaya savaş açmazdan önce, Vaşington İngilterenin Batı yarımküresinde yürüttüğü faaliyetlere sınırlar çizmişti. 19-uncu yüzyılın sonlarına doğru, İngiliz Güyanı münasebetiyle İngiltere ile Venezuela arasında bir sınır ihtilâfı patlak verince, Amerika Dış İşleri Bakanı Olney, «bugün artık bütün bu kıta fiili olarak Amerikanın egemenliği altında bulunmaktadır» diye İngiltereye ihtarda bulundu. Aşırı unsurlar İngiltereye savaş açılmasını istiyorlardı. Bütün Avrupa, Asya ve Afrika ülkelerine «Batı yarımküresinden uzak kalmaları, yoksa başlarına büyük felâketler geleceği» şeklinde tavsiyelerde bulunuldu.

İşte Amerika ilk defa kendisine imparatorluk kurmaya giriştiği dönemde, kafalar öylesine kızışmıştı. Saldırı Amerikalıları iştahlandırmıştı, bu iştahla saldırıyı devam ettirmek istiyorlardı.

Kısa bir süre içinde, İngiltere, filosunu Karayib denizinden çekmenin daha doğru olacağını anladı. Bu yeni «boşluk» ta hemen dolduruldu. Karayib denizi bir Amerikan gölü haline geldi. Kübada bir deniz üssü kuruldu. Dominik Cumhuriyeti, Haiti ve Nikaragua vesayet altına alındı. Panama kanalı ve bölgesi meselesi – bugüne kadar devam edegelen bu yüz kızartıcı mesele – daha o dönemde başladı.

Bu olaylar, Amerikanın Batı yarımküresinde giriştiği ikinci sömürgeci savaşla sonuçlandı. Bu savaş, 1920 yıllarında, efsanevi Sandino'nun önderliğinde direnen Nikaragua halkına karşı yürütüldü. Nikaragua savaşı, sivil halkı bombardımanlarla sindirmek için emperyalistlerin büyük ölçüde uçak kullandığı ilk sömürgeci savaştır. Amerikan hava kuvvetleri bu metotlara, Guernica'yı mahveden Nazi Luftwaffe'sinden çok daha önce başvurmuştur.

İkinci Dünya Savaşında, Müttefiklerin zaferinden ve Japon emperyalizminin yenilgisinden faydalanan Amerikalılar, Pasifikte üçüncü bir sıçrayış gerçekleştirdiler: Japonyadan Güney Koreye ve Formozaya kadar her tarafta üsler kurdular.

Bu üçüncü sıçrayışla (korkunç atom silâhı ilk defa bu arada kullanıldı), Amerikan imparatorluk kurucuları, dünya hegemonyası yolunda, çok büyük adımlar atmış oldular.

Ama ufukta bulutlar belirliyordu. O zamana kadar zaferden zafere koşan Amerikalı emperyalizmin karşısına engeller çıkıyordu. Sovyetler Birliği muazzam can ve mal kayıplarına uğramıştı, ama harpten, o güne kadar hiçbir devlete nasib olmayan büyük bir itibar, manevi bir otorite ile çıkmıştı. Şanlı Moskova, Leningrad, Stalingrad, Varşova, Budapeşte, ve en sonunda Berlin muharebeleri, Nazi harp mekanizmasını yıkabilmiş, Alman işgalinde bulunan bütün Avrupa ülkelerinde geniş bir direniş hareketinin meydana gelmesine yardım etmişti. Harpten sonra, Doğu ve Güney-Doğu Avrupasında birçok ülke sosyalizm yoluna girdiler. Bütün sömürgelerde, yarı-sömürgelerde, emperyalist-aleyhtarı çok geniş bir milli kurtuluş hareketi başladı. Böylelikle Üçüncü Dünya ülkeleri emperyalist-aleyhtarı faal bir unsur haline geldi.

Olaylar geliştikçe, Amerikalıların, İngiltere, Fransa, Japonya gibi büyük emperyalist devletlerin, hattâ Belçika ve Hollanda gibi ikinci derece emperyalist devletlerin yerine geçme niyetleri büsbütün ortaya çıktı. Bu imkânın belirlediğini gören Amerikan emperyalizminde bir isteri dalgası başladı: komünizm-aleyhtarlığının şiddetlenmesiyle, atom şantajıyla, Mac-carthycilikle dile gelen bir isteri. Artık toplumumuzun hastalığı milli düzeyden uluslararası düzeye geçiyordu.

1950 yıllarında komünizm tehlikesini ileri süren Truman hükümeti, Çin Hindinde güç durumda kalmış Fransız askeri kuvvetlerinin yardımına koştu. Kısa bir süre sonra, Demokratik Kore Cumhuriyetine karşı saldırıya girişti. Nihayet bugün Amerikan emperyalizmi, teknik ilerlemenin kendisine sağladığı bütün askeri imkânları Viyetnam halkına karşı kullanmaktadır. Başka bir deyişle, atom çağının Frankeinstein'i haline gelen Amerikan emperyalizmi Güney-Doğu Asyasının küçük ülkelerine karşı giriştiği saldırgan harplere yirmi yıldan beri hiç ara vermemiştir.

Amerikan emperyalizmi Karayib denizinde Panama kanalı bölgesinde ve Dominik Cumhuriyetinde özgürlük uğruna savaşan halklara da şiddetle saldırdı.

Amerikan emperyalizmi, özgürlüğe yeni kavuşmuş birçok Afrika ülkelerinde, İrlanda ve bütün Yakın-Doğuda gerici ve karşı-devrimci faaliyetler yürütmektedir. Atinada, Yunan albaylarının aşırı gerici hükümeti de Amerikanın desteğinden faydalanmaktadır.

Vaşington'dan kışkırtılan ve yönetilen devamlı karşı-devrimci hareketin tablosu işte budur. Amerikan emperyalizminin her yola başvurarak Asyada, Afrikada, Lâtin Amerikada ve Avrupada yürüttüğü karşı-devrimci savaş işte budur.

İşin garibi, bu harbi yürüten ülkenin, çağın en büyük sömürgeci imperatorluğuna karşı yürüttüğü devrimci savaşın acıları içinde meydana gelmiş bir ülke olmasıdır.

Tarih tekerleği yükselen dereceli bir devir yapmış gibi: bugün milli bağımsızlık savaşları yürütmek, Viyetnam yöneticilerine, kurtuluş ordusuna düşen bir ödevdir. 1776 da Vaşington'un «Baldırıçıplaklar ordusu» ile yaptıklarını, bugün Viyetnam yapıyor. Vaşington'un 35-inci halefi olan Johnson'un ise, III-üncü Jorj'un rolünü oynaması tarihin bir cilvesidir!

Bu durumu anlayabilmek için, şu noktayı göz önünde tutmak gerek: Amerikan tekeli kapitalizmini temsil edenler, dünya sosyalist sisteminin, dünya hegemonyasını ele geçirmeye çalışan Amerikan emperyalizminin yolunda büyük bir engel teşkil ettiğini gördükleri için, komünizm aleyhtarlığını devlet politikasının temeli haline getirdiler. Dış politikalarındaki davranışlarıyla beliren komünizm-aleyhtarlıkları, bugün Amerikan toplumuna, özellikle yüksek tabakalarına musallat olan bunalımın başlıca nedenidir.

Bu aşırı komünizm-aleyhtarlığı Viyetnam savaşında da kendini belli ediyor. Amerikada işlenen cinayetler çok feci olmakla beraber, Viyetnamda insanlığa karşı işlenen cinayetin yanında pek önemsiz kalıyor. Hoover ve FBI'deki bütün adamları da bu müthiş cinayeti karaderililere, gençlere, üniversite talebelerine, işçi sınıfına, sendika yöneticilerine, aydınlara, yani tam anlamıyla «büyük Amerikan toplumu»nu teşkil eden milyonlarca insana yükleyemez.

Bugün Amerikada, toplumsal hayatın en önemli özelliklerinden biri, Viyetnam savaşını protesto edenlerin sayısında görülen artıştır. Bu savaş, haksız ve kıyıcı bir harp olduğu için, hükümet kamu oyunu aldatmaya, durmadan yalan söylemeye mecbur kalıyor. Bu da büyük bir güvensizliğe yol açtı. Kamu oyunun mühim kesimleri Beyaz Sarayın veya Dış İşleri Bakanlığının bir tek sözüne inanmaz oldu.

1966 da Hanoy'un, Hayfong'un bombardıman edildiğini inkâr eden Beyaz Sarayın yalanlarını; 1967 Temmuzunda Senatonun bir alt-komisyonunda Kuzey-Viyetnam'ın savaşta mahvolabileceği için, bu ülkeye harp ilân etmenin aleyhinde olduğunu söyleyen Rusk'ın sahtekârlığını Amerikan halkı unutmuyor.

Cesaret verici tarafı olmayan bir bilânço

Son yirmi beş yıldır yürütülen komünizm-aleyhtarı politika ülkemizin iç dertlerini unutturdu. Bu dertlerin en önemlisi, geçen yaz, basımımızda «ikinci vatandaş harbi» diye adlandırılan ayaklanmalara yol açan ırk ayırımı sorunudur.

Bugün Amerikada karaderili nüfus 22 milyonu bulmuştur. Bunun üçte ikisi bugün Kuzeyin sanayi şehirlerinde toplanmıştır. Karaderililer Amerikada 200 yılı aşan bir süre (yani kıtaya ilk gelen Anglo-Sakson kolonlar müstesna, diğer kavmi gruplardan çok daha uzun bir süre) den beri yaşadıkları halde, beyaz halkla bir bütün teşkil etme imkânını bulamadılar. İlk Afrikalılar Amerikaya getirildiği tarihte, yani 17-nci yüzyıldan Birinci Dünya Savaşına kadar, karaderili halkın büyük çoğunluğu, Güneyin büyük çiftliklerinde, «Tom Amcanın klübeleri»nde yaşamıştır. O dönemde şehir hayatından uzak tutulan karaderililer, esaret resmen kaldırıldıktan sonra bile, uzun zaman esir muamelesine tabi tutuldular, hor görüldüler, linç edildiler. Yirminci yüzyıl ve iki dünya savaşı el emeği talebinin artmasına yol açınca, milyonlarca karaderili ailesi yurtlarından kopup Kuzeyin büyük sanayi merkezlerine göç ettiler. Güney çiftlikleri cehenneminden Kuzeyli sanayi krallarının cehennemine giden bu aileler, teneke mahallelerinde, zenci gettolarında yaşamaya mecbur edildi. 1966–1967 de patlak veren olaylara kadar, «resmi» Amerika, bu gettoların varlığından habersiz göründü. Ama harekete geçen, eskisi gibi yaşamaya artık razı olmadıklarını ilân eden zenciler, bu sessizlik duvarını nihayet yıkıverdiler.

Fabrikalardaki yaşama şartları, katıldıkları grevler, büyük karaderili kitleler için bir çeşit okul rolünü oynadı. Oysa eski kapalı hayatları ken-

dilerine bunu sağlayamazdı. Bugün birçok karaderili işçi sendikalarında faaliyet yürütüyor, hattâ sorumlu görevler yükleniyor. Ama inşaat işçileri sendikası gibi bazı eski işçi teşkilâtları karaderilileri hâlâ üye olarak kabul etmemektedir. Karaderili aydınlar arasında, Amerikan edebiyat ve sanatına, özgürlük savaşlarına sağlamış oldukları büyük hizmetlerle dünyanın her tarafında tanınmış şöhretler bulunuyor. Dünya komünist hareketi, ihtiyar yoldaş William Peterson, James Ford, Benjamin Davis, Henry Winston, James Jackson gibi yoldaşların Amerikan Komünist Partisine sağladıkları hizmetlerle iftihar etmektedir.

Bugün Amerikalı karaderililer Atlantik Okyanusunun Doğu kıyısına gözlerini çevirince, daha dün sömürgecilerin boyunduruğu altında yaşayan Afrikalı ırkdaşlarının bugün özgürlüğe kavuştuklarını, ülkelerinin efendisi haline geldiklerini, birçok yerde karşılaştıkları baltalamalara büyük engellere rağmen, memleketlerini eski beyaz efendilerinden daha iyi idare ettiklerini görüyorlar.

Amerikalı karaderililer, sosyalist ülkelerde ırkçılığın kanun dışı edildiğini, halklar arasında gerçek bir eşitlik kurulduğunu, Moğolların, Özbeklerin, Kazakların, ve daha birçok milletin doğrudan doğruya teknik çağına girmiş olduklarını, sosyalist sanayileşme, modern ev inşaatı, eğitim ve kültür meselelerini çözümlemiş olduklarını, özgürlüğün kurulmuş olduğunu görebiliyorlar.

Afrikadaki karaderili insanın özgürlüğe kavuşması, ve özellikle sosyalist dünyada sağlanan ilerlemeler, yürüttükleri mücadele içinde gelişen Amerikalı karaderililere, yayılma isteklerini haklı göstermek için, cinslerin meydana gelmesi ile ilgili Darwin nazariyesini tahrife kadar giden ırkçıların ileri sürdüğü iddiaların temelsizliğini göstermiştir.

Amerikalı karaderililer, nefretle karşılaştıkları Viyetnam savaşına, ve kendi ülkelerinde sözde yoksulluğa karşı yürütülen, ama lâftan ileri gitmeyen «savaş»a cephe almışlardır. Özgür insan haklarına kavuşmak istiyorlar. İnsanca yaşamak üzere çalışma ve oturma şartları, eğitim, çalışma, ve insan haysiyeti meselelerinde, beyazlara sağlanan olanakları kendilerine de sağlayacak tedbirlerin bir an önce alınmasını istiyorlar.

Ama bu amaçlarına varabilmeleri için, karaderililer uzun vadeli ve çetin savaşlar yürütmek zorundadırlar. Amerikadaki genel durumla ilgili son mesajında, Başkan Johnson karaderililere büyük vaadlerde bulunmadı. Gettorlarda karışıklıklar çıktığı takdirde, alınacak yeni askeri ve polis tedbirlerinden bahsetti sadece. 186 milyar dolarlık bir bütçede, 80 milyara yakın bir para askeri masraflara ayrılıyor. Bunun üçte biri de Viyetnam savaşına gidiyor. Çeşitli sosyal programlara tahsis edilen 22 milyarın sadece ikisi «yoksulluğa karşı savaş»a ayrılmıştır. Görüldüğü gibi, Johnson idaresinin Viyetnam halkını öldürmek işine sarfettiği para, zenci gettolarının kaldırılması, karaderili halka normal evler kurma işine ayırdığı paranın on üç katını tutmaktadır.

Başkanlık yarışında Cumhuriyetçi Partinin aday adayı Nixon, bu yaz büyük şehirlerde, sadece karışıklıklar değil, «gerçek savaş» çıkacağını söyledi. Başkan Johnson gibi, Nixon da «aşırı unsurların savaş tehditlerine cevap teşkil edecek polis plânlarının hazırlanması»nı istedi. Albay Riggs'e gelince, o da «ordu birliklerinin Amerikan şehirlerinin beton cönglünde dövüşmeyi öğrenmek üzere talim görmesi»ni ısrarla istemiştir. Çünkü bu albaya göre, «Amerikanın toplumsal, iktisadi ve siyasi sorunları»nı çözümleyecek tek yol budur.

Görüldüğü gibi, bugün Cumhurbaşkanı olan bir adamın, Başkanlığa adaylığını koymuş bir politikacının ve Amerikan ordusunda hizmet gören bir albayın zihnini en çok meşgul eden mesele, yoksulluğa karşı yürütülecek savaş değil, bu yoksulluğun kurbanlarına karşı yürütülecek savaşın hazırlanmasıdır.

Bir yoksulluk ülkesi

Amerikada yoksulluk, karaderililerin tekelinde değildir. Aynı yoksulluk şartları içinde yaşayan beyaz sayısı oldukça yüksektir. Genellikle, hattâ resmi istatistiklere göre, kabul edilen fakir sayısı 35 milyondur. Yani karaderili nüfustan 13 milyonluk bir fazlalık gösteren bir sayı. Bu 35 milyon fakir arasında, 8 milyonun sefalet içinde yaşadığı kabul ediliyor. Amerikanın, çok gelişmiş kapitalist ülkelerin en zengini olduğu düşünülürse, bu sayıların ne kadar korkunç olduğu daha iyi anlaşılır. Muazzam sermaye yedeklerine sahip olan bu kapitalist süper-devletin, aynı zamanda bu kadar büyük mutsuzluk ve yoksulluk yuvası oluşu, insanı hayret içinde bırakıyor. Hele, bize bu kadar tesir eden bu istatistiklerin, bu dağının görünen kısmını ancak teşkil ettiği düşünülürse. New-York'ta çıkan haftalık *Nation* dergisinde (13 Kasım 1967) yayımlanan bir mektup yüzeye pek çıkmamış çok feci durumlardan bahsediyor: «Mississippi eyaleti köylerinde, karaderili halk senenin bir kaç ayı boyunca sadece otlarla beslenmektedir. Vatandaş hakları uğruna mücadele eden bölgesel teşkilâtlardan yardım ve erzak dilenerek yaşamaktadırlar.»

Bu kadar feci olaylar karşısında, Amerikada birçok insan, «Amerikan Düyası»nın ne hale geldiğini düşünmeye başlıyor. Vaktiyle hür insanlar ülkesinde yaşamak için Atlantığı aşan İrlandalılar, İtalyanlar, Almanlar, Polonyalılar, Çekler, Slovaklar, Ukranyalılar, İskandinavlar, New-York limanına girerken, Hürriyet heykeleninin kaidesinde yazılmış şu sözlerle karşılaşırlardı: «Yorgun, yoksullaşmış, yıpranmış, özgürlük içinde yaşamaya susamış insan kalabalıklarını bana gönder.» Amerika vaadi, Amerikan rüyası, işte buydu. Ve doğrusu, bu rüya pek çok insan için gerçek haline gelmiştir. Ama bugünkü gerçek, 1968 yılının acı gerçeği, farelerin kaynaştığı yüzlerce gettoda yaşayan, eski göçmen gruplarından çok daha

kalabalık, şaşkın insan kitleleri; özgürce yaşayabilmek için umutsuzca savaşıyor, bu savaşta polisin coplariyla, kurşunlarıyla karşılaşan kalabalıklardır. Bugünkü gerçek, sefalet içinde yaşayan bu 8 milyon insan, *Nation* dergisine göre, otlarla karınlarını doyurmaya çalışan bu karaderililerdir. Bu zavallılar için, geçmişteki güzel rüya, korkunç bir kâbus haline gelmiştir.

Ülkenin genel durumu ile ilgili 1968 mesajında, Başkan Johnson, işlenen suç sayısında görülen artışın Kongrenin en çok önem verdiği mesele olduğunu belirtti.

Her yerde, her muhitte suç işlenir. Viyetnamda işlenen en korkunç cinayetler esinlenen suçlu davranışlar, Amerikan toplumunun her köşesine yayılmaktadır. Amerikada işlenen cürümlerden bin kat daha korkunç cinayetlerin sorumluluğunu taşıyan Başkan Johnson bu suç işleme sorununu acaba nasıl çözümlerabilir? İşte birçokların aklına gelen soru budur. Amerikan şehirlerinde gangsterlerin öldürdüğü kurban sayısı, dehşet verici olmakla beraber, bu son beş yıl içinde, Viyetnamda, Amerikan bombaları, Amerikan kurşunları ile katledilen yüz binlerce erkek, kadın ve çocuk sayısının yanında doğrusu pek önemsiz kalıyor.

Vaşıngtonda tertiplenmiş sayısız karşı-devrimlerle, devrim aleyhtarı savaşlarla geçen bu son yirmi beş yıl içinde, kullanılan şiddet ve zorbalık metotlarıyla, bugün ülkenin içinde genişleyen şiddet dalgası arasındaki sıkı bağları farkedebilen Amerikalılar çoktur. Çok tabii olarak, başka ülkelere karşı şiddet kullanılırsa, oralarda cinayetler işlenirse, ülke içinde de şiddete ve cinayete yol açılmış olur.

Amerikanın dışında yaşayanlar, komünist-aleyhtarlığının bütün insanlık için teşkil ettiği tehlikeyi belirten yeni bir ihtarla (onüçüncü ihtardır bu!) karşılaştılar. Bu olaya yol açan sinir bozukluğu, bütün Amerikaya değil, sadece Pentagone'a musallat olmuş bir hastalıktır: geçenlerde dört hidrojen bombası taşıyan bir B-52 stratejik bombardıman uçağının Groenland'da düşmesi olayını kastediyoruz. Bütün dünyayı uçurumun kenarına getiren bu anlamsız uçuşlara devam edilmesi, insanı dehşet içinde bırakıyor.

Tarihten çıkarılacak en önemli derslerden biri şudur: ırk üstünlüğünü nazariyede savunmakla, pratikte uygulamakla, ırkçı şiddetlere başvurmakla, egemenlik hülyaları beslemekle, devrim-aleyhtarı mücadele yürütmekle, hasta bir topluma çare bulunamaz.

Komünizm-aleyhtarlığı, korkunç ırkçılığı ve dünya hegemonyası hayalleri yüzünden Nazi Almanyasının başına gelen felâketler, bütün devletlere ders teşkil etmelidir.

İkinci Dünya Savaşından sonra, vaktiyle Roma imparatorluğu, bütün eski imparatorluklar gibi, İngiliz, Fransız, Hollanda ve Belçika sömürge imparatorluklarının da ortadan kaybolduğunu gördük.

Bugün Amerikan toplumunu zehirleyen hastalığın asıl kaynağı, Pentagon-CIA-Beyaz Saray üçgeni içinde bulunmaktadır. Ama ülkemizde, hiç çürümemiş, hâlâ sağlam kalmış bir toplum da var. Bu toplumu, Viyetnam savaşına samimi olarak cephe alanlar teşkil ediyor. Bu temiz unsurlar, Viyetnamda işlenen cinayetlere katılmamak için askerlik şubesinin çağrısını yakanlar, Güneyde ve ülkenin birçok bölgesinde özgürlük yürüyüşlerine katılanlar, Vaşingtona kadar gidip, büyük bir medeni cesaretle, Beyaz Sarayın ve Pentagone'un önünde «barış nöbetleri» tutan namuslu vatandaşlardır. Bu sağlam kalmış Amerikan toplumunu, sendikacılar, aydınlar, Komünist partisi üyeleri, Viyetnamda barışın sağlanması, içte ve dışta sağduyuya uygun bir siyasetin izlenmesi için yürütülen hareketlere katılanlar meydana getiriyor. Dünyanın her tarafında barış ve özgürlük uğruna ortak bir savaş yürüten bütün insanların saygısına ve sevgisine lâyık olan Amerika, bu Amerikadır.

Burjuva reformizminin bayrağı altında

Vision dergisi, Lâtin Amerikayı sarmış bulunan Amerikan yayın zincirinin bir halkosıdır. Bu dergi, Meksiko'da, Kolombiya eski cumhurboşkonu, Amerika Devletleri Teşkilâtının eski genel sekreteri Alberto Lleras Camargo'nun yönetimi altında, yayınlanmaktadır. Açıkta açığa Amerikanın propagandasını yapan bu dergide, ayda iki defa, Lleras tarafından kaleme alınmış «ciddi» boşmakaleler çıkar.

Bu yazılarında Lleras Camargo, devrime karşı panzehir vazifesini görecek, son derece gerginleşmiş çelişmeleri gizleyebilecek bir politikanın tesbitini isteyen, uzlaşma taraftarı burjuvazinin reformcu görüşlerini dile getirmektedir.

Lleras Camargo, makalelerinde, Figueres'lerle, Bétancourt'larla, Hoya de lo Torre'lerle, aynı çizgidedir. Kuzey Amerikan emperyalizmin çıkarlarına hizmet eden uzlaşma taraftarlarının, vatan satanların bu tipik temsilcisi için, Lâtin Amerika, Amerikan tekelci iktisadına fayda sağlayacak bir vasitodur ancak. Bunlar bütün iktisadi sorunlara, sadece Dünya Porç Bankası oçısından bakarlar. Bütün umutlarını, bir Lâtin Amerika Ortak Pazarı çerçevesi içinde soğlanacak bir gelişmeye bağlıyorlar. Bu nedenlerle de, bugün Lâtin Amerika köylük bölgelerinde keskinleşen şiddetli sınıf savaşına kendilerince engel olabilecek burjuva nitelikli bir toprak reformu fikrini savunuyorlar.

Lleras Camargo meseleleri derinlemesine incelemeye yanaşmıyor, bunu da en çeşitli konularda kalem oynatmakla gizlemeye çalışıyor.

Tek çözüm yolu: Baskı ve ezgi

Vision'do ele alınan konular iki büyük gruba ayrılabilir: birincisi, Kalkınma Birliğince hazırlanan gösterişli ve temelsiz plânlara çok yakın reformist görüşler; bir yandan da, şiddeti ve baskıyı ele olon incelemeler, gerillâ'lara karşı uygulanan savaşlarla, üniversitelerde kullanılan baskı metotlarıyla, Viyetnam savaşının sağladığı tecrübelerle, Sam Amcanın sert sopası Lâtin Amerika ülkelerinin başına ineceği onda, baskı mekanizmasını daha esnek ve pratik hale getirebilecek metotlarla ilgili, oldukça karışık ve anlaşılmasız yorumlar ve düşünceler.

Gerçekte, bütün bu konular birbirine sıkı sıkıya bağlıdır: bize sözde-liberal, sözde açık-fikirli bir yazarın samimiyetle ilgisi olmayan yüzü

gösteriliyor. Ama madalyonun ters yüzü de var: kurbanlarını ezmeye hazırlanan hâkim sınıfın pençesi. Tetiğe basan parmak halka ateş açma fırsatını bekliyor.

Lâtin Amerikada devrimden başka yolların bulunduğunu; hâkim sınıflarca teklif edilen çözüm yollarının daha «medeni», daha eziyetsiz olduğunu ispata çabalayan bu gibi yayınlar, komünizm düşmanlığıyla, halk kitlelerine karşı duyulan büyük nefretle doludur.

Vision'da ileri sürülen görüşler, son derece basit; dolarla beslenen, kökü Beyaz Saray'da fikirlerdir: latifundia sorununu çözümlmek için, Amerikalılardan alınacak borçlarla, yapılacak sözde toprak reformları; cehalete karşı Amerikan tesislerinin hazırladığı «eğitim programları»; Amerikan tekellerinin iflâsa sürüklediği iktisatlara çare olmak üzere, emperyalist iktisadını örnek alan iktisadi «plânlama»lar, vb. Tabii, bütün bu «çareler» Lâtin Amerikanın çağımıza uymayan yapılarının olduğu gibi devamına bağlı çözümyollarıdır.

Meselenin temeline – yani sınıf mücadelesine – indiği zaman da, Lleras Camargo, enerjik tedbirler, «yeni savaş» dediği devrim-aleyhtarı bir savaş; emperyalizmin halklarımıza karşı yürüteceği, önleyici bir savaş tavsiye etmektedir.

Çelişmelerin «hafifletilmesi»

Vision, Lâtin Amerikanın güdümlü ülkelerine Amerika ile işbirliği yapmalarını hararetle tavsiye eder. Ama burada öğütlenen, basit bir «işbirliği» değil. «Barbar akımlara» karşı kültürleri ve kaderleri birbirine bağlayacak, «deneyler üstü» bir birliktir. Bu Amerikan dergisi, Amerika kıtasını iç çelişmelerden «muaf», «kıtamızın dışından gelecek» müphem tehlikelere karşı kendini savunmak zorunda kalan bir bütün olarak göstermeye çalışmaktadır.

Bu hokkabazlıklarla, meselenin özünü unutturmak istiyorlar. *Vision*'a göre, bütün bu sorunlar, karşıtlık nedir bilmeyen, ancak önemsiz uyumsuzluklara sahne olabilen, ortak paydası «Batı demokrasisi» ve «komünizm tehlikesine karşı hristiyan kültürü» olan ideal bir medeniyet düzeyinde incelenmelidir.

Bu yüzden de, Lleras Camargo Lâtin Amerikadaki toplumsal savaşların lâfını etmemek, bütün çatışmaların çözümlenmiş olduğunu iddia etmek zorundadır. Meselâ, *Vision*'un 14 nisan 1967 tarihli sayısında çıkan bir makalede şunları okuyabiliriz: «Artık bugün Lâtin Amerikalı insan, Kal-kınma Birliğinin kurulduğu günlerdeki, bu birliğin kurulmasını zorunlu hale getiren öfke ve yoksunluk manzarasıyla karşılaşmıyor. Lâtin Ameri-

kalı toplumunda, o zaman köklü değişikliklere yanaşmayı reddeden en tutucu tabakalar, bugün yenilgiye uğramıştır. Askeri, siyasi ve dinsel güçler arasında varlıklı ve kibirli bir aristokrat sınıfın mirasını korumak üzere kurulmuş geleneksel ittifakın, yakın zamanlara kadar olduğu gibi, Lâtin Amerikanın bütün ülkelerinde egemenliği elinde tuttuğu artık söylenemez.»

Lâtin Amerikadaki çelişmeler gerçekten hafiflemiş midir acaba? Venezuelada, Kolombiyada, Guatemalada, ülkelerimizin çoğunda, sözde ilerici idare sistemleriyle iftihar eden müstebit hükümetler halklara karşı yırtıcı hayvanlar gibi davranıyor. Kuzey Amerikada Johnson hükümetinin iktidara geldiği günden bu yana, Lâtin Amerikadaki toplumsal farkların keskinleştiğini görmüyor muyuz? Her an patlayabilecek hale gelmiş bu sosyal malzemenin varlığı ile, her çeşit sosyal protesto hareketini boğmak üzere devamlı bir «Amerika ülkeleri-arası güc» kurma teşebbüsleri arasında hiçbir bağ yok mudur acaba?

«Yeni savaş»

Anlamı belirsiz burjuva reformist görüşlerden, burjuva sınıfının gerçek ideolojisine, yani baskı ve ezgi ideolojisine geçelim, oligarşiyi savunanların Lâtin Amerikayı nasıl tasvir ettiklerini görelim. Bunlara göre, asıl mesele, «kalkınmak için ittifak» kurmak değil; halk kitlelerine karşı ordular arasında bir birlik kurmaktır. Lâtin Amerikada yürütülen sınıf savaşlarını ve bu savaşların günden güne daha şiddetli bir hale gelişini ele alan Lleras Camargo 15 Eylül 1967 tarihli makalesinde şu iddialarda bulunuyor: «Bir yıl, olsa olsa onsekiz ay askerlik görmüş askerlerle, bu harp yürütülemez, hele hiç kazanılamaz. Hayır! Bu savaş profesyonel bir orduyla, daha iyi talim görmüş, daha iyi donatılmış, gerillacılardan daha sıkı dövüşebilecek, gerilla'ların bulunduğu bölgelerde savaşacak askerlerle yürütülmelidir. Hiç şüphesiz, böyle bir savaş çok daha pahalıya mal olacaktır. Bazı ülkelerin satın almak istediği süpersonik uçaklar (bu yolun silâhlanma yarışına ancak götürebileceğini unutmayalım) bugün yürütülmekte olan savaşta hiç bir işe yaramaz. Bu gibi uçaklara verilecek para, helikopterle taşınabilir, gerillacının gizlendiği yeri tespit edebilecek, onu mahvedebilecek çok modern, çok hafif malzemenin satın alınmasına ayrılmalıdır.»

Vison dergisi başredaktörünün «yeni savaş» başlıklı makalesi işte böyle başlıyor.

Bu makalelerde beliren eğilimler bize şunu göstermektedir: düşmanımızı küçümsememeliyiz; bizden başka kimsenin kafasını işletmediğini, emperyalistlerde ve uşaklarında çağımıza uygulamaya çalıştıkları görüşler

bulunmadığını sanmamalıyız. Bu makalelerde oldukça derin bir kavrayış, süreçlere toptan bir bakış görülmektedir. «Yeni savaş» konusunda yazar şunları yazıyor: «Muhakkak ki Lâtin Amerikada böyle bir sürprizle (Küba devriminden bahsediyor) bir daha karşılaşmıyacağız, çünkü biz o zaman böyle bir şey beklemiyorduk. Lâtin Amerika hükümetleri Küba'da devrilip Castro'ya yerini bırakan hükümete benzemeyecektir. Batista ordusu gibi ordu kalmıyacaktır.»

Lleras, bugüne kadar sadece sınırların koruyucusu diye bakılan ordu-ları, memleket içinde ve kendi halkına karşı kullanılacak, karşı-devrimci savaşın bütün yollarına başvurabilecek, baskı güçleri haline getirilmesi zorunluluğu üzerinde ısrarla duruyor. Lâtin Amerika burjuvazisi, Küba devriminden ve Viyetnam savaşından çıkartabildiği derslerin derin etkisi altında kalmıştır. Bu burjuvazi bir tek şey tutturmuş; Kübada olup biten-lerin Lâtin Amerikanın herhangi bir ülkesinde tekrarlanmasına, ne paha-sına olu sa olsun, müsaade etmeyecektir. Bu burjuvazi için, bir yandan sosyal dönüşümler, öte yandan baskı ve ezgi tedbirleri, her çeşit ayak-lanmaya engel olacak politikanın iki temelini teşkil etmektedir. Ona göre, orduya düşen ödev, sosyal savaşı yürütmektir; günden güne gelişen ve genişleyen sınıf savaşlarında yer almak; ahtapot kolları gibi ülkenin her tarafına uzanarak, gerilla'lara karşı kullanılacak bir kuvvet haline gel-mektir.

En sonunda baskı ve ezgiye dayanan bu görüşler keskinleştikçe, uzlaş-maya taraftar bu burjuvazi, herhangi bir ihtilâl patlak verdiği takdirde, Amerikan müdahalesini «tabii» ve haklı görmektedir. Lleras Camargo bu konuda şunları yazıyor: «Son üçkita konferansıya dile gelen, günden güne artan büyük tehdit karşısında manen ve maddeten silâhsız kalmış bir Lâtin Amerika, bir istilâ veya bir karışıklık olduğu takdirde, eli kolu bağlı kalacaktır. Böyle bir durumda, çok tabii olarak, komünizme karşı savunmakla görevlendirilmiş deniz piyadelerinin bir çıkartmasına şahit olacaktır.»

Görüldüğü gibi, uzlaşma taraftarı burjuvazi için, her çeşit sosyal pro-testo hareketi, «yeni savaş»ın bir unsurunu teşkil etmektedir. Bu burjuva-zinin reformist görüşleri böylelikle «goriller»in vahşi baskılarına yol aça-cak elverişli bir temel sağlamaktadır.

Komünist-aleyhtarı iddiaların temelsizliği

Komünizme karşı «kutsal savaş»ı tavsiye eden bu politikacının progra-mında ileri sürdüğü iddia ve deliller pek açık seçik sayılamaz. Lleras Camargo, tutucuların eskiden beri komünizme karşı kullandığı iddiaları tekrarlıyor. Ama bunları daha esnek bir şekle sokarak günün şartlarına

uydurmaya çalışıyor. Bununla beraber, bunlar, proletaryayı ve kanılarını karikatürize etmeye çalışan usa aykırı eski iddialardır aslında. Her faşist için olduğu gibi, Lleras Camargo için de sosyalist sistem, «kızıl barbarlık» demektir; Leninin ülkesi de, bütünü sosyalist dünya da «ruhsuz kocaman bir gövde»dir. Sosyalizmin Lâtin Amerika ufuklarında yükselen yıldızı, Küba, «komünist terörün kalesi»dir. Lleras Camargo'nun bütün üslup ince-likleri, neticede, bir yığın tuhaf iftiradan, cahil, her şeyden habersiz san-dığı okuyucularına karşı müthiş bir horgörmeden ibarettir. Bütün yazı-larında, ileri sürdüğü iddiaların temelsizliği hemen göze çarpıyor. Camar-godan başka türlü yazı zaten beklenemez. Çünkü komünizm-aleyhtarlığı, usa aykırı, gerici temeline sıkı sıkıya bağlıdır.

«Her savaşta gerçek ortadan kaybolur»

Kendini Vaşington'a adanmış bir gazeteciye düşen başlıca ödevlerden biri, emperyalist savaşın – bugün özellikle Viyetnam halkına karşı yürü-tülen harbin – haklı olduğunu, her çareye başvurarak, ispatlamaktır. Lleras Camargo, bu ödevini yerine getirirken, harpte gerçeğin asla anla-şılamiyacağını iddia etmekle işe başlıyor: «Bin yıldan beri, vaktiyle yürü-tülmüş veya şu anda yürütülen her savaşın ilk kurbanı hakikat olmuştur.» Bu sorunu daha anlaşılabilir hale getirmek için de, sözlerine şu şekilde devam ediyor: «Son zamanlarda, saldırgan tarafın hangisi olduğunu tes-pit etmek üzere tartışanlar, – “nerede savaş varsa mutlaka saldırı var-dır” – temelden yanlış düşüncesinden hareket ediyorlar . . .» Viyetnamda işlenilen korkunç cinayetleri haklı göstermeğe çalışan Lleras Camargo, bu cinayetleri kamu oyuna duyuran gazetecilere çatıyor: «Bu savaş . . . bu milletin (Amerikanın) itibarını çok zedelemiştir. Bunun nedeni belki de, bu savaşın, her savaşta olduğu gibi, birçok hak ve hürriyetin kısılmasına yol açmamış oluşu, tıpkı barış zamanında olduğu gibi, memnuniyetsizliğin ifade edilmesine sınırlar konmamış olmasıdır. Bu savaş, niteliğini de-ğiş-tiren, ölçülerini mübalâga eden fotoğrafçılar, sinemacılar, basın ve radyo muhabirleri için kocaman bir oyun haline getirilmiş bir savaş tesirini uyandırıyor insanda . . . Amerikalıların elindeki muazzam ulaştırma araç-ları sayesinde dünyanın her tarafına dağıtılan fotoğraflarda ve filmlerde görülen lig şampyonu futbolcular gibi iri yarı, tepeden tırnağa silâhlan-mış Amerikan askerleriyle, ayakları çıplak, üstü başı perişan, ufak tefek Viyetnamlı çeteciler arasındaki tezadı unutmıyalım.» Efendilerinin cina-yetlerini örtbas etmek için, bu kadar çaba sarfeden uşak az bulunur doğrusu.

İnsanları horgörme

Onbeş günde bir, *Vision* kitleleri horgörmeyi öğütler. Ödevinin bir yönü de budur. Başredaktörün, «asiler» dediği gençlik hakkında neler yazdığını görelim: «Asiler daima azınlıklar olmuştur, imtiyazlı, müsamaha gören azınlıklar... Ama bugün sayıları milyonları bulmaktadır... Her ülkede, her şehirde onlara rastlanıyor, bütün bir kuşak haline geldiler... Eskiden – bu yüzyılın ortalarına kadar her güzel şey gibi, zenginlik gibi, edebiyat gibi, sanat gibi – bir azınlığa, bir oligarşiye özgü olan bu istisnai süreç, bugün kitlelerin malı oldu, herkese sirayet eden bir infilâk haline geldi.»

Camargo, Lâtin Amerika işçi sınıfını imtiyazlı bir tabaka diye tasvir ediyor: «Şehir işçileri yıllardan beri sosyal sigortalardan, sosyal yardımlardan, gelirlerin kontrolünden, çeşitli teşviklerden, iktisaden güçsüz sınıfların haklarını savunan kanunlardan faydalanmaktadırlar... Bu yolda çok ileri gittik. Belki de fazla ileriye... Çok ilerici kanunlarımız... imtiyazlı bir işçi alt-sınıfın meydana gelmesine yol açtı...»

Lleras Camargo'nun ilerici aydınlara da çatması çok tabiidir: «Öyle bir an geliyor ki, siyasi tartışmaların ve soğuk harbin etkisiyle kızıyan ortalık, içler acısı oportünizmlerini belli eden aydınların yetişmesini kolaylaştırıyor... çoğu zaman bunlar komünist partisine yaranmaya çalışırlar, çünkü serbest teşebbüs ve kapitalist sistemi savunma modası tarihe karışmıştır...»

İşçileri, talebeleri ve ilerici aydınları yermeyi pek seven Bay Lleras acaba kimlerden hoşlanır? Yüreğinde sadece emperyalizme karşı sevgi beslediğini anlamak kolay: «... Amerika eskiden beri olduğu gibi, bugün de dünyaya büyük faydalar sağlayan bir millettir; oynayacağı role inanmış, kudretini ve üzerine düşen ödevleri mübalağalı bir şekilde anlayan bir millet.»

Lleras Camargonun açısından bakılınca, toplumsal süreçlerde hiçbir mantık kalmıyor. Daha doğrusu, mutlu azınlığın mantığını savunabilmek için, sorumluluklar meselesini örtbas etmek, bütün olayları, nedenleri pek belli olmayan bir düzeye yerleştirmek şarttır. Meselâ, Lleras bir yazısında, savaşkanlığı ile tanınmış bir emekçi grubunu – maaşlarının artırılması için greve giden öğretmenlerin – mücadelesini inceliyor: «Şilide, öğretmenler daha yüksek maaşlar elde etmek için greve girdiler. Kolombiyada, maaşların gecikmesi üzerine, şehir ve köylerde çalışan 80 kadar öğretmen bir protesto yürüyüşüne başladı... Peso'nun veya escudo'nun satın alma gücü azaldığı için, Devlet aynı miktar hizmet veya mala – hattâ bazan daha azına – daha çok para ödemek zorunda kalıyor. Enflasyona, yani para basılmasına engel olmak için, hükümet öğretmenlerin maaşlarını yükseltmek istemiyor. O zaman işte, grevler, açlık yürüyüşleri, karışıklıklar başlıyor. O zaman da herkes haksız...»

Burjuva sınıfına göre, iktisadi güçler hiçbir kanuna tabi olmayan, başıboş güçlerdir. Burjuva sınıfına göre, toplumsal süreçlere yol açan, sınıf çıkarları değildir. Toplumsal süreçler kendiliğinden oluverir, «o zaman da herkes haksız». Lleras'a göre, toplumsal süreç, «para fazlalığı», «enflasyon», «buhran», «fiatların artışı», «satın alma gücünün azalması» adını taşıyan esrarengiz denklemler yoluyla, adeta sihirbazlıkla meydana gelir. Bu saçma sapan fikirler bize, burjuvazinin, bir yandan iktisadi plânlanmaktan, yani çağdaş devleti yönetmekten aciz olduğunu; ama öte yandan, bu devleti yönetmekten vazgeçmek niyetinde olmadığını; bu yüzden de gittikçe keskinleşen toplumsal çatışmalarda, sorumluluğunu gizlemeye çalıştığını göstermektedir.

Vision'da tavsiye edilen siyasetin sonuçları nedir?

Kalkınma Birliği'nin hazırladığı tedbirler denenmiş bulunuyor. Gerçek sonuçları ne oldu?

Kredi bulma temeline dayanan, bağımsız olması gereken milli iktisadi gelişimin kaderini Amerikan tekellerine teslim eden bu siyaset, büyük bir fiyasko ile sonuçlandı. Bu politikayı savunanlar bile bu başarısızlığı kabul etmektedir. Lleras Camargo, *Vision*'daki makalelerinde bu siyasetteki çelişmeleri istemiyerek de olsa dile getiriyor, krediler konusunda Dünya Para Bankasının ileri sürdüğü şartlardan pek o kadar memnun kalmadığını istemiyerek de olsa belli ediyor. Bu gibi davranışları eleştiren Lleras, 23 Aralık 1966 tarihli *Vision*'da şu itirafta bulunuyor: «Çabalarımız kısmen başarısızlığa uğradı. Yabancı ülkelere ve Kalkınma Birliğine karşı girişmiş oldukları taahhütleri yerine getiremeyecek hale gelmezden önce, Lâtin Amerika devletleri, Dünya Para Bankasının izlediği politikanın şiddetiyle karşılaşmaktadırlar.»

Bu projelerin hepsi mutlaka başarısızlığa uğrayacaktır. Çünkü bunların gerçekleşmesi, emperyalizmin iyi niyetine bağlıdır. Oysa emperyalizm, niteliği gereğince, bağımsız bir gelişime karşıdır. Toprak reformundan bahseden Lleras Camargo, 5 Ağustos 1966 tarihli *Vision*'da şunları yazıyor: «Maalesef, taa Romalılardan bu yana, bilinen toprak reformu sistemi, toprakların dağıtılmasıdır. Bu da her zaman ve her yerde üretim verme gücünün azalmasına yol açar... Bu şartlar içinde, teknik bir toprak reformu yapmak lâzım... İtalyanların yapmak istediği budur... Bugün İtalyanların başlıca amacı, latifundiaların bölünmesi değil, üretim güçlerinin artırılması, ve maliyetin indirilmesidir.» Lleras latifundialara el sürülmeden bu amaca nasıl varılacağını söylemiyor. Üstelik, büyük toprak mülkiyetine dokunulmadan, bu amaçların nasıl gerçekleşeceğini izaheden, ve gerçeklerle hiç ilgisi olmayan birtakım plânlar teklif ediyor.

Toprak mülkiyeti sorununu ele almadan gerçekleşecek bir toprak reformu hayalden başka bir şey değildir.

Bütün bunlar bize şunu gösteriyor: Lâtin Amerika burjuvazisi imtiyazlarını koruma endişesini; ülkelerimiz için zorunluluk haline gelen iktisadi ve sosyal kalkınma yoluna girme mecburiyetiyle uzlaştıramıyor bir türlü.

Burjuva reformizminin gerici demagojilerini reddeden, gerçekçi bir siyasetin izlenmesini isteyen toplumumuzdaki ilerici akımlarla, her davranışlarında, şiddetle çelişen hâkim sınıfların tarihsel başarısızlığını reformizm perdesi altında gizlemek, gittikçe güçleşiyor.

Vision'daki makaleler, Lâtin Amerika burjuvazisinin devrimci infilâki önleyecek, hiç değilse geciktirecek çareleri umutsuzlukla arayan tabakalarınca tespit edilen politikaya ışık tuttukları için ilginçtir. Sözde ilerici plânlar teklif eden bu burjuvazi, kuzu postuna bürünen, ama ilk fırsatta saldıran kurda benziyor.

Tarihin kanunları gereğince, bütün bu projeler Lâtin Amerikanın yapı sorunlarını çözümleyemeyecektir. Zaman zaman halkların uyanışını geciktirebilseler bile, bugün bütün kıtamızda gittikçe genişleyen sınıf savaşlarını ortadan kaldıramazlar. Lleras Camargo gibi lâfazanların kurduğu hayaller çağımıza artık hiç uymuyor. Halkların örgütlenme zamanı, geri kalmışlığa son verecek, sosyalizmin kapısını ardına kadar açacak, emperyalizm ve feodalizm aleyhtarı devrim yoluna girme zamanı artık gelmiştir.

Manuel CEPEDA

Çekoslovakya Komünist Partisinin Aksiyon-programı

L. A.

Çekoslovakya Komünist Partisi (ÇKP) Merkez Komitesi 1968 Nisanı başlarında Çekoslovakya Komünist Partisinin politik Aksiyon-programı'nı kabul etti. Bu program ÇKP'nin XIII. Kongresi kararlarına dayanmaktadır ve bunların yaratıcı bir şekilde daha da geliştirilmesidir. Program üzerindeki çalışmalar Merkez Komitesinin son Plenumunun sonuçlarını temel almıştır. Bu plenumda, Çekoslovakya'da gelişmiş sosyalist toplumun kurulmasıyla birbirine bağlı olan yeni politik ve ekonomik koşullar altında ülkemizin bundan sonraki sürekli sosyalist gelişme olanakları tartışıldı.

ÇKP Merkez Komitesinin 1967 yılı Aralık ayı ile 1968 yılı Ocak ve Nisan aylarında yapılan Plenumlarında hangi sorunlar ele alındı?

ÇKP Merkez Komitesinin Aralık ayı plenumunda, merkez noktasında halkın 1968 yılındaki hayat seviyesi ile ekonomi politikası sorunları bulunuyordu. Ayrıca, komünist ve işçi partilerinin Budapeşte'de danışma toplantısına çağırılmasının olumlu olarak değerlendirildiği ve desteklendiği özel bir karar da alındı. Ciddi tartışmaların konusu, partinin faaliyetleri sorunu, özellikle de Parti Merkez Komitesi ve organlarının faaliyetleri ile ilgili sorunlar oldu.

Ocak ayı Plenumu (1968), Aralık ayında yapılan Plenumun devamı idi. Plenum, Çekoslovakya'da sosyalist toplumun, 1960 yıllarında, gelişmesinin yeni bir dönemine girmiş olduğu sonucuna vardı. Bu dönemin ayırıcı özelliği, antagonist sınıfların ve çelişmelerin olmamasıdır. Bundan ötürü ortaya çıkan çelişmeler, sosyalist kuruculuğun ayırıcı özelliği sert sınıf savaşları olan başlangıç döneminde kullanılan yöntemlerle çözülemez. Çekoslovak toplumunun iç gelişmesinin başlıca muhtevasını, başka başka sınıf ve gurupların birbirine yaklaşması, birleşmesi ve işbirliği teşkil etmektedir. Bilimsel-teknik devrimin ilerlemesiyle, sınıflar ve sosyal grup-

ların, özellikle de işçi sınıfı, köylü ve aydınların işbirliği yeni bir anlam kazanmaktadır.

Ülkenin hayatının son dönemi, partinin çalışmalarında ciddi eksikliklerle belirginleşmektedir. Partinin, önder rolünü gerçekleştirirken kullandığı yöntem ve tarz, partinin şimdiki dönemde faaliyetlerini yürütürken içinde bulunduğu koşullarla ahenkleştirilmemişti. Özellikle, söz ile gerçek arasında, duyurulan politik hedeflerle bunların pratikte gerçekleştirilmesi arasında farklılıkların ortaya çıkması hali tenkid edildi. Parti organlarının ve örgütlerinin eski çalışma yöntemleri, devlet organlarıyla iktisadi organların ve toplumsal örgütlerin rolünün azalması sonucunu doğurdu.

Eleştiri tahliller gösterdi ki, ortaya çıkan yeni duruma müdahale edilmemesi parti politikasının yolundan saptırılmasına önyak oldu; eksiklikler ve kusurlar çok kere gerçek politik nedenlere değil de, sözde nedenlere dayandırıldı. Bunların sonucu, sorunları direktiflerle çözme çabası oldu, bu ise gerçek çelişmeleri ortadan kaldırmadı, toplumumuzun dinamik birliğini sağlamlaştırmadı, tam tersine zayıflattı.

ÇKP Merkez Komitesinin plenumları, ortadaki durumun tahliline dayanılarak, ÇKP Merkez Komitesi birinci sekreterlik görevi ile cumhurbaşkanlığı görevinin bir tek kişiye toplanmasına son vermek olanağını sağladı. ÇKP Merkez Komitesi birinci sekreterliğine, Aleksander Dubçek seçildi. 30 Mart 1968 de Ludvik Svoboda, Çekoslovakya Sosyalist Cumhuriyetinin yeni cumhurbaşkanı görevine getirildi. O. Çernik'in başkanlığında yeni bir hükümet kuruldu ve bu hükümet Nisan ayında Parlâmentoya çalışma programını sundu. ÇKP Merkez Komitesinin Nisan Plenumu, Merkez Komitesinin yeni başkanlık ve sekreterlik üyelerini seçti ve ÇKP'nin Aksiyon-programı'nı onayladı.

Nisan Plenumunda Dubçek yoldaş şöyle dedi: «Ocak ayı Plenumundan bu yana olagelen hareket, tam anlamıyla sosyalist ve demokratik bir harekettir; bizim komünist partimizin yarattığı bu hareket, yurtdaşlarımızın şimdiye kadar görülmemiş bir aktifliği ile karakterize edilmektedir.»

Şimdi gerçekten de yüksek bir politik aktiflik, ülkemizdeki genel durum için karakteristiktir. Bu, kendini çok çeşitli biçimlerde göstermektedir. Sosyalist demokrasinin geliştirilmesi yolları üzerinde, Partide, yığın örgütlerinde, basında, radyo ve televizyonda yapılan tartışmalar genişlemektedir. Partinin çalışma yöntemlerinin iyileştirilmesi ve bunların doğru olarak, demokratik olarak yeni koşullar altında kullanılması sorunları Parti il ve ilçe konferanslarında faal olarak görüşülmüştür.

Ülkede, partide ve yığın örgütlerinde yayılıp gelişen bu yüksek politik hareketlilik, ÇKP'nin Aksiyon-programının hazırlanmasında başlıca kaynaklardan ve uyarıcılardan biri oldu. Bu program Merkez Komitesi tarafından kabul edilerek gerek pratik faaliyetleri ve gerekse sosyalist top-

lumumuzun gelişme yolları üzerindeki tartışmaları tayin eden yönetici politik belge oldu.

ÇKP'nin Aksiyon-programı, Çekoslovakyanın 1945 yılında Sovyet ordusu tarafından kurtarılmasından sonra ülkede yeni sosyalist hayatın kurulması süreci boyunca yaratılan müspet değerlerden hareket etmektedir. Bu kazançlar, Çekoslovak komünistlerinin ve tüm halkımızın gururudur. Ülke-mizin geçirdiği sosyalist dönüşümler öyle maddi ve fikri temeller kurmuşştur ki, bunların daha da geliştirilmesi sosyalist düzenin kapitalist düzenden üstünlüğünü tartışılmaz bir şekilde göstermektedir. Aksiyon-programı, Çekoslovakya'da sosyalist kuruculuk yolunda erişilen başarıların hepsini objektif olarak değerlendirmekte, fakat aynı zamanda da, bizde sosyalizm olanaklarının daha büyük bir güçle ve inandırıcı kuvvetle kendini gösterememesine sebep olan ciddi kusur ve deformasyonların nedenleri ile sonuçlarını tenkitçi bir gözle tahlil etmektedir. Gene aynı şekilde denebilir ki, programın en önemli tarafı, geleceğe yönelmesidir.

Dubçek yoldaşın belirttiği gibi, bu program, «toplumumuzda ilkesel yapısal değişikliklerin gerçekleştirilmesine yer vermekte, sosyalizme, hem değişen sosyal, ekonomik ve kültürel koşullara, hem de özel, ulusal koşullara uygun düşecek yeni bir dinamizm kazandırmaktadır. Bu programın gerçekleştirilmesi, örgüt sorununun ve sosyalist toplumumuzun şimdi sadece işaret edilebilen yönde dinamik gelişmesiyle ilgili yeni, karmaşık ve önemli sorunların çözüm yollarını düzleyebilir ve düzlemek zorundadır. Sosyalist gelişmede daha büyük bir canlılığı ancak, sosyalizmin henüz durgunluk içinde olan yeni güçlerini harekete getirirsek, cesaretle ve düşünüp taşınarak denemeler yaparsak ve aynı zamanda yaratıcı Marksist düşünceye dayanırsak sağlayabiliriz. Bu süreç içinde partinin yeni genel doğrultusunun derinleştirilmesi ve işlenmesi zorunludur.»

Çekoslovakya'da sosyalist düzenin gelişmeye devam etmesinin garantisi, burjuvazi ile savaşta sınavdan geçmiş olan işçi sınıfının gene kendisidir. İşçi sınıfı geçmişteki ve günümüzdeki tüm mesleki ve politik faaliyetleriyle, sosyalist kuruculuğunda başlıca güç olabildiğini göstermiştir. Aksiyon-programında işçi sınıfının rolü hakkında şöyle denmektedir:

«Parti, işçi sınıfına dayanmaktadır ve bundan sonra da dayanacaktır. Çünkü işçi sınıfı, sosyalist çabaların başlıca yükünü taşıma yeteneğinde olduğunu ispatlamıştır. Bugünkü koşullar altında biz herşeyden önce, sınıf bilinçleriyle, yani tüm toplumun devrimci yenilenmesinde işçi sınıfının gerçek çıkar ve ödevlerinin derinliğine kavranmasıyla, ihtisaslarıyla ve modern tekniğe gösterdikleri bağlılıkla, çalışmalarında yüksek verimlilik ve gösterdikleri toplumsal hareketlilikle, üretimde ve bütün toplumda daha da ilerlemeye büyük ölçüde katkıda bulunan işçilere güveniyoruz. İşçi sınıfı sömürünün her çeşidine son vermek, bütün sınıf zıtlıklarını gidermek, bütün insanların kurtuluşu olanaklarını sağlayarak onlarla birlikte insan gibi yaşama koşullarını ve insan gibi çalışma karakterini meydana

getirmek, insanlık değerlerinin meydana çıkması için bütün kapıları açmak ve böylelikle kendisini de değiştirmek için devrimci savaşa kalkmıştır. İşçi sınıfının bu uzun süreli çıkarları henüz tümüyle gerçekleşmiş değildir. Bununla beraber, işçiler bugün yeni teknik, toplumsal ve kültürel araçlara kavuşmakta ve bunlar da onların kendi hayat ve iş koşullarını değiştirmekte, ilerlemelerine ve faaliyetlerinde bilinçli, yaratıcı çaba unsurlarını arttırmalarına olanak sağlamaktadır. Biz, bu ödevler için işçi sınıfında bulunan bütün yaratıcı kuvvetin ve şimdiye kadar daha tamamen faydalanılmamış olan kuvvetin yerini bulması için yolları şaşmadan açmaya kararlıyız.»

Sosyalizmin en önemli sonuçlarından biri, yeni sosyal kooperatif köylüsü grubunun yaratılmasıdır ve bu işçi sınıfıyla organik olarak kaynaşmaktadır. Tarım işletmeleriyle endüstri işletmelerinin ekonomik bakımdan hak eşitliği ve köylünün çıkarlarını ifade eden devlet ölçüsünde bir kooperatif örgütünün meydana getirilmesi, sosyalist gelişme sürecinde işçi sınıfı ile kooperatif köylüsünün çıkar birliğinin derinleşmesini teşkil etmektedir. Parti, kooperatif köylüsünün özerk ve sosyalist davranış yeteneğine tamamen güven beslemektedir.

Gene başka bir toplumsal güç, halkçı, sosyalist aydınlarıdır. Ve sosyalist gelişmede bunların önemi artmaktadır. Bunlar, yaratıcı bir tarzda toplumun gelişmesine katılan ve bütün halka bilim ve kültür zenginliklerini ileten bir kuvveti teşkil etmektedir. Teknik aydınların işçilerle kuvvetlerini birleştirerek işbirliği yapması, eskiden varolan sınıf engellerini gidermektedir. Parti, aydınlarla öteki emekçiler arasında olan ve gelişen birliği destekleyecek, toplumumuzda aydınların rolünün küçümsenmesine karşı, aydınlarla işçi sınıfı arasında verimli karşılıklı ilişkilerin gelişmesini bozan her şeye karşı savaşıacak, yaratıcı fikir işinin adil bir ücret almasından yana çıkacaktır.

Partinin yönetici rolü, ileriye doğru bir sosyalist gelişmenin garantisidir

Sosyalist toplumda komünist partisinin yönetici rolü ile ilgili Leninci ilkeyi tamamen gözönünde tutan Aksiyon-programı, partinin rolü hakkında bugünkü koşullara uygun olan genelleştirilmiş bir tanımlama vermektedir. Komünist partisi, kapitalizme karşı ve devrimci sınıf değişiklikleri uğrunda işçi sınıfının partisi olarak savaşımış ve zafere ulaşmıştır. Sosyalizmin zaferiyle parti, bütün sosyalist toplumun öncü bölüğü olacaktır. Parti, özellikle şimdiki dönemde, kendi teşebbüsü ile demokratikleştirme sürecini başlattığında ve bunun sosyalist karakterini güven altına aldığı anda, toplumumuzu yönetme yeteneğini ispatlamıştır.

Parti, halkın gönüllü desteğine dayanmakta ve topluma hükmetmekle değil de, aksine, özgür, ilerici sosyalist gelişmeye en büyük sadakatla hizmet etmekle yönetici rolünü gerçekleştirmektedir. Zira komünist partisinin, toplumdaki sosyal, ekonomik ve politik değişimlerin tarihsel etkeni olarak otoritesini genelgelerle kabul ettirmesi olmaz; aksine, otoritesini yaptıklarıyla, komünistlerin çalışmalarıyla, adaletle ve komünist ülküsünün yaratıcılıkla geliştirilmesiyle durmadan yenilemesi zorunludur.

Partiye düşen, her şeyden önce, sosyalist teşebbüsü teşvik etmek, komünist perspektiflerin yollarını ve gerçekçi olanaklarını göstermek ve komünistlerin düzenli inandırıcı çalışmaları ve kişisel örnekleriyle tüm emekçileri kazanmaktır. Parti organları hareketliliklerini kat kat arttırmalı ve en önemli sorunların çözümüne önyak olmalıdır. Aynı zamanda parti, toplumu yalnızca kendi fikir ve programlarıyla etkileyecek bir örgüt haline gelmemelidir. Parti, üye ve örgütlerinin aracılığıyla ve organlarının aracılığıyla toplumda bir politik gücün pratik örgütleyici görevini geliştirmelidir. Partinin politik-örgütleyici faaliyetleri boyunca, bütün alanlarda, toplumun sosyal, ekonomik ve kültürel hayatında, parti hattı ve programını gerçekleştiren insanların pratik çabaları ahenkleştirilir.

Yeni koşullar altında partinin eylem yeteneğinin temeli, geniş parti içi demokrasisine dayanarak meydana gelen düşünce ve örgüt birliğidir. Bürokratik yöntemlerin partiye sokulmasına karşı en etkili silâh, parti üyelerinin politik hattı etkilemelerini kuvvetlendirmek, bütün gerçek demokratik organların rolünü arttırmaktır. Partinin seçilen organları her şeyden önce, üyelerinin bütün haklarını garanti etmekle, kararların kollektif olarak alınmasını ve iktidarın bir tek elde toplanmamasını sağlamakla yükümlüdür. Bununla beraber, parti, bir karar alındıktan sonra bunun uygulanmasını ve yerine getirilmesini her komünistten istemesi hakkındaki temel ilkeden ayrılmaz. Parti içinde bütün üyeler, ister parti ya da devlet organlarında, iktisat organlarında görevli olsunlar, ister hiçbir fonksiyonları olmasın, buna bakılmaksızın eşittirler.

Parti hayatının demokratikleştirilmesi, aynı zamanda parti ile bilim arasında muntazam iş ilişkilerinin sağlamaştırılması da demektir. Danışma ve görüş değiş-tokuşu yöntemleri bu yönde kullanılmalıdır. Bilimsel araştırmaların sonuçlarından, gerek kararların hazırlanmasında ve gerekse bunların yürütülmesinde ve denetiminde faydalanılmalıdır.

Komünist partisi bir toplum örgütü olarak bütün toplum üyelerinin kişisel çıkarlarının temsilcisi değildir. Toplumdaki çok çeşitli çıkarların politik ifadesi Milli Cephe'dir, yani bunun içine giren ve emekçi halkımızın çeşitli tabakalarının çıkarlarını savunan bütün politik partiler, yığın örgütleri ve öteki toplumsal örgütlerdir. Politik partiler arasındaki eşlik ilkesine dayanan karşılıklı ilişkileri sosyalist kuruculuğun ortak politik programı tayin etmektedir. Bu ilişkilerin hareket noktası, ülkemizdeki toplumsal ilişkilerin tüm sosyalist karakteridir ve sosyalist Anayasa'mıza sahip çıkılmasıdır. O halde, Milli Cephe, çatısı altında toplanan partiler ara-

sında, devlet politikası hattına karşı bir muhalefetin devlet iktidarı uğruna politik bir savaş sonucunu doğuracak olan ve bütün Milli Cephe'nin bir hattı olarak ortaya çıkarılmış olacağı anlamına gelecek bir şekilde, hükümet partileri ve muhalefet partileri diye ayırma yapmamaktadır.

Milli Cephe elemanlarının görüş açıları arasındaki muhtemel başkalkılar ve zıtlıklar, devletin politikası hakkında muhtemel anlaşmazlıklar, bütün bunların hepsi Milli Cephe'nin politikasının ortak sosyalist görüşü temelinde ve politik uyuşma yolu ile çözülür. Aslında Milli Cephe'nin böyle bir görüşünü reddetme çabasını gösterebilecek ve Milli Cephe'yi politik iktidardan ayırmayı isteyebilecek olan politik güçlerin şekillenmesi olanakları, her iki halkımızın eski Çekoslovakya Cumhuriyetinin harp öncesi gelişmelerinde edindikleri acı tecrübelerden sonra daha 1945 yılında ortadan kaldırılmıştır ve elbette bugün bizim cumhuriyetimizde de böyle bir şey ihtimal dışıdır. Komünist partisi, sosyalizmin gelişmesinin Marksist-Lenist görüşünü, bizim sosyalist toplumumuzun doğru biçimde gelişmesinin şartı olarak demokratik yollarla gerçekleştirecektir. Parti, bu görüşün tüm işçiler ve emekçiler tarafından desteklenmesini sağlayacaktır.

Şunu gözönünde tutmak gerekir ki, türlü toplumsal örgütler politik partilerin yerini alamayacağı gibi, politik partiler de işçilerin ve öteki emekçi tabakalarının çıkarlarını gözeten örgütlerin doğrudan doğruya devlet politikasını etkilemelerine, bu politikanın hazırlanmasında ve yürütülmesinde etki göstermelerine engel olmamalıdırlar. ÇKP, işçi sınıfına ve öteki bütün emekçilere tüm politik sorunların görüşülüp çözülmesine katılmaları için olanaklar veren politik hayatı formlarını bütün araçlarıyla geliştirecektir.

Sosyalist demokrasinin geliştirilmesi için, Toplumsal yeni politik yönetim sistemi için

Geçen on yıllar boyunca parti, sosyalist demokrasinin geliştirilmesi isteklerini defalarca ön plâna aldı. Partinin aldığı tedbirler, seçilen devlet organlarının rolünün artırılması çabasını güdüyordu; gönüllü toplumsal örgütlerin ve yurtdaşların her faaliyet şeklinin önemini belirtiyordu. Bununla beraber, bizim politik sistemimizde yakın zamanlara kadar, bürokratism elemanlarını ihtiva eden merkezci yönetimin zararlı etkileri devam etti.

Merkez Komitesi bu durumu aşmaya kesinlikle karardır. Açıklanan Aksiyon-programı, Dubçek yoldaşın belirttiği gibi, ilk başta «Gelişmemizin başta gelen ödevlerinin gerçekleştirilmesi uğrunda eylem birliğinin yaratılması; insanların sosyalist teşebbüslerinin geliştirilmesi için yeteri

kadar teşvik edilmesi; kökleri politik yönetim alanında aranması gereken ve şimdiye kadar zamana uygun bir gelişmeyi önleyen, herşeyden önce de aşırı santralizmde, administratif-direktif yöntemlerinde kendini gösteren engellerin aşılması yollarının gösterilmesi»ni öngörmektedir.

Aksiyon-programında belirtildiğine göre, XIV. Kongreye kadar, hayatın gereklerine cevap verecek bir görüş içinde politik sistemin geliştirilmesi temellerinin, yeni ekonomik sistemin temel görüşünü tespit ettiğimiz gibi, hazırlanması gereklidir.

Söz konusu olan, sosyalist toplum ilişkilerinin dinamik bir gelişmesine imkân verecek şekilde bütün politik sistemin değiştirilip kurulmasıdır. Öyle ki, bu, en geniş demokrasiyi bilim ve meslek açısından ihtisas edinmiş bir yönetimle birleştiresin, toplum düzenini kuvvetlendiresin, sosyalist ilişkileri sağlamlaştırsın ve toplumsal disiplinin güçlenmesine katkıda bulunsun. Politik sistemin temel hatları, aynı zamanda da, eskinin subjektivizm ve keyfîlik yöntemlerine yeniden dönülmesine karşı sağlam bir garanti olmalıdır. Bütün bu değişiklikler Çekoslovakya Sosyalist Cumhuriyetinin yeni Anayasası için, – yeni Anayasa tasarısının bütün önemli sorunlarının etrafıca, mütehasıs gözüyle ve açık olarak tartışılmasıyla ve bu tasarı parti kongresinden hemen sonra Millet Meclisinde ele alınabilecek şekilde – hazırlık çalışmalarına başlanmasını gerektirmektedir. *

Şimdiye kadar olagelmış durumu, daha XIV. Parti Kongresinden önce, o şekilde değiştirmek gerekir ki, politik sistemdeki eskimiş elemanlar artık sosyalizmin gelişmesini ve iç dinamiğini frenlemesin. Bu, yığın örgütlerinin rolü ve ödevleri gibi bir sıra sorunu kapsamaktadır.

İnsanlar yığın örgütlerine, bu örgütler onların çıkarlarını dile getirdiği ve onları gözettiği için, gönüllü olarak girmektedirler. Yığın örgütlerinin kendi yapıları, kendi çalışma yöntemleri vardır ve üyeleriyle ilişkilerinde yeni toplumsal koşullara uymak zorundadırlar. Bu örgütlerde komünistlerin başlıca ödevi, öteki üyelerin güvenini elde edebilecek şekilde fedakârca çalışmalarıdır. Komünistler, yaptıkları iyi işlere dayanılarak yönetici görevlere seçilebilmeleri için en faal çalışanlar arasında bulunmalıdırlar.

Anayasanın garanti ettiği birleşme özgürlüğüne ve geliştirilmiş olan cemiyetler ve birlikler kanununa uygun olarak, toplumdaki türlü grup çıkarlarını v.b. temsil edecek olan, özerk olan ve yurtdaş guruplarının ve guruplaşmalarının türlü ihtiyaçlarını bir tek el iddiasında bulunmadan cevaplandırarak olan gönüllü örgütler, dernekler kurulabilir. İnanç özgürlüğü ve dini ibadet garanti edilir.

Sosyalizmin ideolojik hasımlarının, demokratikleştirme sürecini kötüye kullanma denemelerine, Çekoslovakya komünistleri, kamuoyu önünde sadece fikir savaşıyla karşı koyacaklardır. Yurtdaşların parti fikirlerine ve politikasına yakınlık duymaları ancak ikna yoluyla, görüşleri karşılaştırma, güven dolu ilişkiler kurma, tam ve gerçeğe sadık bilgi verme, halkın yararına komünistlerin pratik faaliyet göstermeleri yoluyla, bilimsel tahlile dayanan faaliyetlerle sağlanabilir.

Özgür olarak fikirlerin açıklanması, ÇKP'nin Aksiyon-programında ön-görüldüğü gibi, hiçbir idari baskı olmadan hukuk normlarıyla tamamen garanti edilmiştir. Bunun yanında, yayınevleri ve yığın enformasyon işle-rinde çalışanlar daha faal ve daha büyük bir sorumlulukla sosyalist fikir-lerin propagandasını yapmak zorundadır ve parti politikasının, Milli Cephe ve devlet politikasının gerçekleştirilmesini kendileri için bir ödev saymalıdırlar. Aksiyon-programı, yurtdaşların Anayasa haklarının, ve bu arada yurtdaşlarımızın yabancı ülkelere gitmek ve orada uzun süre kala-bilmek hususundaki kanuni serbestliklerinin, yani olanaklarının somut olarak garanti edilmesi gerektiğini de belirtmektedir.

Aksiyon-programına göre, yurtdaşların kişisel hakları ve mülkiyet hak-ları daha iyi ve daha kesin olarak korunmalıdır. Kanuni hak ve istekle-rinde direnen yurtdaşlar, devlet organları ve öteki organlarca zararlı duruma düşürülmemelidirler. Bundan dolayı, yurtdaşların hak ve çıkar-larını çeşitli kurumların titizlikle gözetmeleri ve çiğnemelerine yol ver-memeleri kanunlarla garanti edilmelidir.

Aksiyon-programı, aynı zamanda, 1950 yıllarında, şahsa tapmanın sebep olduğu deformasyonlar döneminde keyfi davranışlara kurban giden komü-nistlerin ve yurtdaşların temize çıkarılması yolundaki haklı istekleri de yansıtmaktadır.

Yurtdaşların politik ve kişisel haklarının geniş ölçüde demokratik olarak ele alınmasını, bunların hukuki ve politik bakımdan garanti edilmesini, parti, toplumsal disiplinin sağlamlaştırılması ve sosyalist toplum ilişkile-rinin kuvvetlendirilmesi için kaçınılmaz şart saymaktadır. Yurtdaşlık hak-larının egoistçe ele alınması, toplum mülkiyetine karşı davranışların «bana ne» ciliğe dayanması, toplumsal ihtiyaçların küçümsenmesi, bütün bunlar, komünistlerin kesinlikle savaşıp yenecekleri görüntülerdir.

Demokrasi sorununa gelince, Aksiyon-programı, demokrasinin, disiplin, ihtisas ve etkili yönetim gerektirdiği şeklinde anlaşılabacağı yerde, bunun zıttına bizatihi gaye olarak, sürekli tartışmalar olarak anlaşılabacak şekilde tefsir edilmesini reddetmektedir. Demokratik ilişkilerin geliştirilmesi sos-yalizmin tüm gelişmesi uğrunda harcanan çabaların çekirdeğini teşkil ettiğinden, Aksiyon-programı demokrasiyi, söz ile işin sarsılmaz bir birliği saymaktadır.

Partinin politikası, bütün devlet mekanizmasında iktidarın, bir uzuvda, bir cihazda ya da tek bir kişinin elinde fazlasıyla toplanmaması gere-ğinden hareket etmektedir. İktidar yetkileri öyle bölünmeli ve ayrı ayrı uzuvlar arasında öyle bir karşılıklı denetim sistemi kurulmalı ki, uzuvlar-dan birinin muhtemel bir kusurunu daha zamanında başka bir uzvun faaliyeti düzeltebilmelidir. Sadece seçilmiş olan organlarla yürütücü or-ganlar arasındaki ilişkiler değil, aynı zamanda devlet yürütme iktidarı ve idare mekanizması içindeki ilişkiler de, mahkemelerin tutumu ve işlemesi de bu ilkeye uymak zorundadır.

Aksiyon-programında, seçilen temsil organları hakkında da bir görüş

özetlenmektedir. Milli Komitelerle ilgili olarak belirtildiğine göre, bu temsil ve yürütme organlarına, kamu işlerini yöneten bölgesel bürokratik daireler gözüyle bakılmamalıdır. Aksiyon-programına göre, Milli Komitelerin ilkel politik görevi, yurtdaşların hak ve ihtiyaçlarını korumak, Milli Komitelere başvuran yurtdaşların bütün işlerinin çözümünü kolaylaştırmak, kamu çıkarlarını gözetmek, çeşitli kurumların yurtdaşlardan gelen kanuni istekleri dikkate olmama çabalarına karşı koymaktır.

Millet Meclisini, parti, bir sosyalist demokratik cumhuriyette bir parlâmentoya düşen bütün ödevleriyle birlikte, sosyalist parlâmento olarak kabul etmektedir. Bugün için, parlâmentonun çalışmalarında formalizmin giderilmesi gerekmektedir. Millet Meclisi, sunulan kanun tasarılarını ve önemli politik sorunları görüşür, incelenmek üzere verilen önermeleri kabul eder. Bütün kamu hayatında ve somut olarak hükümetle ilişkilerde parlâmentonun denetim fonksiyonu hissedilir derecede artmaktadır. Aksiyon-programı Millet Meclisinin bütün bu başta gelen fonksiyonlarını önemle belirtmektedir. Çünkü Millet Meclisinin faaliyetindeki bütün unsurlar, devlet iktidarının en yüce organı olarak baş rolünü gerçekten yerine getirecek şekilde geliştirilmelidir.

Çekler ile Slovakların hak eşitliği, Cumhuriyetin gücünün temelidir

Çekoslovakya Cumhuriyeti eşit haklı iki halkın, Çeklerin ve Slovakların devletidir. Kardeş halklar arasındaki karşılıklı ilişkiler ve öteki milliyetlerin durumu, devlet birliğinin sağlamlaştırılması gereğine, halkların ve milliyetlerin kendi gelişmelerine uygun olarak ve sosyalizm gereklerine uygun olarak gelişmektedir.

Çeklerle Slovakların hak eşitliği, Cumhuriyetin gücünün teminatıdır. Bununla beraber, geçmişte Slovakya'da Milli Komitelerin fonksiyonları zayıflatılmıştı. Slovak milli organlarının devlet mekanizmasının çalışmalarına yaptıkları etki, çeklerle Slovakların durumları devlet-politika bakımından birbirinden farklı biçimde ifadesini bulduğundan, az oluyordu. Bu oluşum kaçınılmaz bir şekilde iki halk arasında yanlış anlamalara yol açtı.

Bu yüzden, ortak bir sosyalist devlette eşit haklara sahip halkların birarada yaşamaları için devlet hukuku bakımından geçerli form olarak kabul edilen, sosyalist federatif nitelikte bir düzenlemenin elverişliliğine saygı göstermek herşeyden önce gelen bir ihtiyaç olarak ortaya çıkmaktadır. Bu form, bir Anayasa kanununda, politik çözüm olarak tespit edilebilir. Tatmin edici olmayan şimdiki durumun en göze çarpar eksikliklerinin de aynı zamanda giderilmesi gereklidir. Aksiyon-programı, şu unsurları tespit edecek bir Anayasa kanununun çıkarılması gerektiğini belirtmektedir:

– Slovak Milli Konseyinin, yasama organı olarak kurulması; Slovakya Bakanlar Kurulunun, kollegial yürütme organı olarak ve bakanlıkların da Slovak Milli Konseyinin kendi sahalarına göre yürütme organları olarak kurulması;

– Slovakya'da Milli Konseylerin yönetiminin Slovak halk organlarına bırakılması;

– Slovak halk organlarının yetki sahalarının, Slovakya için halk ekonomisi plânını ve bütçeyi bunların hazırlayıp onaylamalarını sağlayacak şekilde, düzenlenmesi;

– Merkez alanlarda, özellikle Dış İşleri, Dış Ticaret ve Milli Savunma Bakanlıklarında, hükümet üyelerinin tayininde, Devlet Sekreterleri kurumunun yenilenmesi. (Bir bakanın ve devlet sekreterinin fonksiyonu, her zaman her iki milliyetin temsilcisi niteliğinde olmalıdır.) Sosyalist federasyon ilkesi, yakın gelecekte hazırlanması gereken Anayasada, her bakımdan yansıtılmış olacaktır.

Çekoslovakya'daki – macar, leh, ukraynalı, ve hattâ alman – bütün milliyetlerin, birliği, bütünlüğü ve milli özellikleri yararına, her bir milliyetin durumunu ve haklarını düzenleyecek ve onların milli yaşantı olanakları ile milli kişiliklerinin gelişmesini garanti edecek bir statünün hazırlanması kayıtsız şartsız zorunludur.

Ekonomik reform sorunu hakkında

Ekonomik reform mantiki olarak toplumun demokratik gelişmesiyle bir birine bağlıdır. Şimdi olgunlaşmış olan ve yeni bir çözüm yöntemi gerektiren politik sorunlar, ekonomide demokratikleştirme programından ayrılamaz. Bu program özellikle, işletmelerin ve onların birleşmiş kuruluşlarının, ekonomi politikasının hazırlanmasında çeşitli emekçi gurupları ve çeşitli sosyal guruplar için, onların ekonomik çıkarlarını tespit ve temsil etme hakkına ve gerçek olanaklarına sahip bulunmalarında, devlet organları karşısında nispeten özerk olmalarını şart koşturmaktadır.

İşletmelerin ekonomik durumlarının, yetki ve sorumluluklarının tarifi de büyük önem taşımaktadır. Ekonomi reformu, sosyalist işletmelerin bütün iş kolektiflerini gitgide daha çok öyle bir duruma getirecektir ki, onlar bu durumda gerek iyi ve gerekse kötü bir işletme yönetiminin sonuçlarını doğrudan doğruya kendileri hissedecektir.

İşletmelerde, işletme yönetimleri karşısında tam olarak tarif edilmiş yetkilere sahip olacak, ve işletmenin hayatı ve ekonomik yönetimiyle ilgili en önemli sorunların görüşülmesine katılmaları sağlanacak olan demokratik organlara ihtiyaç duyulmaktadır. Bu organlar, doğrudan doğruya işletmelerin yönetim mekanizmasının bir bölümü olmalı, fakat hiçbir şekilde

toplum örgütü olmamalıdır. (Bu yüzden bunlar sendikalarla eşdeğer tutulamaz.) Aksiyon-programına göre, bu organlara, bütün toplumun çıkarlarını gözeten ve ihtisas sahibi bir yönetimi garanti etmesi gereken, hem iş kolektiflerinin seçilmiş temsilcileri ve hem de toplumun öteki uzuvlarının temsilcileri gireceklerdir. Toplumun bu uzuvlarının temsili, demokratik denetim formlarına tabi olmalıdır. Aynı zamanda yeni kurulacak organlar için uygun bir statünün teklif edilmesi gerekecektir.

Elbette bu, işletmelerdeki yöneticilerin otorite ve yetkilerinin paylaşılması durumunda hiçbir şey değiştirmez. Sendika örgütlerinin rolü artmaktadır. Sendikaların başlıca fonksiyonu, emekçiler için kaygı göstermek, işçilerin ve öteki emekçilerin çıkarlarını gözetmek olacaktır. Sendikalar bundan başka, işletmenin yönetimi sorunlarının görüşülmesi sırasında, taraflardan biri olarak başlıbaşına bir görevi de yerine getirmekte ve emekçilerin ekonomik ve sosyal çıkarlarına cevap verilmesinin sağlanması uğrunda kaygı göstermektedirler. Bundan böyle sendikalar, işçi ve memurları sosyalist kuruculukla ilgili sorunların olumlu bir şekilde çözümüne yöneltmek ve buna bağlı olan eğitim görevlerini yürütmek fonksiyonlarını da, bu temel üzerinde daha etkili bir şekilde geliştirebilirler.

Halk ekonomisinin geliştirilmesinde tarımın kooperatif sektörü gittikçe artan bir rol oynamaktadır. Kooperatif köylülerinin devlet ölçüsünde bir örgütünün kurulması, bileşik kooperatiflerin başka kolları da faaliyet gösterebilme hakları, tarımsal ürünün bir kısmını doğrudan doğruya halka ve perakende ticaret piyasasına satma olanakları, bütün bunlar, tarımın geliştirilmesi sorununa yeni bir şekilde yaklaşma yolunda yakın gelecekte atılacak gerçekçi adımlardır. Tarım üreticilerinin teslim ve satış örgütleriyle bağlantılarının yeni şekilleri hakkında bir tasarı hazırlanacaktır.

Kooperatif şekli, sanayi üretiminin daha birkaç kolu ile kamu hizmetleri alanında da ekonomik yönetimin en elverişli şekli olduğunu ortaya koymaktadır.

Sosyalist ekonominin işlemesi için ve işletmelerde toplumsal bakımdan amaca uygun olarak çalışıp çalışılmadığının kontrolü için gerekli bir mekanizma olarak pazarın olumlu fonksiyonunun yenilenmesine halk ekonomisinde büyük bir önem verilmektedir. Burada kastettiğimiz, sosyalist pazardır, bunu yöneterek kullanmaktır. Plân ve devlet ölçüsünde ekonomi politikası, pazarın normalleştirilmesi yönünde, ve gerek ekonomik kararsızlık eğilimlerine ve gerekse pazara hakim olunarak tekelleri sağlanmasına karşı, olumlu bir güç olarak ortaya çıkmalıdır.

Çekoslovakya ekonomisi, sosyalist kampın ekonomisinin bir bölümüdür. Karşılıklı Ekonomik Yardım Konseyi ülkelerinin ilişkilerinde şimdi, taraflardan herbirinin ekonomileri yararına mübadele ve etkililik şekilleri geliştirilmekte, bu da bütün tarafların üretim düzeylerinde etkisini göstermektedir. Bundan dolayı, hak eşitliği, ve ayırım yapılmaksızın karşılıklı yararlılık, uluslararası ekonomik işbirliğinin temelidir.

Aksiyon-programında daha sonra bilimin önemi ve rolü, eğitim seviyesinin günümüzdeki sorunları etrafıca tahlil edilmekte, toplumumuzda kültürün hümanist fonksiyonu üzerinde durulmaktadır.

Sosyalist Çekoslovakyanın hayatındaki değişiklikler, gerek çok yönlü tartışma ve gerekse öncelikle deneme temeli üzerinde geçmektedir. Bunun yanı sıra hem genel hareket noktaları, hem de birkaç özel hareket noktaları vardır. Ortak prensiplerin gözetilmesi, sosyalist topluluğu sağlamlaştırmakta, özelliklerin gerçekleştirilmesi politik canlılığı geliştirmekte ve sosyalizmin uluslararası ölçüde çekici kuvvetini arttırmaktadır.

Dubçek yoldaş özellikle şunu belirtti: «Proletarya enternasyonalizmi, bunun gerek sosyalist ülkeler arasındaki ilişkilerde ve gerekse uluslararası komünist hareketinde pratik olarak uygulanması, ortak temel çıkarlarımızın gözönünde tutulması, dünyada toplumsal ileriliği teşkil eden her şeyi desteklememiz, bugün de ve gelecekte de bizim sosyalist devletimizin dış siyasetinin temelidir.» Bütün bunlar, bozulmaz Çekoslovak-Sovyet dostluğu ilkesinden; sosyalist ülkelerle, bütün barış, demokrasi, milli kurtuluş ve sosyalist ilerilik güçleri ile uluslararası işbirliği ilkesinden hareket eden Aksiyon-programını doğrulamaktadır.

Emperyalizme, sömürgeciliğe, emperyalist saldırganlığa karşı ve barış içinde yanyana yaşama ilkesinin faal olarak gerçekleştirilmesi için yürütülen savaşta Çekoslovakyanın yeri, Aksiyon-programında yanlış anlaşılmayacak bir şekilde tespit edilmiştir.

Çekoslovakya Komünist Partisi, uluslararası komünist ve işçi hareketi alanında da daha faal davranacaktır. Sovyetler Birliği Komünist Partisi ile sosyalist kampın komünist ve işçi partileri ile ve bütün öteki kardeş partilerle dostça ilişkilere, karşılıklı danışmalara ve tecrübe değiş-tokuşuna özellikle ağırlık vereceğiz.

ÇKP bundan sonra da uluslararası komünist hareketinin birliği uğrunda savaşa, komünist partilerinin bütün ilerici güçlerle işbirliğine yardım etmeye faal olarak katılacaktır. Ve Amerikan emperyalizminin saldırganlık siyasetine karşı kararlı ortak savaşı en acil ödev saymaktadır. ÇKP, kapitalist ve gelişmekte olan ülkelerin sosyalist, barışsever ve demokratik güçleriyle ilişki yollarını düzlerken, kendi özgül olanaklarını tüm kullanacaktır. ÇKP, komünist partilerinin işbirliği ve davranışlarını ahenkleştirme şekillerinin genişletilmesine katkıda bulunacaktır, ve bunun yanı sıra partilerin uluslararası buluşmalar düzenlemelerine büyük önem vermektedir. Bundan dolayı ÇKP, komünist ve işçi partilerinin Budapeştede yapılan danışma toplantısının sonuçlarını selâmlamakta ve desteklemektedir. ÇKP, düzinelerle kardeş partiyle birlikte, 1968 yılı sonunda Moskovada komünist ve işçi partilerinin bir uluslararası toplantısının yapılması hakkındaki teklifi desteklemektedir.

IRAK Komünist Partisinin üçüncü ulusal konferansı

Irak Komünist Partisi otuz dört yılı bulan varlığı sırasında, polis baskısının ve terörün kurbanı olmuştur. 1958 yılı Temmuz devriminden sonra gelen ve Komünist Partisinin yarı legal olduğu devre hariç, Parti her zaman gizlilik içinde savaşmak zorunda kalmıştır. Bu durum, Irak komünistlerinin, işçi sınıfının ve bütün halkın menfaatleri için savaşı kuvvetlendirme uğrundaki iradelerini zayıflatmamıştır. İşçilerin, köylülerin ve bütün emekçilerin kendi öz partilerinin etrafında saflarını sıklaştırmalarını da engelleyememiştir.

Gizlilik şartları, yönetici organların parti çalışmalarını normal olarak organize etmelerini engelliyordu. Bundan ötürü Parti kuruluşundan on yıl sonra ilk ulusal konferansını toplayabildi (1944). Bir yıl sonra da ilk kongresi toplandı (1945). İkinci ulusal konferans da 1956 da toplandı.

Partimiz 1967'de İkinci kongresini hazırlamaya başladı. Parti üyeleri ve sempatizanlar tarafından okunup incelenebilmesi için yeni program ve tüzük taslağı yayınlandı. Bundan başka Partinin 1958 yılından bu yana faaliyetlerini tahlil eden bir taslak da Parti kadrolarına sunuldu. Bu doküman kongrede incelenecekti. Parti içinde demokratik özgür bir münakaşa havası kuruldu. Bir hazırlık komitesi meydana getirildi ve kongre delegelerinin tayini için usul tesbit edildi. Kongre yıl sonuna doğru toplanacaktı.

Bununla beraber, 1967 Eylülünde başında Valid ve Remzinin bulunduğu ayrılıkçı bir grup parti birliğini bozmaya yeltendi. Bu grup anarşist metotlara, Parti yöneticilerine ve kadrolarına karşı şahsi zor ve terör hareketlerine başvurdu. Daha evvel, bu grup, Partiye ve Merkez Komitesine karşı bir iftira kampanyasına girişmiş ve yalnız partiyi ilgilendiren haberleri açığa vurmaya başlamıştı.

Merkez Komitesi, Parti kongresini toplama imkânsızlığı karşısında 19 Eylül 1967 olağanüstü toplantısında ve 3 Ekim 1967 plenumunda Parti III. ulusal konferansını toplamayı kararlaştırdı.

Partinin en geniş forumu

Konferans 1967 Aralık ayında toplandı ve çalışmaları on gün sürdü. On dokuz oturum yaptı. Toplantıya, Merkez Komitesi üyelerinden başka, Bağdat, Kürdistan, Fırat bölgesi Güney ve Kut genişletilmiş komitelerinin konferanslarında seçilen delegeler, özel komisyon ve Partinin dış ülkelerdeki teşkilatlarının delegeleri katıldılar. Toplam olarak oy sahibi 55, istişarî oy sahibi 2 delege vardı. Bu, bütün Parti tarihinde en geniş forumdu. Delegelerin hemen hemen üçte biri işçiydi. Toplantıya katılanların yüzde 62'si Arap, yüzde 31'si Kürt, yüzde 7'si ulusal azınlıklardandı.

Konferansta Partinin politik ödevleri, ideolojik birliğini sağlamlaştırmak üzere tutulacak yollar, kullanılacak araçlar ve teşkilatlanma plânında alınacak tedbirler hakkında raporlar üzerinde münakaşalar yapıldı ve dokümanlar kabul edildi. Bu dokümanlar, Partinin geçmiş faaliyeti hakkında bir tahlil sağlamaktadır. Konferans yurtt, Arap aleminde ve dünya-daki durumu da inceledi.

Partinin içinde bulunduğu durum gözönünde tutularak, konferans, kongre sayılarak, Partinin yönetici organlarının seçimi yapıldı ve önemli dokümanlar kabul edildi.

Konferans bütün parti teşkilâtlarında ve emekçiler arasında program taslağının daha sonra İkinci Kongrenin onayına sunulmak üzere incelenmesine devamı kararlaştırdı. Bazı değişikliklerle Partinin yeni tüzüklerini kabul etti.

Ayrılkıçı grupların suçlanması

Valid-Remzi grupunu suçlayan kararda şunlar kaydedilmektedir: «Partimiz, başlıca tehlike olarak bildiği sağcı oportünizme karşı savaşmış ve savaşmaya da devam etmektedir. "Sol", sektör oportünizme karşı savaşma zorunluğunu da unutmaz. Bu gün bu savaş kaçınılmaz bir ödevdir. Çünkü, sektör oportünizm, Partiye düşman olarak, ayrılkıçı bir grupta konkre bir şekilde belirmiştir. Gayesi, yıkıcı ideolojisinin etkisini yaymak, Partiye ve yurdumuzdaki devrimci harekete karşı parçalayıcı faaliyetine devam etmektir.»

Ayrılkıçılar saldırılarını Merkez Komitesine karşı yöneltmektedirler. Gayeleri ona hareket etmek ve onu Partiden tecrit etmektir. Parti yöneticilerini aşağılamak, Parti saflarını kararsızlığa sürüklemek, oportünist hedeflerine ulaşmak ve Parti yönetimini ele geçirmektir.

Valid-Remzi grubu küçük burjuva özü ve oportünist eğilimleri ile Partimizin geçmişinde belirmiş öteki gruplardan farksızdı. Bu grup da ötekilerin kaderini paylaşacaktır.

Konferansta kabul edilen kararda řu tesbiti görüyoruz: «Tecrübe, Parti birliğini ve devrimci politikasını davamlı ve kararlı bir şekilde savunabilmek için, Parti hayatında Leninci yöntemlere başvurmak, ve beliren her türlü liberal eğilime, grupların kurulmasına karşı çıkmak gerektiğini gösteriyor. Çünkü bu eğilimler her türlü fraksyon ve ayrıcılığın köküdür.»

Bu grubun yanında «Nedim» diye adlandırılan bir grupçuk daha vardı. Bu da anti-enternasyonalist bir tutum takınmış, dünya komünist hareketinin startejisine karşı çıkmış, küçük burjuva, avantürist akımlara öz goşist fikirleri yaymaya çalışmıştır. (Bu iki grup son günlerde birleşmişlerdir.)

Konferans, Merkez Komitesinin bu iki grup üyelerini Partiden çıkarmak kararını onaylamıştır.

Karar, Parti teşkilâtlarını ayırıcı gruplara karşı, ideolojik, politik ve teşkilât alanlarında şiddetle savaşmaya, Parti hayatında Leninci ilkelere karşı hatalı ve tehlikeli fikirleri suçlamaya çağırıyor.

Milletlerarası komünist hareketinde durum

Bu konuda konferansta kabul edilen karar řu noktaları belirtiyor: Sovyetler Birliğinin ve bütün sosyalist kampın askeri, ekonomik ve politik gücünün artması, öteyandan sosyalist kampın ulusal kurtuluş hareketlerine her alanda yaptıkları yardım, ona, derin bir sosyal anlam sağlamış ve yeni şartlar yaratmıştır. Bu şartlar, gelişmekte olan bir çok memlekette işçi sınıfına ve onun teşkilâtı Komünist Partisine politik ve ekonomik bağımsızlık savaşında ilk plânda bir rol oynama olanağını sağlamıştır.

Konferans, Sovyetler Birliği Komünist Partisine ve öteki kardeş partilere, 1963 Şubat ayının faşist ve emperyalizmden yana hükümet devirmesinden sonraki devrede, Irak Komünist Partisine karşı gösterdikleri enternasyonalist dayanışmadan ötürü teşekkürlerini bildirmiştir. «Bu şanlı enternasyonalist dayanışma, diyor karar, yurdumuzda Partinin yeniden bir kuvvet olmasına yardım etmiş ve bu yönde önemli bir rol oynamıştır.»

«Sovyetler Birliğinin, bütün sosyalist kampın ve dünya komünist hareketinin Arap halkları ile dayanışması, 1967 Haziranında siyonist ve emperyalistlerin saldırılarının durudurulmasında başta gelen bir etken olmuştur.»

Dünya komünist hareketindeki durumu inceleyen konferans sağcı oportünizmi, «sol»un doğmatizm ve sektarizmini ve dar milliyetçiliği suçlamıştır. Dünya Komünist ve İşçi Hareketinde meydana gelen parçalanmadan üzüntüsünü belirtmiş ve bu parçalanmanın, yeni bir dünyanın, sosyalizmin ve komünizmin kuruluşunda, dünya emperyalist sisteminin ortadan kaldırılması savaşında, yani dünya ölçüsünde devrimci süreçte, onun öncü rolüne zarar verdiğini ve savaşta etkisini azaltığını açıklamıştır.

Karar şöyle devam ediyor: «Dünya komünist ve işçi hareketindeki bu olumsuz görünüş geçicidir ve eğer, komünist partileri bunları ortadan kaldırmak için gayret gösterir ve Marksçı-Leninci prensipleri revize etmek isteyen oportünist eğilimlere karşı savaş kuvvetlendirilirse, bu eğilim, ortadan kalkmaya da mahkûmdur. Dünya Komünist Hareketinin birliği, Marksçı-Leninci prensipler, proletarya enternasyonalizmi temeli üzerinde, emperyalizme, sömürgecilğe ve gericiğe karşı savaşla yeniden kurulabilir ve kuvvetlenebilir.»

Irak Komünist Partisi, komünist partileri arasındaki ilişkilerde Marksçı prensiplere bağlılığa ve bunların 1957, 1960 deklârasyonlarında tesbit edilmiş şekillerine taraftardır.

Arap dünyasındaki durum

Konferans, İsrail saldırısından sonra Arap ülkelerinde meydana gelen durumu inceledikten sonra, kararında, ilerici Arap memleketlerinde politik rejimlerin eksiklikleri bulunduğunun olaylar tarafından gösterildiğini kaydetmiştir. Bu memleketlerde özellikle Birleşik Arap Cumhuriyeti ile Suriyede mevcut şartlar gerici elemanların aşırı sağcıların devlet teşkilâtında kilit noktalarını elde etmelerini sağlamıştır. Ordu ve ideoloji alanlarında da bu böyle olmuştur. Bu elemanların parçalayıcı faaliyetleri yenilgiyi kolaylaştırmıştır. Bu memleketlerdeki idareler, ne harpten evvel ne de harp sırasında halk yığınlarını harekete geçirmemişlerdir.

«Öncü politik güçlerinin bilincine varmış Arap yığınları, saldırı sonuçlarını ortadan kaldırmak, emperyalizmin, İsrailin ve gerici kuvvetlerin plânlarına karşı direnebilmek için, özgürlüklerini kazanmış memleketlerde politik ve ideolojik yapıda derin değişikliklerin kaçınılmaz hale geldiğini görmüştür. Özellikle Mısır ve Suriye gibi düşmana karşı savaşta en ağır yükü taşımak zorunda kalan kardeş memleketlerde. Mısır ve Suriye tarafından askeri güçlerini yeniden kurmak ve kuvvetlendirmek için alınan tedbirlerin önemi büyüktür. Mısırdaki orduda ve daha başka alanlarda yapılan değişiklikler, yenilginin sonuçlarını ortadan kaldırmak bakımından çok önemlidir. Bununla beraber, esas mesele çözümlenmiş değildir: Halka karşı ve devrimci politik kuvvetlere karşı tutumun temelinden değiştirilmesi, halkçı, demokratik ve devrimci rejimler kurmak gerekmektedir.»

Düşmanı yenmek ve sosyalizm yolunda ilerleyebilmek için, işçi sınıfının ideolojisiyle hareket eden bir politik partinin varlığına ihtiyaç vardır. Karar, aynı zamanda bütün devrimci kuvvet ve partilere tam bir özgürlüğün sağlanmasının, halk yığınlarını seferber ve savaşa devam etmenin temel şartı olduğunu belirtiyor. Konferans bu hedefe varmak için, milli ve demokratik cephelerin ve komünist partilerinin ve bütün ilerici ve yurtsever kuvvetlerin katılmasıyla koalisyon hükümetlerinin kurulması tezini ileri sürdü. Bu

gibi cephe ve hükümetlerin kurulması ile ancak, değişik Arap ülkelerinde, Arap kurtuluş kuvvetlerini seferber edebilecek, saldırının sonuçlarını ortadan kaldıracak, etkili bir Arap dayanışması için gerekli sağlam temel yaratılabilir.

İsrail saldırısının sonuçlarını ortadan kaldırma sorununu askeri ve politik çözüm yoluna bağlamak, gerçekçilikten uzaklaşmak ve Arap dünyasının yarını hakkında sorumluluk duymamak anlamına gelir. Hedefe varmak için bu meseleleri birbirine bağlamak gerek. Halk savaşının tek çözüm yolu olduğunu söylemek Arapların gayretlerini tehlikeye sokmak demektir. Sekter tutumları ve aşırı devrimci şiarları tenkit etmek gerekcekse, aynı zamanda bazı Arap memleketlerindeki gerici hükümetleri ve Irak'taki diktatörlük rejiminin demagogik çıkışlarını da suçlamak gerek.

Irak hükümetinin anti-demokratik tutumu, şovinizmi ve Kürt halkına karşı saldırgan tutumu, Irakın ortak savaşta ödevini yerine getirmesine engel olacaktır.

Konferans şunları da kaydetmiştir: «Irakta mevcut rejim olaylar tarafından uzun zamandır geri bırakılmıştır. Bu rejimin yerine gelecek idare, bütün ilerici ve yurtsever güçlerin katılacağı bir koalisyon hükümetidir.»

Kürdistan için özerklik

Konferans kabul ettiği kararda Kürt meselesi hakkında Irak Komünist Partisinin tutumunu bir daha doğrulamıştır. Bu tutum, küçük büyük her millete, kaderini tayin etme, milli boyunduruktan kurtulma, bağımsız, milli bir devlet kurmaya dayanan Marksçı-Leninci prensipler üzerinde kurulmuştur.

Emperyalistler, petrol kumpanyaları, Irak ve komşu memleketlerdeki ajanları bir yandan Arap egemen sınıfların ve burjuva teşkilâtlarının şovnist eğilimlerine dayanır, bir yandan da Kürtler arasında dar milliyetçi ve ayrılıkçı istekleri körüklerler.

«Kürt halkının ulusal kurtuluş hareketi, diyor karar, Irak demokratik hareketin ayrılmaz bir parçasıdır. Yakın ve uzak hedefleri uğrunda savaşan Irak proleteryaasının müttelikidir. Kürt meselesi, diktatoryal ve gerici bir idarede haklı bir şekilde çözülmemez.»

Irak Komünist Partisi, Kürt halkının menfaatlerine uygun bir yönelim, Kürt ve Arap halklarının, emperyalizme ve gericiliğe karşı, demokratik haklar ve özgürlükler için, Irak Cumhuriyeti kadrosu içinde Kürdistanı özerklik, ve nihayet Irak emekçilerinin sınıf sömürsünün her şeklinden kurtulması ve sosyalizmin kurulması için ortak mücadelede Kürt ve Arap halklarının birleşmeleri için aralıksız savaşıyor.

Konferans hükümetten Kürt halkının haklı isteklerini yerine getirmesini istiyor ve Kürdistan'da uyguladığı politikanın yeniden bir kardeş kavgası

sına sebebiyet verecek nitelikte olduğunu ihtar ediyor. Konferans aynı zamanda Kürt devrimci kuvvetlerine hitabederek hükümetin entrikaları karşısında uyanık olmaya ve ani bir baskın tehlikesi karşısında onları safalarını sıklaştırmaya davet etti.

Konferans aynı zamanda Kürt ulusal kurtuluş hareketini parçalamak isteyen emperyalist ve gerici çevrelerin manevrelarına karşı uyanık olmaya ve Kürdistanın bütün devrimci güçlerini birleşmeye, Kürt devriminin hatalarını düzeltmeye, yetersizliklerini tamamlamaya davet etmiştir.

Sonuç olarak karar şunları kaydediyor: «Şoven diktatoryol rejim yeniden saldırıya geçtiği takdirde, Kürdistan'da halk yığınları ayaklanıp devrimlerini savunacak ve saldırganları yenilgiye uğratacaklardır. Kürdistan halkı, Irak halk yığınlarının, Arap ve dünya kamu oyunun her alanda her türlü yardımını göreceklidir.

Milli cephe

Karar bu konuda şunları tesbit ediyor: «Yurtsever ve ilerici güçler arasında politik bir ittifakın kurulması, halkın arzusu ve milli istekler yolunda, halkın demokratik hedeflerine ulaşmasında en büyük engel olan diktatoryal ve gerici rejimin devrilmesi için elverişli şartlar doğuracaktır.»

Karar, 1958 Temmuz Devriminden bu yana sosyal ve sınıf kuvvetlerinin yeni dağılışına da ışık tutuyor. Milli burjuvazinin orta tabakalarında önemli değişiklikler meydana gelmiştir. Bu tabakalardan bazıları gericiler kampına katılmış, özellikle sosyal dönüşümler alanında gericiliğin politik programını destekler duruma geçmişlerdir.

Milli Cephenin temel taşı, Komünist Partisinin gerçekleşmesi için savaştığı işçi ve köylü birliğidir. Komünistler bazı küçük burjuva çevrelerinde gelişmeleri ve billurlaşmaları yakından izlemektedirler. Bunlar ve bazı gruplar, eski tutumlarını yeniden gözden geçirmeye, politikanın değişik yönlerini yeniden incelemeye, özellikle, komünistlerin ve öteki demokratların 1963 faşist hükümet devirmesinden sonra yok edilmelerini yeniden ele almaktadırlar. Eski tutumlarını olumlu yönlerde değiştirmektedirler. Bu olay, bu gibi partilerle komünistlerin, öteki yurtsever ve ilericilerin yaklaşmalarını kolaylaştırmaktadır.

Partimiz şu yakın hedeflere ulaşmak için yurtsever ve ilerici kuvvetler arasında bir ittifakın kurulması imkânının varlığını kabul eder:

– Şu son yıllarda diktatoryal ve gerici rejimlerin yaptığı hasarı tâmir etmek ve sonuçlarını ortadan kaldırmak, milli ve demokratik bir hükümet kurabilmek için şimdiki diktatoryal ve gerici rejimi devirmek.

– Demokratik özgürlükleri, özellikle politik partiler kurma özgürlüğünü elde etmek.

- Bütün politik tutsaklar için genel af ilân etmek.
- Ödevlerinden alınmış veya sürgün edilmiş bütün yurtseverleri ödevleri başına geçirmek.
- Kürdistan'a karşı yapılan saldırının sonuçlarını ortadan kaldırmak, Kürt halkının milli haklarını, bu arada özerklik haklarını kullanabilmesi için gereken bütün tedbirleri almak.
- Emekçi yığınları ezen hayat pahalılığına çare bulmak.
- Gericililerin toprak reformu kanununda yaptıkları değişiklikleri kaldırmak.
- Petrol tekellerinden haklarımızı geri almak için kararlı bir tavır takınmak ve yurdun petrol sanayiinde bağımsız bir sektör yaratmak.
- Bağımsızlığını kazanmış Arap devletleri ile, emperyalizme, siyonizme ve gericiliğe karşı savaşta dayanışma bağlarını kuvvetlendirmek. (Bunun gayelerinden biri de İsrailin emperyalist saldırısının sonuçlarını ortadan kaldırmak ve Filistin Arap halkının haklarını korumak olacaktır.)
- Sosyalist dünya ile dostluk ve işbirliği bağlarını kuvvetlendirmek ve geliştirmek.

Konferans Viyetnam halkı ile dayanışmasını belirten ve Birleşik Amerikanın saldırısını yeren bir kararı da kabul etti. Bundan başka, tutsak edilmiş ve siyasi mahkûmlar hakkında da bir karar onaylandı.

Yeni Merkez Komitesi, Irak Komünist Partisinin ikinci Kongresinin hazırlık çalışmalarını bitirmekle de ödevlendirilmiştir.

Samir Ahmet

*TKP Merkez Komitesi Birinci Sekreteri Y. Demir yoldaşın
Karl Marks'ın 150. doğum yılını anmayla ilgili milletlerarası
bilimsel konferansta yaptığı konuşma*

Türk işçi sınıfının ve onun Marksçı-Leninci avangardı Türkiye Komünist Partisinin anti-komünizmle mücadelesi

Değerli yoldaşlar!

Alman halkının büyük evladı, bilimsel komünizmin kurucusu, dünya proletaryasının öğretmeni ve önderi Karl Marks'ın 150. doğum yılını, onun büyük idealinin somutlaştığı ülkelerden biri olan kendi yurdunda kutluyoruz. Bu yıl, dünya proletaryasının ve emekçi insanlığın, 1 Mayıs'tan hemen sonraya rastlayan bu bayramını, bu büyük günü burada, Alman Demokratik Cumhuriyetinde kutlamak fırsat ve imkânını bize veren Alman Sosyalist Birlik Partisi Merkez Komitesine TKP adına teşekkür ederim.

Karl Marks, büyük fikir ve savaş arkadaşı Frederik Engels'le birlikte, sömürülen yığınların devrim öğretisini, komünizmin teorik ve pratik temelini, kapitalist sömürü düzenine karşı, sosyalizm, komünizm uğrunda mücadelede işçi sınıfının yenilmez fikir silâhını meydana getirdi. Dünya proletaryası, dünya emekçileri bugün Büyük Oktobrun teşkilâtçısı ve yöneticisi büyük Lenin'in daha da geliştirdiği bu silâhla savaşıyor. Burjuvazi ona karşı etkili, işe yarar bir fikir silâhı bulamadığı içindir ki, anti-komünizm isterisine tutulmuştur. Sosyalizm düzenine, komünist partisine, komünistlere karşı yalan, iftira, hile, baskı, terör ve nihayet harp, emperyalist burjuvazinin başlıca silâhlarıdır. Bu silâhlar Karl Marks'ın yaşadığı devirde de, ona karşı da kullanıldı. Fakat tarihin tekerleği tersine dönmedi, iftiralar, baskılar Marksı yolundan alıkoyamadı. Ne Papa, ne Çar, ne Meter-

nih, ne Gizo, ne de onlardan sonrakiler: Hitler, Musolini ve benzerleri, komünizm fikrinin bütün yeryüzüne yayılmasını, Avrupanın üstünde dolaşan hayaletin bir gerçek olmasını önleyemediler. Anti-komünizm şimdi emperyalizmin elinde sosyalist ülkelere, komünist ve işçi hareketine, milli kurtuluş hareketlerine karşı bir haçlı sefer bayrağıdır. Fakat artık kapitalizmin alinyazısını yalnız bilimsel komünizmin reddedilmez teorik hükümleri göstermiyor, bu hükümlerin doğruluğunu ortaya koyan hayatın elle tutulur gerçekleri de gösteriyor.

I

Emperyalizmin Orta ve Yakın Doğuda en kuvvetli dayanak saydığı bugünkü Türkiye'de anti-komünizm, burjuvazinin bir savunma silâhı, bir fikir silâhı olmaktan çıkmış, en kara, en gerici kuvvetlerin elinde, burjuvazinin kendisi de dahil olmak üzere, halkın bütün tabakalarına, bütün demokratik güçlere karşı işleyen bir baskı ve saldırı silâhı haline gelmiştir.

Anti-komünizm Türkiye'de yeni bir belirti değildir. Batıda kapitalizmin tekeli çağına tırmandığı sıralarda doğan milli Türk burjuvazisi, kapitalizmin göçüş çağına girdiği bir dönemde kendi geleceğini, âkibetini gözleriyle görerek gelişti. Türk burjuvazisi işçi sınıfının ekonomik ve politik mücadelesine, bilimsel komünizmin Türk işçi hareketinde beliren etkilerine karşı, Batılı sınıfaşlarının birikmiş tecrübelerinden faydalanmaya, onları kendi özel şartları içinde ve daha kaba bir şekilde uygulamaya başladı. Daha yarı feodal Osmanlı İmparatorluğunun yöneticileri, Türkiye'de burjuvazinin bile tek başına iktidarı ele geçirmeye yetenekli politik bir kuvvet haline gelmediği bir dönemde, Avrupada hızla yayılan bilimsel komünizm fikirlerinin Türkiye'ye girmesine karşı tedbirler almaya, özellikle Paris Komününden sonra büsbütün genişleyen ve sertleşen anti-komünizmi, yabancı sermayenin baskısıyla resmi emirnameler yayınlayarak memlekete sokmaya çalışmışlardır.

İşçi sınıfı memleketimizin sosyal ve politik hayatında varlığını duyurmaya başlayınca, anti-komünizm Türkiye'de, özellikle yabancı sermaye ve toprak ağaları ile bağlı çevrelerde bir savunma silâhı olarak kendini gösteriyor.

Büyük Oktobr Devriminden sonra emperyalist dış politikada gittikçe ağır basan anti-komünizmin vasıta ve metodları değişti, anti-sovyetizm, anti-komünizmin ayrılmaz bir parçası haline geldi. Sovyet Rusyadan atılmış veya kaçmış karşı devrimciler, her yerde olduğu gibi, Türkiye'de de, gerici çevrelerin ve gizli servislerin tecrübeleri, aktif ve gönüllü yardımcıları olarak anti-komünist faaliyetine katıldılar.

Birinci Dünya Harbinden yenilmiş çıkan Türkiye'nin, özellikle, Antant devletleri tarafından askeri işgal altına alınan kısmında anti-komünizm faaliyeti daha da arttı. Fakat Türk işçileri, Türk emekçileri arasında Marksçı-Leninci fikirlerin hızla yayılmasını hiçbir tedbir önleyemedi. İstan-

bulda ilk gizli komünist işçi grupları kuruldu. İşgal kuvvetlerinin ve onlarla işbirliği eden sultanlık hükümetinin sıkı takibine rağmen, bu gruplar milli kurtuluş hareketini teşkilâtlandırmakta büyük rol oynadılar. Bu yıllarda birçok Türk komünisti işgal polisleriyle çarpışarak öldü, birçokları işkence-lerle öldürüldü. Fakat Büyük Oktobrun uyandırdığı kurtuluş fikrinin yığın-ları sormasına, halkımızın tek ümit ışığı olan Sovyet Rusyaya, onun büyük önderi Lenine karşı duyduğu hayranlığın bir mücadele azmine çevrilme-sine hiçbir şey engel olmadı.

1919 yılı emperyalist istilâcılara karşı silâhlı halk kuvvetlerinin yer yer harekete geçmesi, milli kurtuluş savaşının başlamasıyla, emperyalistlerin ve yerli gerici çevrelerin anti-komünizm faaliyeti memleketimizde bir kat daha arttı. Anti-komünizm, ve anti-sovyetizm, özellikle işgal kuvvetlerinin hâkim olduğu bölgelerde milli kurtuluş hareketine ve onu bütün gücüyle destekliyen Sovyet Rusyaya karşı emperyalistlerin ve yerli gericilerin elinde bir bayrak oldu. İşçi hareketine karşı baskı ve terör sertleşti. Emperyalizmin, işçi hareketini parçalamak, işçi sınıfının çıkarlarına ve amaçlarına aykırı yollara sürüklemekle görevli ajanları harekete getirildi.

Milli mücadele yıllarında anti-komünizm faaliyeti Türkiyede yalnız istilâ ordularının ve gerici İstanbul hükümetinin hüküm sürdüğü yerlerde görül-müyordu; bu faaliyet başka şekil ve metodlarla anti-emperyalist milli burjuvazinin egemenliği altındaki bölgelerde de kendini gösteriyor ve karakteristik bir özellik taşıyordu.

Bir kısım toprak ağalarını da tarafına çekmiş olan burjuvazi, milli kur-tuluş mücadelesine bir halk devrimi fobisiyle ve tereddütler geçirerek katılmış, milli hareketin önderliğini ele geçirmişti. Cephelerde düşmanla yalnız halk kuvvetleri savaşıyordu. Muntazom ordu savaşa yetenekli bir kuvvet haline gelinceye kadar – iki yıla yakın bir süre – bu böyle devam etti. Silâhlı halk kuvvetlerinin istilâcı ordulara, gerici kuvvetlere karşı cephelerde elde ettikleri başarılar, gerici ayaklanmaların bastırılmasında oynadıkları büyük rol, halk yığınlarının, özellikle köylülerin ve işçi sınıfının bu kuvvetlere karşı besledikleri sevgiyi, ümidi ve güveni gittikçe derinleş-tiriyor ve bu, burjuvazinin ve toprak ağalarının kuşkusunu artırıyor. Sovyet yardımlarının olumlu ve kesin etkileri savaş cephelerinde olduğu kadar cephe gerisinde, halkın morali üzerinde de kendini gösteriyordu. Öte yandan, Komünist Partisi hızla gelişiyor, faaliyetini ve etki alanını durmadan genişletiyordu. Marksçı-Leninci fikirlerin devrimci etkisi işçi, köylü yığınları ve aydınlar arasında kendini göstermeye başlamış, Mecliste kuvvetli bir «Halk grubu» meydana gelmişti. Bu durum burjuvaziyi Milli Kurtuluş Hareketinin önderliğini elden kaçırma kaygısına düşürdü. Gerici çevreler ve onlarla bağlı bir kısım generaller «tehlike»yi önlemek için komünizmin memleketimizde yayılmasına karşı kesin tedbirler alınmasını ısrarla istiyorlardı. İdareci çevreler bir ikilem karşısındaydı: Anti-emper-yalist mücadeleyi sonuna kadar götürmeye azimli kuvvetler, milli müca-delenin vurucu ve öncü kollarıyla işbirliğine devam etmek, milli birliği

bozmamak; ya da halkın başladığı ve sürdürdüğü mücadeleyi burjuvazinin ve büyük toprak ağalarının çıkarlarıyla çerçeveleyebilmek için her şeyi göze almak.

Başvurulan yol, birinciye benimser görünerek ikinciye uygulamak oldu. Fakat ilginç olan şey bu uygulamanın şeklidir.

Burjuvazinin iktidardaki temsilcileri, I-inci Kongreden sonra faaliyeti artan ve gelişmesi hızlanan Türkiye Komünist Partisini ve onun etkisi altındaki sosyal ve politik kuruluşları ve kuvvetleri zor kullanarak dağıtacak duruma daha gelmemişti. İhtarlar, tehditler, baskılar para etmiyordu. Kurulmakta olan muntazam ordunun harekete hazır bir hale gelmesi için daha bir müddet beklemek gerekiyordu. Fakat olaylar hızla geliyordu. Türkiye Komünist Partisinin 1920 Eylülünde toplanan I-inci Kongresinden sonra burjuva idareci çevrelerinde telâş büsbütün artmıştı. Ankara yönetici çevreleri Komünist Partisinin dâvasına bağlı yığınlara, devrimci sosyal politik kuruluşlara yaklaşarak onları kendine çekme, Komünist Partisini böylece kendiliğinden yıkılmaya mahkûm etme veya bu amaçta görünerek vakit kazanma plânını uygulamaya girişti. 1920 Ekiminde Partimizin ilk kongresinden kısa bir zaman sonra en büyük devlet ve hükümet adamlarının inisiyatifleriyle Ankarada ayrı bir «Türkiye Komünist Partisi» kurulduğu ilân edildi. Komünist Enternasyonaline, onun prensiplerine bağlı olduğu önemle belirtilen bu sözde komünist partisi daha kurulduğu anda içyüzünü belli ediyordu. Partinin kurucuları milli burjuvazinin azçok ilerici sayılan bazı temsilcileriyle komünizm düşmanı olarak tanınmış en gerici politikacıları. Komünist Enternasyonalinin prensiplerine bağlılığını ilân etmeyi unutmayan bu garip «komünist partisi»nde işçi sınıfının ve diğer emekçilerin hiçbir temsilcisi yoktu. Ordu komutanlıkları – ki bunlar daha çok komünistlerin faaliyetlerini izlemekle görevli gizli istihbarat servislerinin merkezleriydi – hiçbir ilde teşkilât kurmaya lüzum görmeyen partinin taşra temsilciliklerini üzerlerine almışlardı. Ordu komutanlarına gönderilen direktiflerde «Komünizm cereyanının ordunun en büyük kumandanlarında kalması gerektiği», «komünizm fikir ve esasları üzerinde hiçbir cemiyetin veya heyetin fotoğraflı vesika ve salâhiyetnamesi olmaksızın, kim olursa olsun, bir şahsın faaliyette bulunmasının tecviz edilemeyeceği» önemle belirtiliyordu. Böylece, bu danışıklı «Komünist Partisi» dışında kalan kuruluşlara, bu arada TKP-ye ve danışıklı «Komünist Partisi»nin «salâhiyetname»sini taşımayanlara, yani herkese komünizm yararına faaliyet yasaklanmış oluyordu.

Burjuvazi bu kaba oyundan sonra plânının hedeflerine dönmekte gecikmedi. Muntazam ordu artık savaşa hazır bir durumdaydı. 1920 Aralığının sonlarında ilk iş olarak, cephelerde düşman karşısındaki halk kuvvetleri arkadan vurularak dağıtıldı veya düşman işgali altındaki topraklara sürüldü. Birkaç gün sonra gerici burjuvazi ve toprak ağalarının Büyük Millet Meclisindeki temsilcileri, o zamana kadar sinsi sinsi yürüttükleri anti-komünizm ve anti-sovyetizm faaliyetinde maskelerini attılar, komü-

nizme ve milli mücadelemizin tek, maddi ve mânevi desteği olan Sovyet Rusyaya karşı pervasızca saldırıya geçtiler. Bu saldırı gerici kuvvetlere bir sinyal oldu, sözde «Komünist Partisi»nin taşra temsilciliklerinin – Ordu komutanlıklarının – teşvik ve tahrikiyle anti-komünizm memlekette açık ve yoğun bir şekil aldı. Çok geçmeden (24 Ocak 1921) Partimizin Ankara teşkilâtı yöneticileri ve diğer ilerici kuruluşların liderleri tevkif edilerek «İstiklâl Mahkemesi»ne verildiler. Dört gün sonra Partimizin başkanı, genel sekreteri ve Merkez Komitesi üyeleri, önceden hazırlanmış bir tuzağa düşürülerek toptan yokedildiler.

Sözümüne «Komünist Partisi»ni kuranların iktidarda bulunduğu bir devirde çok kısa aralıklarla birbirlerini kovalıyan bu olaylar arasındaki organik bağılığı gizlemek zordur. Çağımız milli kurtuluş ve bağımsızlık hareketleri tarihinin bu ilk sayfaları çok karakteristik ve ibret vericidir.

Milli bağımsızlık mücadelesini, anti-emperyalizm ve anti-komünizm bayraklarını yanyana taşıyarak son hedefe ulaştırmanın imkânsız olduğu son elli yıllık mücadele tarihinin ortaya koyduğu en büyük gerçeklerden biridir. Ve Türkiye bunun en tipik örneklerinden biridir.

Anti-emperyalist silâhlı savaş sona erdikten, memleketin politik bağımsızlığı sağlandıktan sonra milli burjuvazi anti-emperyalizm bayrağını, titrek elleriyle de olsa, bir müddet daha taşımaya çalıştı. Bu tutum, özellikle, dış politikada kendini gösteriyordu. Resmi çevrelerin komünist hareketine karşı ikiyüzlü tutumu anti-komünizm yararına olarak değişti. İşçi hareketine karşı baskı arttı. 1923 yılına kadar resmen açık sayılan TKP kapatıldı. Fakat parti işçi sınıfının ve emekçi halkın ekonomik, politik hakları, milli azınlıkların demokratik hakları, kazanılan politik bağımsızlığın ekonomik temellerinin sağlamlaştırılması, milli kurtuluş savaşının zafere ulaşmasında kesin rol oynayan büyük komşumuz Sovyetler Birliğiyle dostluğun korunması, geliştirilmesi uğrunda, hükümetin emperyalizme, gericiliğe tavizci, uzlaşıcı tutumlarına, memlekette anti-komünizmi, anti-sovyetizmi körükleyen emperyalist yabancı sermayeye ve yerli ajanlarına karşı mücadelesine illegal şartlar altında devam etti. TKP, emperyalist devletlerin tahrik ve desteğiyle genç Türkiye Cumhuriyetini zayıf düşürmek ve yıkmak için girişilen gerici hareketlere karşı Ankara hükümetini her zaman destekledi. Fakat hükümetin komünist partisine ve komünistlere karşı gerici tutumu hiçbir zaman değişmedi. Tersine, hükümet, emperyalistlerin ve yerli gericilerin cumhuriyet idaresine karşı her çıkışını, her gerici hareketi, komünist partisi üzerindeki baskıyı arttırmak için fırsat bildi. Daha 1925 yılında, İngiliz emperyalistlerinin açık tertibiyle memlekette patlak veren gerici bir ayaklanmaya karşı harekete geçilirken, işe komünistlere saldırı ile başlandı; ayaklanmayı kışkırtan gerici faaliyetleri önlemek için çıkarılan kanunlar önce komünistlere uygulandı.

Gericici çıkışları bahane ederek ve bunu fırsat bilerek komünistlere karşı baskıyı artırmak, Ankara yöneticilerinin ötedenberi kullandığı ve sık sık başvurduğu bir metoddur. Gericici Menderes hükümeti ve onun yolunu

izleyen bugünkü iktidar çevreleri bu metodu daha da geliştirdiler. Artık komünistlere, anti-emperyalist ilerici çevrelere karşı baskıyı artırmak için sadece bahane aranmıyor, uyduruluyordu da.

Emperyalist tekellerin memleketimize nüfuzu ve hükümetin iç ve dış politikası üzerinde etkisi arttıkça, komünistlere karşı baskı ve terör sistemli bir şekilde arttı, ceza konusunun komünistlere uygulanan maddeleri değiştirildi, sertleştirildi.

Belirtmek gerek ki, Türkiye'de komünistler, şiddetle kovalandıkları, hattâ Komünist Partisinin açık olduğu sıralarda bile ağır cezalara mahkûm edildikleri halde, 1936 yılına kadar memlekette komünizmi yasaklayan bir kanun yoktu. 1936 yılında Türkiye'nin dış politikasında Batı ile işbirliğine doğru göze çarpar bir kayma oldu. Emperyalizmin memleketimize nüfuzu arttı. Ankara yönetici çevrelerinde memleketimizin kaderini emperyalizmin kaderiyle birleştirme gayretleri açık bir şekil aldı. Dış politikada bu yeni tutum, hükümetin Türk komünistlerine karşı izlediği baskı politikasına aksederek, onu daha da sertleştirmekte gecikmedi. Aynı yılda İtalyan Ceza Kanunundan aynen Türk Ceza Kanununa aktarılan maddeler komünistlere uygulanmaya başladı. Fakat faşist ceza kanunları Türk komünistlerinin de çalışmalarını durduramadı. Tevkifler, ağır hapis cezaları yine birbirini kovaladı. Büyük şairimiz Nazım Hikmet'in ve arkadaşlarının tevkif ve ağır cezalara mahkûm edilmeleri bu devreye rastlar. Komünistlere hafif görülen faşist ceza kanunu maddeleri 1939 yılında bir kat daha ağırlaştırıldı. Türkiye'nin Batılı emperyalist devletlerin dümen suyuna doğru tam bir dönüş yapması da aynı yıla rastlar.

Türkiye'de anti-komünizm emperyalizmin memlekete nüfuzunun aynasıdır.

Fakat anti-komünizmin Türkiye'deki belirtilerini sadece komünistlere karşı baskı ile sınırlı görmek doğru değildir. Bu baskı ve terör gerici çevrelerin komünizme ve Sovyetler Birliğine karşı kıskırtılarını, politik ve ideolojik saldırılarını kolaylaştırmakta, arttırmaktadır. Yönetici çevrelerin evvelce memlekette doğrudan doğruya ve açıkça desteklemek istemedikleri anti-sovyetizm; anti-komünizm kampanyalarında, asıl hedef olarak, ağır basmaya başlamıştır. Gerici çevrelerin Türk komünistlerini halkımıza bir Sovyet ajanı gibi gösterme gayret ve yeltenişleri artmıştır. Resmi çevrelerin gizli servisler kanalıyla öteden beri resmi ve özel kuruluşlarda, yığınlar arasında, özellikle orduda gizlice ve sistemli bir şekilde yürüttükleri bu yalan ve iftira kampanyası, gerici basın da katılmasıyla, açık ve sistemli bir şekil almıştır.

Türkiye'de anti-sovyetizm faaliyetinin yüze çıkması pek o kadar yeni değildir. Faşizm, anti-komünizmin vurucu kolu haline geldikten ve özellikle Hitler Almanyada iktidarı ele geçirdikten sonra Alman emperyalizmi anti-komünizm ve anti-sovyetizm faaliyeti için Türkiye'de elverişli bir ortam bulmuştu. İkinci Dünya Harbi sıralarında Hitler Almanyasına doğru yönelen Ankara yönetici çevrelerinin desteğiyle anti-komünizm, anti-sovyetizm

Türkiyede alabildiğine genişledi. Tecrübeli ve aktif komünistlerin çoğu hapisanelerde, sürgünlerdeydi. TKP, likidatörlerin parti çalışmalarını baltalama çabalarına, provokasyonlarına rağmen, Marksçı-Leninci prensiplere bağlı kaldı: ilerici, anti-faşist gruplarla işbirliği ederek ve legal imkânlardan faydalanarak anti-komünizm, anti-sovyetizm ve faşizm propagandalarına karşı politik ve ideolojik mücadelesine devam etti.

II

İkinci Dünya Harbinde Hitler Almanyasının, Sovyet ordularının ezici darbeleri altında uğradığı büyük yenilgi, memleketimizde Hitler Almanyasını aktif olarak destekleyen ve onun zaferine bel bağlayan anti-komünizm ve anti-sovyetizm bayraktarlarında büyük bir şaşkınlık yarattı. Türkiye zor bir duruma sokulmuştu. Memleketin kaderini ellerinde tutanlar halkın karşısında kendilerini suçlu hissediyorlardı, ve kendi kaderlerini halkın eline teslim etmek niyetinde değillerdi; Batılı emperyalist devletler arasında yeni bir dayanak aradılar ve bunu bulmakta gecikmediler.

Hitler Almanyası yıkılınca Amerikan emperyalistleri, Hitlerin dünya hâkimiyeti hülyasının mirasçısı olarak, milletlerarası anti-komünizmin önderliğini üzerlerine aldılar. «Truman doktrini», «Marşal plânı» ve arkasından gelen NATO ortaklığı Türkiyeyi Amerikanın bir uydusu haline getirdi. Anti-komünizm Türkiyede yeni bir safhaya girdi, bir devlet politikası haline geldi. Komünistlere karşı uygulanan faşist İtalyan kanunundan aktarma maddeler yeniden ağırlaştırıldı. Hükümet, resmi güvenlik organları dışındaki anti-komünizm faaliyetine arkadan destek olma durumundan çıkarak, bunun teşkilâtlandırılmasında aktif rol oynamaya başladı; bu işe örtülü ve örtüsüz ödenekler ayırdı. «Komünizmle mücadele» adı altında ve başka adlarla memleketin hemen her tarafında anti-komünist baskı ve saldırı grupları meydana getirildi. Yabancı tekellerle işbirliği halindeki büyük sermayedarlar, büyük toprak sahipleri ve onların çıkarlarını savunan Ticaret ve Sanayi Odaları ve benzeri kuruluşlar, memlekette anti-komünizm faaliyetini genişletmek, beslemek için seferberlik ilân ettiler. Amerikan emperyalist tekellerinin beslediği milletlerarası anti-komünist kuruluşlar açıktan açığa, CIA kendi yırtık maskesi altında ve «Barış gönüllüleri» postuna bürünerek, anti-komünizmi körüklemek için Türkiyeye koştular. Birleşik Amerika, Türkiyeye «yardım» diye sattığı bir takım tapon maddelerin milyonlarca dolara varan karşılıklarını, anti-komünist faaliyetinde ve benzeri kirli işlerde kullanmak üzere Türkiyede tutmayı uygun gördü.

Ekonomik ve politik etki araçlarıyla, NATO ve Amerikan askeri üsleriyle emperyalizmin memleketimizde âdeta somutlaştırdığı anti-komünizm bugün yalnız işçi sınıfına, onun ideolojisine karşı kullanılan bir silâh değildir. Anti-komünizm bugün demokratik, anti-emperyalist güçlere, bütün Türk halkına karşı bir baskı aleti haline getirilmiştir. Anti-komü-

nizm bayrağı altında ilerici hareketler sindirilmek, ezilmek isteniyor. Memleketimizin bağımsızlığından söz etmek, işçi sınıfının sosyal ve politik haklarına karşı hazırlanan kanun tasarılarını yermek, toprak reformu istemek, halkın demokratik haklarını savunmak Birleşik Amerikayı emperyalistlikle nitilemek, Viyetnamda işlediği cinayetleri protesto etmek komünistlik sayılıyor. Yalnız işçi sınıfının kanuni haklarını savunan sosyal ve politik kuruluşlara değil, yabancı sermayenin ve yerli ortaklarının insafsızca soygununa karşı küçük ücretcilerin ve orta burjuvazinin menfaatlerini savunan burjuva partilerine bile komünistlik yaftası takılıyor. Anti-komünist kanunlar bunlara karşı da bir tehdit ve baskı silâhı olarak kullanılıyor.

Başında İsmet İnönü bulunan CHP yöneticileri, hükümetin ve tüccarların verdiği rakamlara dayanarak, Türkiye'de her küçük tütün üreticisinin eline yılda ortalama ancak 83 lira geçtiğini, buna karşılık her büyük tütün ihracatçısının yılda 1 milyon 900 bin lira kazandığını açıkladılar. Bu açıklamaya sinirlenen büyük kapitalistlerin temsilcisi «Odalar Birliği» Başkanı hemen kaleme sarılıyor. Ona göre, CHP yöneticilerinin «müesses sosyal nizamı karşı tamamen Karl Marks edâsı ile ve aynı taktikle hücum ettikleri, memleketin siyasi ve iktisadi havasını bozmaya çalıştıkları görülmektedir».

Bu tehditler (TİP'i bir tarafa bırakıyorum, çünkü ona karşı tehditlerle yetinilmiyor, Meclis içinde ve Meclis dışında baskı ve zorbalık metodlarının her çeşidi kullanılıyor) CHP'ye yalnız Odalar Birliğinden gelmiyor; en sorumlu devlet ve hükümet adamlarının Meclis kürsüsünden bile bu tehditleri savurduğu görülüyor.

Anti-komünizm Türkiye'de bir devlet politikası haline geldikten sonra komünizme ve komünistlere uluorta saldırı ve provokasyon örneklerini en sorumlu devlet ve hükümet adamları verdiler.

1955 Eylülü başlarında Ankara hükümeti, Kıbrıs politikasıyla ilgili olarak, İstanbul'da (ve diğer bazı şehirlerde) Türkiyeli Rumlara karşı bir pogrom tertibine karar verirken, bunun memlekette ve milletlerarası alanda uyarıdıracağı olumsuz tepkiyi önceden düşünmüş, işe öyle girişmişti. Bu kirlî iş komünistlerin üstüne atılacak, polisçe tanınmış ve şüpheli bütün komünistler yakalanıp hapse atılacak, gerici basın harekete getirilecek, bir taşla iki kuş vurulacaktı. Rayştag yangını olayı, gerici iktidara ibret olacak yerde, örnek oluyordu.

Pogrom başlamıştı. Başbakan Menderes bunun komünistlerin işi olduğunu ilân ediyordu. Polis ve jandarma birlikleri ellerinde çoktan hazırlanmış isim listeleriyle komünist avına çıkmışlardı. İşçi mahalleleri, polisçe tanınmış komünistlerin evleri basılıyordu. Olayın suçlusu olarak aranan ve evleri basılanlar arasında çoktan ölmüş veya İstanbul'dan başka yerlere göçetmiş olanlar vardı.

Anti-komünizm kampanyalarında bu çeşit provokasyon örnekleri Türkiye'de az değildir.

Büyük toprak sahipleri memleketimizde anti-komünizm faaliyetinde önemli rol oynamaktadırlar. «Türkiye Çiftçi Teşekkülleri Federasyonu» başlıca anti-komünizm yuvalarından biridir. Bu Federasyonun başkanı 100 bin dönüme yakın toprağa sahip, Amerikada eğitim görmüş büyük bir toprak ağasıdır ve en aktif komünizm düşmanlarından biridir. CIA-nın ve büyük Amerikan tekellerinin finanse ettiği milletlerarası anti-komünizm kuruluşlarıyla sıkı ilişkisi olduğunu gizlememektedir. Yayınladığı anti-komünist broşürler Türk ordusu içinde parasız dağıtılmaktadır.

Ordu Genel Kurmay Başkanlığının son zamanlarda ordu içindeki anti-komünizm ve anti-sovyetizm propagandalarını açığa vurmak lüzumunu duyduğu ve Genel Kurmay Başkanının imzasıyla, komünizme, Sovyetler Birliğine ve diğer sosyalist ülkelere karşı en iğrenç, en bayağı yalan ve iftiralarla dolu açık emirnameler göndermeye başladığı görülüyor. Basına da verilen bu uzun emirnamelerin ordu birliklerinde erlere ders olarak ve sistemli bir şekilde öğretilmesi isteniyor. Politika ile uğraşması yasak bir ordunun genel kurmay başkanlığının, emperyalist politikacıların ve yerli ajanlarının hizmetinde olduğunu açığa vurması ve bunu Türkiye ile Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist devletler arasında iyi komşuluk ilişkilerinin gelişme yoluna girdiği bir sırada yapması garip görülebilir. Ama şu var ki, son yıllarda memlekette ilerici güçlerin emperyalizmle, gericilikle ve anti-komünizmle mücadelesi sertleşmişti ve karşı gerici kuvvetlere cesaret verilmesi, ordunun onlarla beraber olduğunun açıklanması gerekiyordu. Bunu saldırgan NATO ve Amerikan emperyalist çevreleri Türk ordusu Genel Kurmaylığından isteyebilirdi. Bu isteğin yerine getirilmesi, memleketin milli menfaatlerine ve kanunlarına aykırı da olsa, NATO'ya, Amerikaya ve onların saldırganlık politikasına bağlılığın doğurduğu bir zorunluktur.

III

Sömürülen sınıfların, emekçi halkın menfaatlerini savunan Marksçı-Leninici partilerin kanun dışı sayıldığı, komünistlere karşı baskı ve terörün hüküm sürdüğü, işçi hareketinde yabancı sınıf ajanlarının, provokatörlerin, likidatörlerin aktif rol oynadığı ülkelerde anti-komünizmle mücadele, şüphesiz ki, kolay değildir. Fakat işçi sınıfının ideolojisini besleyen ortamın meydana geldiği her yerde anti-komünizmle mücadele imkânları bu veya şu ölçüde vardır. Komünistliği yasaklayan kanunlar anti-komünizmle mücadeleyi sınırlandırabilir, ama önleyemez. İşçi sınıfı, kendi ekonomik ve politik haklarını savunduğu, sınıf çıkarları uğrunda mücadele ettiği her yerde antikomünizmle de mücadele halinde demektir. Bunun içindir ki, gerici Türk burjuvazisi ve anti-komünizm çığırtkanları, her toplu ve teşkilâtli işçi çıkışında bir komünist parmağı arar, işçi sınıfının haklarını savunan, mücadelesini destekleyen veya haklı gören herkese komünist

yaftası takar, hattâ işçi gösteri ve mitinglerinde bazı işçileri anti-komünist şiarları bir korkuluk gibi taşımaya zorlar.

Türkiye Komünist Partisi kapatılmış, faaliyeti yasak edilmiştir. Ama iş bu kadarla kalmamıştır. Bugün Türkiye'de işçi sınıfının ideolojisine, Marksizme-Leninizme sempati göstermek, sosyalist ülkelerin rejimini övmek yasaktır, komünizme karşı uydurulan yalanların yalan olduğunu ispata girişmek suçtur.

Kanun yasakları Türkiye'de işçi sınıfının ve onun komünist partisinin anti-komünizme karşı teşkilâtli mücadelesini sınırlandırmıştır, fakat durduramamıştır. Tersine, anti-komünizm kampanyaları arttıkça bu mücadele gelişmiş, genişlemiştir.

Milli bağımsızlığımızın ezeli düşmanı olan emperyalizm, özellikle Amerikan emperyalizmi, memleketimizi eşit haklara dayanmayan şartlar altında kendine bağlı tutmak, halkımızın devrimci, ilerici hareketlerini engellemek, ezmek için her çareye başvuruyor. Anti-komünizm onun başlıca silâhlarından biridir. Bu silâh bugün sadece komünizmin teori ve pratiğine, sadece işçi sınıfına, emekçi halka yöneltilmiş değildir, menfaatleri büyük tekel burjuvazisinin, emperyalizmin ve onun yerli ajanlarının çıkarlarıyla bağdaşmayan bütün sınıf ve tabakalara karşı çevrilmiştir.

Anti-komünizmin dünyada ve Türkiye'de doğurduğu sonuçlar gerçek amacını, kimlere hizmet ettiğini ortaya koydu, memleketimizin yurtsever güçlerini uyardı, birbirine yaklaştırdı. Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkeler, barış içinde yanyana yaşama ve halklar arasında dostluk politikasına bağlılıklarını pratik davranışları ile gösterirlerken, Amerikan emperyalizmi, anti-komünizm bayrağı altında, bütün ülkelerde gerici kuvvetleri kışkırtma, destekleme politikasında ayak diriyor, milli bağımsızlıkları için savaşan halklara karşı, özellikle Viyetnam halkına karşı, dünya barışını tehdit eder bir hal alan cinayetlerine devam ediyor. Emperyalizmin memleketimizdeki ajanları, bu gerçeklerin kamu oyunda gittikçe artan etkilerini ortadan kaldırmak için anti-komünizm çalışmalarına daha da hız verdiler. Gerici burjuvazi, bütün demokratik ve anti-emperyalist hareketleri komünizmi yasaklayan kanunların tehdidi altına alarak, ezme çabasıdadır. Sağa-sola bol bol yapıştırılan komünist yaftaları, işçi sınıfının, emperyalizme, gericiliğe, anti-komünizm kampanyalarına, anti-demokratik kanunlara karşı, demokrasi ve barış uğrunda mücadelede yeni müttefikler kazanmasını önleyememektedirler.

Komünizm düşmanlarının silâhı geri tepmeye, daha çok kendilerine karşı işlemeye başladı. Açıkta açığa halkın demokratik haklarına, özgürlüğüne, her türlü ilerici, anti-emperyalist hareketlere karşı yöneltilen anti-komünizm kampanyaları, işçi sınıfının, yurtsever aydınların, gençliğin ortak ve güçlü yığın gösterileri ile, protestolarıyla karşılaşılıyor ve gittikçe daha geniş yığınları sarıyor.

TKP, emperyalizme karşı mücadelede çeşitli, ayrı ayrı kuvvetlerin, ergeç tek bir selyatağında, tek bir hedefte birleşecekleri inancını, Leninin

bu dâhice öngörüsünü daima kılavuz edindi, memleketimizde gerçekleşmesinin büsbütün imkânsız gibi görüldüğü anlarda bile bu görüşe bağlı kaldı; emperyalizme, gericiliğe karşı mücadelede halkımızın bütün ilerici güçlerinin birleşmesi uğrunda mücadeleden geri durmadı. Partimizin bu görüşü bugün gerçekleşme yoluna girmiş, anti-komünizme karşı mücadelede etkisini göstermeğe başlamıştır.

Bununla beraber, anti-komünizm politikasının memleketimizdeki etkilerini hiç de küçümseyemeyiz, küçümsememeliyiz. Her araca başvurularak yapılan anti-komünizm propagandalarının etkileri memleketin her tarafında, halkımızın bütün sınıf ve tabakalarında, bu arada işçi sınıfının önemli bir kısmı üzerinde görülüyor. Komünizm hakkında uydurulan türlü yalanlarla, yığınların kara cahilliği, koyu taassubu kolayca sömürülüyor. Amerikan tekellerinin ve yerli gerici çevrelerin bol bol beslediği profesyonel anti-komünistler, işçi sınıfına yabancı sendika liderleri sınıf bilinci uyanmamış işçiler arasında önemli rol oynamaktadırlar. Partimizin illegal çalışmak zorunda bırakılması düşmanın cepheden saldırılarını cepheden karşılamak ve cepheden karşı saldırıya geçmek imkânlarını daraltıyor.

Sosyalizmin yeryüzünde elde ettiği büyük başarılar anti-komünizme karşı ideolojik ve politik mücadelede başlıca kuvvet kaynağımız, en kuvvetli desteğimizdir. Fakat, sosyalist ülkelerdeki başarıların, kapitalizmin ve emperyalist tekellerin hüküm sürdüğü yerlerde anti-komünizmi otomatik olarak iflâsa götüreceği düşüncesinde değiliz. Tersine, sosyalist ülkelerin sosyalizm ve komünizm yolunda elde ettikleri başarılar arttıkça, kapitalist ülkelerde işçi sınıfının mücadelesi sertleştikçe, milli kurtuluş hareketleri geliştikçe emperyalizmin anti-komünizm isterisi kabarıyor, saldırıganlığı artıyor.

Türkiye Komünist Partisi, anti-komünizmin başlıca politik ve pratik hedeflerinden biri olarak, bütün tarihi boyunca eşit olmayan şartlar altında savaştı. Bugün memleketimizde anti-komünizmin, bütün demokratik, ilerici kuvvetlere yönelerek genişlediği bir sırada mücadele daha da bileşik bir hal almıştır. Partimizin önünde, bir yandan ideolojik mücadeleyi hızlandırmak, öbür yandan anti-komünizmin bugünkü gerçek amaçlarını açığa vurmakta devam etmek, anti-emperyalizmin anti-komünizmle birleştirilemeyeceği, başbaşa yürütülemeyeceği gerçeğini olaylarla, örneklerle göstermek, anti-komünizmle mücadeleyi, anti-emperyalizmle mücadelenin ayrılmaz bir halkası olarak, bütün ilerici kuvvetlere, geniş yığınlara maletmek ve bu mücadelede birliği genişletmek ödevi duruyor.

Anti-komünizmin en kuvvetli panzehiri komünistlerin ne istediklerini, ne yaptıklarını halka duyurmaktır. Elimizde Marksın, Engelsin, Leninin yenilmez silâhı var. Bu silâhla savaşıyor ve onun son zafer darbesine inanıyoruz.

Görüş

Y. N. Rozaliyevin «Türkiyede devlet kapitalizmi ve bugünkü teşebbüs şekillerinin gelişmesi»
disertasyonu üstüne

Y. N. Rozaliyevin «Türkiyede devlet kapitalizmi ve bugünkü teşebbüs şekillerinin gelişmesi» başlıklı 700 daktilo sayfası hacmindeki çalışması muazzam bir reel materyal yığını Marksçı-Leninci çözümlemeye dayanan olgun ve önemli bir eserdir. Y. N. Rozaliyev yoldaş Türkiyede kapitalist gelişme problemlerinin geniş çevresini araştırmayı, prensip olarak yeni birçok teorik hükümleri ispat etmeyi ve önemli pratik sonuçlar çıkarmayı başarmıştır.

Türkiyede büyük teşebbüsün şekillenmesi özelliklerini ortaya koyan hükümler, Türk tekel sermayesinin doğuş ve gelişme süreci, devlet sektörüyle özel sektörün karşılıklı etkileşme şekilleri, emperyalizmin Türkiye ekonomisine sokulma yolları ve diğer meseleler, biz Türk komünistleri için büyük bir değer taşır. Disertasyonun ana fikirleri ve hükümleri, başlıca olarak, yazarın, büyük bir takdir görmüş olan «Türkiyede kapitalizmin gelişme özellikleri» ve «Türkiyede sınıflar ve sınıf mücadelesi (burjuvazi ve proletarya)» adlı iki ilginç ve değerli monografisinde yayınlanmıştır.

Türkiye ekonomisinin ana problemlerinin Y. N. Rozaliyev tarafından dikkatle incelenmesi, ve bize göre doğru olarak aydınlatılması, yurdumuzun bugünkü sosyal-ekonomik gelişmesinin, memleketteki sınıfı ve politik kuvvetler yerleşiminin yeni duruma göre değerlendirilmesine imkân veriyor. Bu, sosyal ilerleme, demokrasi ve barış uğrundaki çetin mücadelelerde Türkiye ilerici kuvvetlerine Sovyet bilgininin büyük bir yardımudur.

Türkiye Komünist Partisi
MK Birinci Sekreteri
Yakub Demir

İÇİNDEKİLER

R. Palm Dat

Karl Marks'ın 150. Doğum yıldönümü münasebetiyle Marksizm ve Enternasyonalizm	313
--	-----

Todor Pavlov

Leninin 98-inci doğum yıldönümü münasebetiyle Leninist fikirlerin bayrağı altında	327
--	-----

J. Gibbons

Hasta bir toplum: 1968 Amerikası	340
--	-----

Manuel Cepeda

Burjuva reformizminin bayrağı altında	350
---	-----

KOMÜNİST VE İŞÇİ PARTİLERİNDE

L. A.

Çekoslovakya Komünist Partisinin Aksiyon-programı	358
---	-----

Samir Ahmet

İRAK Komünist Partisinin üçüncü ulusal konferansı	370
---	-----

ÖZEL SAYFALARIMIZ

TKP Merkez Komitesi Birinci Sekreteri <i>Y. Demir</i> yoldaşın Karl Marks'ın 150. doğum yılını anmayla ilgili milletlerarası bilimsel konferansta yaptığı konuşma: Türk İşçi sınıfının ve onun Marksçı-Leninci avangardı Türkiye Komünist Partisinin anti-komünizmle mücadelesi	377
Görüş	388

İngilizcesi:

Central Books Ltd., 37 Grays Inn Road, London, W. C. 1.

İtalyancası:

Libreria Rinascita, Via delle Botteghe, Oscure 2. Roma

Almancası:

«GLOBUS»-Vertrieb ausländischer Zeitschriften, Wien XX,
Höchstädtplatz 3

Yunancası (Kıbrıs'ta):

Laikon Praktorion, Tricoupi Street, 53 r., Nicosia

Ruşçası:

Stredisko pro rozširovani tisku, Praha 6, Thákurova 3

Fransızcası:

Societe d'Edition et d'Enformation 9, Boulevard des Italiens Paris (2e)

İspanyolcası:

Ediciones Pueblos Unidos Casilla Correo 589, Montevideo

Japoncası:

Nauka Ltd., 2, Kanad-Zinbocho 2-chome, Chiyoda-ku, Tokyo

İsveç dilinde:

Arbetarkultur, Söderarmsvagen 36, Johanneshov 6, Stockholm

Bulgarcası:

Raznoiznos, I, Rue Tzar Assen, Sofia

Türkçesi:

«YENİ ÇAĞ» – Stredisko pro rozširovani tisku, Praha 6,
Thákurova 3

Fiyatı 1 lira